

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Ochrana zvířat v České republice

Martina Hrašová

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Martina Hrašová

Hospodářská politika a správa

Název práce
Ochrana zvířat v České republice

Anglický název
Animal protection in the Czech Republic

Cíle práce

V práci hodlám přiblížit činnost organizací na ochranu zvířat působících v České republice, zjistit, jakým způsobem jsou financovány, co obsahují jejich programy, kooperace mezi organizacemi, formy protestů (testování kosmetiky na zvířatech atp..). Dále zde bude pomocí dotazníkového šetření vyhodnocen pohled veřejnosti na tyto organizace. Praktická část bude obsahovat dvě části: šlechtění ras – zda je tato problematika z pohledu jak veřejnosti, tak organizací na ochranu zvířat týráním. Hodlám se zde zabývat otázkou, zda se u šlechtění jedná o nepřímé týráné těchto zvířat či ne (deformace versus plnohodnotný život zvířete) a chovatelsví (zájmové chovy, výstavy, chovatelství = zdroj obživy).

Metodika

- soustředění potřebné literatury, konzultace s vedoucím práce
- prostudování teoretické části práce a její zhodnocení
- získání a prostudování materiálů k praktické části práce
- vyhodnocení získaných dat
- sumarizace výsledků a jejich vyhodnocení

Rozsah textové části

60 – 80 stran

Klíčová slova

Doporučené zdroje informací

Čejka, Jan: Zvířata jsou naši bližní. Práh, 2010. s. 248, ISBN 978-80-7252-317-7

dokumenty z regionálního psiho útulku Dášenka

Liga na ochranu zvířat (dokumenty přímo z této organizace)

Peter, Singer: Osvobození zvířat. Práh, 2001. s. 259, ISBN 80-7252-042-3

Praha : Nadace na ochranu zvířat.1999. s. 264.

Prchalová, Jana: Právní ochrana zvířat. Praha: Linde, 2009. s. 327, ISBN 978-80-7201-763-8

Svoboda zvířat (materiály přímo od této organizace)

Webster, J. Welfare: Životní pohoda zvířat, aneb, Strážlivé kázání o ráji.

Vedoucí práce

PhDr. Miroslav Polišínský, CSc.

Elektronicky schváleno dne 7. 1. 2014

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 3. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan PEF ČZU

V Praze dne 24. 11. 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Ochrana zvířat v České Republice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26.11. 2014

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Miroslavu Poliškému, Csc.,
vedoucímu mé diplomové práce.

Ochrana zvířat v České republice

Animal Protection in the Czech Republic

Souhrn

Diplomová práce mapuje ochranu zvířat v České republice. Přibližuje konkrétní nestátní organizace zabývající se ochranou zvířat, způsob jejich práce, financování a pomocí dotazníkového šetření je přiblížen názor veřejnosti na tyto organizace. Práce obsahuje historii legislativy až po současnou právní úpravu ochrany zvířat. Zahrnuje pojednání o welfare zvířat a jeho dodržování na území České republiky, doplněné o statistické informace Státní veterinární správy, a též se zabývá chovatelstvím a šlechtěním koček v zájmu vzhledu, jako možným zdrojem skrytého týrání. I zde bylo využito dotazníkové šetření, které mělo za cíl objasnit názor veřejnosti na šlechtění zvířat. V rámci práce je vytvořeno vlastní řešení, které by částečně mohlo eliminovat negativa šlechtění.

Summary

This dissertation surveys the protection of animals in the Czech Republic. It shows us particular non-governmental organizations which are interested in the protection of animals, their working methods and funding. Public opinion of these companies can be found in large surveys. This dissertation deals with the history of legislation up to the current legal protection of animals. It will clarify the legislation and demonstrate how the public must abide by these conditions in the Czech Republic. This dissertation is complimented by statistical information obtained from the State Veterinary Administration. The Administration has many concerns to deal with, but they are aggressively seeking solutions to the concerns of the breeding of cats and possibilities of cruelty of all animals. We surveyed the public about cat breeding and the information lead us to our own solution. This approach could, at least, eliminate some negatives of breeding.

Klíčová slova: ochrana zvířat, organizace, právní řád, šlechtění, chovatelství, kočky, týrání, welfare

Keywords: the protection of animals, animals, organization, legal order, breeding, cats, abuse, welfare

Obsah

1. ÚVOD	10
2. CÍL PRÁCE A METODIKA	12
3. PLATNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA A JEJÍ VÝVOJ	13
3.1. Vývoj právní úpravy.....	13
3.2. Platná právní úprava.....	17
3.2.1. Mezinárodní úroveň a unijní právo.....	17
3.2.2. Vnitrostátní úprava.....	23
4. SUBJEKTY OCHRANY ZVÍŘAT	25
4.1. Orgány veřejné správy.....	26
4.1.1 Ministerstvo zemědělství.....	26
4.1.2. Obce a její orgány.....	28
4.2. Nestátní organizace na ochranu zvířat.....	28
4.2.1. Nadace na ochranu zvířat.....	29
4.2.2. Liga na ochranu zvířat.....	34
4.2.3. Svoboda zvířat.....	36
4.2.4. Povědomí veřejnosti o nestátních organizacích na ochranu zvířat.....	41
5. „5 SVOBOD“ A WELFARE	43
5.1. „5 svobod“.....	44
5.2. Welfare.....	44
5.2.1. Welfare hospodářských zvířat.....	45
5.2.2. Welfare zvířat v zájmových chovech.....	48
5.2.3. Welfare zvířat chovaných k použití pro pokusy.....	49
5.2.4. Vlastní dodatek.....	49
5.3. Analýza dodržování welfare zvířat.....	52
6. ÚTULKY	54
6.1. Útulek Dášenska.....	56
6.1.1. Rozhovor s paní Dagmar Kubištovou.....	57
7. CHOVATELSTVÍ A ŠLECHTITELSTVÍ	64
7.1. Chovatelství.....	64
7.2. Šlechtitelství.....	66
7.2.1. Pozitiva šlechtění.....	68

7.2.2. Negativa šlechtění.....	69
7.3. Vlastní řešení negativ šlechtění a chovatelství.....	70
7. 4. Vyhodnocení dotazníku „Psi a kočky“	73
8. ZÁVĚR	76
9. POUŽITÉ ZDROJE	79
10. PŘÍLOHY	84

1. ÚVOD

„Velikost národa a jeho morální pokrok, se může měřit podle způsobu zacházení se zvířaty.“¹

Mahátma Gándhí

Tato práce se zabývá ochranou zvířat a jejími legislativními a morálními aspekty. Člověk nese právní i morální odpovědnost za životní podmínky zvířat, z nichž některá domestikací ztratila schopnost přežít mimo zajetí. Hodnotu zvířete nelze měřit pouze užitečností pro člověka, ale jako hodnotu živé a cítící bytosti. Je nutné přestat zvíře vnímat jako výrobní prostředek či věc, které slouží člověku. Díky tomuto pohledu bylo a je nutné zvířata chránit všemi prostředky, včetně právních, před námi samotnými.

„Proces domestikace započal po nástupu zemědělství a to na Starověkém Předním východě v oblasti přirozeného výskytu pozdějších kulturních plodin a domestikovaných zvířat před cca 10 tisíci lety“.² Domestikaci lze považovat za historický milník ve vztahu člověka a zvířete. Člověk totiž učinil volně žijící zvíře na sobě závislým. Mnoho lidí si neuvědomuje, že přirozeným životem zvířat byl život na svobodě ve volné přírodě. Soužitím s člověkem se zcela změnil jejich způsob života. Změny přirozeného chování a pozvolné anatomické změny, které domestikaci provázely, mají za následek, že tato zvířata již ve volné přírodě neobstojí.

Dlouhou dobu požívalo zvíře ochranu pouze jako předmět vlastnictví (i když Chamuraphyho zákoník již řeší např. uhynutí zvířete z nedbalosti pastevece, řádná starost o zvíře však nebyla primárním cílem). Komárek uvádí, že *„první novověký zákon na ochranu zvířat byl vydán v osmanské říši za Bayezida II. v roce 1502 – týká se pracovních zvířat například oslů a koní, v hlavním městě, předepsaných typů postrojů a správné péče a nakládání s nimi“.³ Do té doby byl vztah člověka k chovaným zvířatům z hlediska*

¹ Mahátma Gándhí. 10.1869 - †30. 01. 1948, politický a duchovní vůdce Indie

² VEČEREK, V., DOUSEK, J., BURDA, Z., VEČERKOVÁ, E. a SÝKOROVÁ, I., *I. Ochrana zvířat*. s. 7.

³ KOMÁREK S. *Ochlupení bližní. Zvířata v kulturních kontextech*. s. 88-89.

správného zacházení regulován pouze náboženstvím a morálkou. Právní ochrana zvířat je novodobým fenoménem datovaným na počátek 20. století. V současné době se právní ochranou zvířat zbývá občanský i trestní zákoník. Ochrana zvířat je nejrychleji se rozvíjejícím právním oborem.

I když se zákony, právní úpravy a různé organizace snaží poskytnout zvířatům co nejvyšší možnou ochranu, vždy záleží na člověku jako jednotlivci a jeho morálních kvalitách, zda se těmito zákony bude řídit. Právě v oblastech nepokrytých zákony by se měli lidé řídit vyššími principy mravními.

Předložená práce mapuje ochranu zvířat v České republice. Autorka považuje za nutné zdůraznit, že tato diplomová práce není klasicky rozdělena na teoretickou a praktickou část, ale že se obě tyto části vzájemně prolínají téměř v každé kapitole. V rámci této práce byla uskutečněna dvě dotazníková šetření a byla použita statistická data Státní veterinární správy. Současně zde autorka čerpá z vlastních zkušeností členky neziskové organizace Svoboda zvířat a majitelky čistokrevné kočky s Průkazem původu.

2. CÍL PRÁCE A METODIKA

CÍL PRÁCE

Cílem práce je přiblížit konkrétní nestátní organizace, zabývající se ochranou zvířat v České republice, způsob jejich práce, financování, zjistit, jak se tyto organizace staví ke šlechtění koček za účelem vzhledu a také zjistit, jak jsou nestátní organizace na ochranu zvířat vnímány veřejností. Podružným cílem předložené práce bylo dokázat, že šlechtění koček za účelem vzhledu může být skrytou formou týrání.

METODIKA PRÁCE

Předkládaná diplomová práce vznikala v několika fázích. V první fázi byl nutný průnik do vymezení pojmů: co je pohoda zvířat, co je týrání z hlediska práva, co je týrání z hlediska morálky a následné shromáždění a studium potřebné literatury.

Druhá fáze zahrnovala studium historické legislativy vztahující se k této problematice. Následovalo studium platných a účinných právních norem. Vzhledem k faktu, že je Česká republika aktivním subjektem mezinárodního práva a zároveň členským státem Evropské Unie, bylo nutné i studium evropských legislativních aktů vztahujících se k ochraně zvířat, jimiž je Česká republika vázána tím, že byly ratifikovány českým parlamentem. Součástí této fáze bylo i studium zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, který je „alfou omegou“ českého právního systému ochrany zvířat proti týrání. Vzhledem ke změně postavení zvířete v občanském zákoníku, bylo nutné jej taktéž prostudovat.

Třetí fáze obsahovala utřídění subjektů ochrany zvířat, které dohlížejí a uplatňují právo v praxi a sankcionizují jeho porušení. Do této části byly zahrnuty i nestátní organizace, které vykonávají praktickou ochranu zvířat. V tomto úseku práce se nachází dotazníkové šetření, týkající se veřejného mínění o nestátních organizacích, které bylo třeba vyhotovit pro splnění cíle. Tímto byl splněn první cíl práce, a to zjištění veřejného mínění o těchto organizacích. Zároveň bylo nutné získat vyjádření nestátních organizací o šlechtění koček v rámci vzhledu. Tímto byl splněn druhý cíl diplomové práce.

Neméně důležité bylo studium aktivit Státní veterinární správy v oblasti ochrany zvířat, konkrétně jejího informačního bulletinu. Na základě těchto získaných informací a statistických dat byla vypracována analýza dodržování welfare zvířat v porovnání let 2012 a 2013.

Následovalo šetření v soukromém útulku Dášenska, kde majitelka v řízeném rozhovoru osvětlila činnost těchto organizací v praxi.

Z důvodu přesvědčení autorky, je část práce zaměřena na chovatelství a šlechtění koček, jako zdroje skrytého týrání. V rámci této části byla prostudována literatura zaměřená na dědičná onemocnění a vady koček, Chovatelský řád a kontaktovány tři veterinární ordinace, které spolupráci negovaly. Dále zde autorka vychází z vlastních zkušeností. Na tomto místě vytváří model, který by byl schopen omezit negativa šlechtění. V rámci této části byl též vytvořen dotazník, jehož cílem bylo zjistit, zda lidé upřednostňují šlechtěná plemena či nikoliv a jaký mají respondenti názor na šlechtění psů a koček. Získaná data byla zpracována tamtéž.

3. PLATNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA A JEJÍ VÝVOJ

V následující kapitole je práce rozdělena do několika podkapitol, ve kterých je věnován prostor právní úpravě a jejímu vývoji.

3.1. Vývoj právní úpravy

Počátky právní ochrany zvířat, jakožto součásti relativně nového oboru práva životního prostředí, lze nalézt až v 19. století, kdy tato problematika nebyla upravována veřejnoprávní, resp. státní iniciativou, ale jednalo se o iniciativu soukromou, kdy jednotliví majitelé obor vyhlášovali pro vymezené území určité typy rezervací. Ve vztahu ke státní moci se tato problematika stala relevantní až na počátku 20. století, kdy se tehdejší právní předpisy začaly zabývat zejména přetěžováním zvířat využívaných k činnostem v zemědělství.

Prvním právním předpisem proti týrání zvířat platným a účinným na našem území se stalo nařízení Ministerstva vnitra č. 31/1855 zřízení zemského, dle něž získaly polní úřady zmocnění k potrestání každého, kdo veřejně nakládal se zvířetem způsobem, které vzbuzovalo pohoršení. Již zde lze spatřit smysl právní úpravy spočívající nejen v ochraně zdraví zvířete, ale i v určitém zachování jeho důstojnosti. Na základě uvedeného nařízení byly v jednotlivých zemích vydány následující tři vyhlášky:

Vyhláška č. 45/1902 čes. z. z., o zamezení týrání zvířat

Vyhláška č. 61/1901 mor. z. z., kterou byly vyhlášeny předpisy proti týrání zvířat.

Vyhláška č. 8/1899 slez. z. z., obsahovala zákazy častěji pozorovaného, co se týče při živnostenském provozu obvyklého zlého zacházení se zvířaty.

Hlavním účelem uvedených vyhlášek bylo sjednocení povinností a zákazů spojených s nakládáním s hospodářskými zvířaty, kterými lze v tehdejší době označit zejména koně, dobytek, drůbež či psy. Příkladem lze uvést možné potrestání za uvázání psa na příliš krátkém řetězu či za nedostatečnou péči o hospodářská zvířata spojená zejména s jejich čistotou, nedostatkem krmiva či vody.

V roce 1918 dochází k zásadnímu mezníku českých dějin a na základě válečných událostí vzniká samostatné suverénní Československo. Z pohledu právního vývoje se jednalo o mimořádně efektivní období, ve kterém vznikla řada klíčových právních norem. V problematice ochrany zvířat platila právní úprava recipovaná z rakouského práva, *“ochrana zvířat proti týrání recipovaná z rakouského práva, přičemž k vydání dalších právních předpisů nedošlo. Nutno si uvědomit, že obecně rakousko-uherská právní úprava ochrany zvířat postačovala, a to mj. i proto, že prvorepublikoví sedláci si svých hospodářských zvířat vážili. To však již neplatí od poloviny 20. st., kdy se životní pohoda zvířat razantně snížila v důsledku trýznivých podmínek velkochovů“*.⁴

V roce 1938 se v Německu sešli představitelé čtyř velmocí a to: Velké Británie, Itálie, Francie a Německa a dne 1. října podepsali Mnichovskou dohodu. Tím rozhodli, že

⁴ RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*. 2006, č. 2, s. 32.

Československo musí Německu postoupit část vlastního území, sudetoněmecké území. Toto byl na dlouhou dobu konec demokratického rozvoje v Československu. O několik měsíců později, dne 15. března 1939 byli český prezident Hácha a ministr zahraničí Chvalkovský, v Německu pod nátlakem přinuceni podepsat dokument, kterým vložili osud Českých zemí do rukou Německa. A tak byl v roce 1939 zřízen Protektorát Čechy a Morava.

S protektorátem přichází i zásadní změna v oblasti ochrany zvířat, „s účinností 13. dubna 1939, došlo k podrobnější úpravě ochrany zvířat proti týrání (v tom smyslu jak ji chápeme dnes) nařízením vlády č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání. Později bylo toto nařízení ještě doplněno (nikoli novelizací) nařízením vlády č. 109/1941 Sb., kterým se vydávají podrobnější předpisy o ochraně zvířat proti týrání. Speciálně pak na ochranu zvířat při přepravě byla vydána vyhláška č. 110/1941 Sb., již se vydávají některé předpisy o dopravě zvířat po železnici a motorovými vozidly. Tyto právní předpisy jsou přímými předchůdci dnešního zákona na ochranu zvířat proti týrání, přičemž ve srovnání s ním v zásadě ob stojí“.⁵ Nutno dodat, že od nacistických zákonů na ochranu zvířat se odvíjí spousta zákonů na ochranu zvířat jak v Německu, tak i ve zbytku vyspělého světa.⁶ Vládní nařízení č. 106/1939 Sb., bylo novelizováno vládním nařízením č. 108/1941 Sb., které postihy zpřísnilo. Dále byly vydány prováděcí předpisy č. 109 a č. 110/1941 Sb., které řešily ochranu zvířat proti týrání uceleně a podrobně, bylo v nich možno nalézt sankce za porušení chování, které bylo v nařízeních stanoveno, dále zde byl celý soubor podrobných pokynů, upravujících zacházení se zvířaty ve všech možných situacích tak, aby nedocházelo k jejich zbytečnému utrpení.

Zatímco byly české země okupované Německem, byla v Londýně v roce 1940 ustanovena exilová vláda, v čele s prezidentem Edvardem Benešem. Exilová vláda po tuto dobu vydávala tzv. prezidentské dekrety, tyto dekrety měly sloužit k vytváření podmínek pro poválečný vývoj, který datujeme od roku 1945, kdy skončila druhá světová válka. Pro

⁵ RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*. 2006, č. 2, s. 32.

⁶ Pro nacisty měla na rozdíl od lidského života velký význam ekologie. Přísně chránili přírodu a divoká zvířata žijící v ní. Jedním ze symbolů nacismu byl vlk, a proto budovali přírodní rezervace, díky kterým by usnadnili návrat vlků do divoké přírody. Moderní ekologie čerpá z nacistické ochrany přírody a zvířat dodnes.

účely této práce je nejdůležitější Ústavní dekret prezidenta republiky č. 11/1944 Úř. věst. čsl.⁷, o obnovení právního pořádku, z něhož byly vyňaty předpisy z doby od 30. září 1938 z oborů soudního řízení trestního práva, práva osobního a práva rodinného a soudního práva trestního, v důsledku toho pozbylo platnost i nařízení č. 106/1939 Sb., o ochraně zvířat proti týrání, které se tak nestalo součástí československého právního řádu.

V roce 1948, kdy se po státním převratu v Československu dostala k moci Komunistická strana Československa, byla problematika ochrany zvířat před týráním přenesena do pozadí veřejného zájmu. Hlavním důvodem byl fakt, že zvířata byla brána a využívána jako pouhý produkt v socialistickém zemědělství. Obecný zákaz týrání zvířat v právním řádu z této doby nalezneme.

Trestní zákon správní č. 88/1950 Sb., v § 60 ustanovuje, že *„kdo bez rozumného důvodu způsobí zvířeti bolest nebo utrpení, bude potrestán pokutou do výše 5.000 Kčs nebo odnětí svobody až na 7 dnů.“*⁸ K tomuto lze konstatovat, že výše pokuty na tuto dobu byla vysoká, jelikož mzdy té doby se pohybovaly okolo sta korun československých a může být zajímavý fakt odnětí svobody na 7 dnů.

Následně bylo vydáno Vládní nařízení o trestní pravomoci místních národních výborů č. 78/1951 Sb., které zmocňovalo národní výbory ke stíhání přestupků uvedených v Trestním zákoně správním v oblasti ochrany zvířat proti týrání.

V roce 1987 byl vydán zákon Federálního shromáždění ČSSR č. 87/1987 Sb., o veterinární péči, který v § 6 obsahoval zákaz týrání zvířat, a však nedefinoval, jaké konkrétní chování člověka ke zvířeti je považováno za týrání. Druhým vydaným zákonem byl v roce 1987 zákon č. 108/1987 Sb., o působnosti orgánů veterinární péče ČSR, zde

⁷ Ústavní dekret prezidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku. [online]. [cit. 22. 9. 2014]. Dostupné na <http://cs.wikisource.org/wiki/%C3%A4stavn%C3%AD_dekret_prezidenta_republiky_ze_dne_3._srpna_1944,_%C4%8D._11_%C3%A4%C5%99._v_%C4%9Bst._%C4%8Dsl._o_obnoven%C3%AD_pr%C3%A1vn%C3%ADho_po%C5%99%C3%A1dku>.

⁸ Trestní zákon správní č. 88/1950. [online]. [cit. 22. 9. 2014]. Dostupné na <<http://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/tridni-justice/zakon88-89-1950.pdf>>.

bylo v § 3 uvedeno, že místní národní výbory smějí projednávat tyto přestupky a ukládat občanům za méně závažné přestupky pokuty do výše 200,- Kčs. Nicméně na základě tohoto zákona nebylo možné týrané zvíře majiteli odebrat.

Zákonem Federálního shromáždění č. 239/ 1991 Sb., byl změněn a doplněn zákon č. 87/1987 Sb., o veterinární péči. Změna se týkala § 22, kde byl nově umístěn veterinární dozor nad dodržováním zákazu týrání zvířat. Zákon České národní rady č. 437/1991 Sb., novelizuje Zákon o působnosti orgánů veterinární péče ČSR.

V roce 1992 byl přijat samostatný zákon na ochranu zvířat. Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

3.2. Platná právní úprava

V následujících několika podkapitolách bude představeno mezinárodní právo a unijní právo, které je právně nadřazeno vnitrostátnímu právu. Následuje podkapitola Vnitrostátní právo, kde je pojednáno o zákoně na ochranu zvířat proti týrání, trestním zákoníku a novém občanském zákoníku.

3.2.1. Mezinárodní úroveň a unijní právo

Vzhledem k tomu, že je Česká republika členem několika mezinárodních organizací, jako jsou Organizace spojených národů (dále jen „OSN“), Evropská Unie (dále jen „EU“) nebo Rada Evropy (dále jen „RE“), je ČR na základě článku 10a Ústavy nucena dodržovat závazky, které jsou pro ni závazné z hlediska mezinárodního práva.

V rámci OSN existuje několik úmluv, které jsou smluvní strany povinné dodržovat. Zde jsou vybrány ty, které se týkají České republiky v oblasti ochrany zvířat, nacházejících se na jejím území. Mezi tyto úmluvy patří: Mezinárodní konvence o obchodu s ohroženými druhy divoké fauny a flóry, Úmluva o mokřadech mezinárodně významných zvláště jako sídliště vodního ptactva nebo Bonnská úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících

živočichů.⁹ Tyto úmluvy pojednávají o ochraně zvířat ve smyslu zákazu zásahů do životního prostředí, kde se vyskytují a proti nedovolenému obchodu se zvířaty.

Deklarace o životní pohodě zvířat byla schválena v roce 2003 v Manile, na mezinárodní konferenci o welfare zvířat. Této konferenci se zúčastnilo 21 států, včetně České republiky a více jak 300 organizací bojující za práva zvířat. Deklarace je založena na principech „5 svobod“¹⁰ a jejími hlavními cíli jsou zlepšení podmínek, ve kterých jsou zvířata chována a v neposlední řadě celosvětové zviditelnění problematiky welfare zvířat. Nutno podotknout, že tato deklarace není pramenem mezinárodního práva veřejného, avšak organizace na ochranu zvířat bojují za to, aby se Deklarace o životní pohodě zvířat stala úmluvou v rámci OSN. Pokud by se tak stalo, musely by k ní přistoupit všechny země světa, které jsou členy OSN.

Dle mínění autorky by se jednalo o průlomový krok, protože propagace welfare zvířat je akce, která vyžaduje součinnost všech států světa. Jedině tak je možné změnit něco k lepšímu. Zároveň je nutná trpělivost, jelikož aby bylo dosaženo skutečného welfare zvířat, je nutné vychovat nové generace, které budou ctít všechny živé tvory a vážit si jich, a nebudou je považovat za pouhý zdroj potravy, peněz nebo zábavy. V současné době je však propagace a osvěta nedostatečná, a proto problematika welfare zůstává na okraji celospolečenských zájmů, pouze v rukou nadšenců.

Výsledkem referenda se v roce 2004 stala Česká republika členem Evropské Unie, a tak je povinna aplikovat veškerá nařízení a směrnice, které EU vydá, do svého právního řádu. To znamená, že tyto právní akty jsou závazné a účinné i pro soukromé fyzické a právnické osoby. Těmi jsou myšleni chovatelé hospodářských či zájmových zvířat, obchodníci se zvířaty, pořadatelé veřejných vystoupení, dovozci a vývozci, laboratorní pracovníci, provádějící pokusy na zvířatech a v neposlední řadě také pracovníci obecní správy a média.

V otázce problematiky ochrany zvířat je v rámci EU důležité zmínit Protokol o ochraně a dobrých životních podmínkách zvířat, který určuje závazky institucí Společenství a členských zemí vázající se k ochraně zvířat. Na toto navázal Akční plán pro

⁹ OSN, mezinárodní úmluvy v oblasti ochrany zvířat týkající se ČR. [online]. [cit. 22. 9. 2014]. Dostupné na <<http://www.osn.cz/mezinarodni-pravo/?kap=65>>.

dobré životní podmínky zvířat 2006 - 2010. Obsahoval obecná opatření, která zahrnovala zkvalitňování norem, rozvoj výzkumu a ukazatelů, informování obchodníků a spotřebitelů a v neposlední řadě také činnost na mezinárodní úrovni. Cílem Akčního plánu bylo podporovat výzkum a propagovat alternativní metody k pokusům na zvířatech, zajistit důsledný přístup k dobrým životním podmínkám zvířat ve všech politikách EU, zavádění standardizovaných ukazatelů úrovně ochrany zvířat (hospodářské chovy atp.), zvýšení uvědomělosti spotřebitelů o životních podmínkách zvířat atd... Následuje Strategie EU v oblasti ochrany a dobrých životních podmínek zvířat pro období 2012 – 2015. Tu schválil 4. července 2012 Evropský parlament. V rámci této strategie EU uznala, že spotřebitelé nejsou dobře informováni o způsobech chovu a jejich dopadu na welfare těchto zvířat. Proto je současným cílem EU ztransparentnit informace o chovech, ze kterých produkty pocházejí a poskytnout je spotřebitelům tak, aby byli schopni při nákupu uplatnit své preference. Tato strategie má za cíl zvýšit transparentnost chovů, ze kterých produkty pocházejí, a aby lidé při nákupech brali více zřetel na životní pohodu zvířat.¹¹

Mezi nejdůležitější nařízení a směrnice Evropského parlamentu a Rady spadají tyto:

Nařízení (ES) o kosmetických přípravcích¹². Toto nařízení zakazuje testování konečných produktů či přísad nebo kombinací na zvířatech v EU. Zároveň toto nařízení zakazuje uvádět na trh kosmetické produkty, jejichž konečný produkt byl testován na zvířatech nebo produkty, složené z přísad nebo kombinací podrobených zkouškám na zvířatech. Byla však udělena výjimka ze zákazu, a to pro zkoušky toxicity. S touto výjimkou nesouhlasí ochránci zvířat, a tak stále pokračují v boji, protože v této podobě pro ně není zákaz testování kosmetiky na zvířatech celistvý. Nařízení vstoupilo v platnost s účinností 11. července 2013.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady¹³ o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely zavedla omezení při pokusech na zvířatech. Stanovuje, za jakých podmínek smějí být pokusy prováděny, určuje dobré životní podmínky pro pokusná zvířata, které zahrnují

¹¹ Více viz podkapitola 4.2.1. Nadace na ochranu zvířat

¹² Nařízení (ES) č. 1223/2009.

¹³ Směrnice 2010/63/EU

vhodnou péčí a vhodné zacházení. Směrnice vešla v platnost 9. listopadu 2010, avšak lhůta pro provedení v členských státech byla do 10. listopadu 2012.

Narizení (ES) o ochraně zvířat při usmrcování¹⁴ stanovuje pravidla pro usmrcování zvířat pro výrobu potravin, vlny, kůže a kožešin a zároveň také stanovuje pravidla při nouzovém usmrcení v případě boje proti nakažlivým nemocem. Tato pravidla ale neplatí pro usmrcování zvířat v rámci vědeckých pokusů, při kulturních či společenských událostech, při lovu, při eutanazii prováděné veterinárním lékařem a dále neplatí pro usmrcování drůbeže pro soukromou potřebu. Narizení vstoupilo v platnost 8. prosince 2009.

Narizení (ES) o obchodování s produkty z tuleňů¹⁵ zakazuje obchod s produkty z tuleňů. Dosažení tohoto zákazu bylo z velké části ovlivněno snahou nevládních organizací, které pomocí petičních archů přesvědčily Evropský parlament o tom, že ani široká veřejnost nesouhlasí se způsobem lovu tuleňů. Součástí tohoto narizení jsou i výjimky pro dovoz těchto produktů. Jedná se však o produkty získávané při tradičních lovech a to například inuitskými¹⁶ společenstvími, nebo pokud jde o produkty pocházejících z lovu regulovaného vnitrostátním právem „a prováděného výhradně za účelem udržitelného řízení mořských zdrojů. Uvedení na trh je možné pouze na neziskovém základě“¹⁷. Narizení vstoupilo v platnost 20. listopadu 2009.

Směrnice Komise 2002/4/ES ze dne 30. ledna 2002 o registraci zařízení pro chov nosnic, kterou stanoví směrnice Rady 1999/74/ES.¹⁸ Členské státy musely zavést systém pro registraci všech produkčních míst v působnosti této směrnice.

Narizení (ES) č. 1/2005¹⁹ je úplným přepracováním právní úpravy týkající se přepravy zvířat a jejich dobrých životních podmínek během přepravy. Narizení určuje všechny

¹⁴ Narizení (ES) č. 1099/2009.

¹⁵ Narizení (ES) č. 1007/2009.

¹⁶ Inuité – skupina domorodých obyvatel mongoloidního původu (Grónsko, Aljaška, Kanada)

¹⁷ Narizení (ES) č. 1007/2009. [online]. [cit. 22. 9. 2014]. Dostupné na

<<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1413291104212&uri=URISERV:cx0001>>.

¹⁸ Směrnice Komise 2002/4/ES.

zúčastněné strany a jejich povinnosti, jsou zavedeny přísnější pravidla a také přesnější opatření pro povolování a kontrolu dopravy. Vešlo v platnost 25. ledna 2005.

Směrnice Rady o ochraně zvířat pro hospodářské účely²⁰ se vztahuje na zvířata, která jsou chována pro účel produkce potravin, vlny, kůže či kožešin. Stanovuje podmínky chovu a zároveň přikazuje příslušným orgánům členských států provádění inspekci k zajištění plnění a dodržování této směrnice. Vešla v platnost 5. června 2003.

Rozdíl mezi nařízením a směrnicí tkví v tom, že nařízení je právně závazný akt pro všechny členské země Evropské Unie, kdežto směrnice je právní akt ukládající cíl, kterého musí všechny členské země Evropské Unie dosáhnout a je pouze na členských zemích, jakým způsobem.

V rámci výše zmíněných nařízení a směrnic lze konstatovat, že se Evropská Unie snaží řešit problematiku ochrany zvířat v rámci členských států. Ani v rámci EU nemají členské státy sjednoceny zákony na ochranu zvířat. Problém spatřuji i v tom, že cestující zvíře sice musí být očkované, mít svůj zvířecí pas a trvalé označení, ale toto již není uvedeno nikde v žádné databázi, kde by byl registrovaný jak majitel, tak i jeho zvíře, což v případě nutnosti velmi znesnadňuje jejich lokalizaci. „V listopadu 2010 vyzvala Rada ministrů zemědělství Evropskou komisi, aby zjistila, jaké jsou v jednotlivých členských státech rozdíly v předpisech na ochranu domácích zvířat a do jaké míry je potřeba tyto předpisy v celé Unii sjednotit. V říjnu 2011 přijal Evropský parlament rezoluci o regulaci množství psů a zodpovědném vlastnictví domácích zvířat. Evropská strategie v oblasti ochrany zvířat zahrnuje rámcový předpis pro oblast ochrany zvířat, který bude pamatovat i na domácí mazlíčky, a také studii o životních podmínkách psů a koček využívaných k reklamním účelům. Zveřejnění studie je plánováno na rok 2014“.²¹

¹⁹ Nařízení (ES) č. 1/2005. [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Dostupné na <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1413291104212&uri=URISERV:f83007>>.

²⁰ Nařízení (ES) 806/2003.

²¹ Evropská strategie v oblasti ochrany zvířat. [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.ochranazvirat.cz/817/czech/print/>>.

Nicméně je zde stále nedostatek ve formě absence zákona na ochranu domácích zvířat.

V roce 1980 byla založena Eurogroup for animals (dále jen „Eurogroup“), což je organizace oficiálně uznána Evropským parlamentem a Komisí. Eurogroup vystupuje jako organizace, jejímž cílem je hájit welfare zvířat v rámci evropských institucí. Lidé z této organizace jsou součástí Evropského parlamentu, kde poskytují technické a politické poradenství poslancům. Mezi největší úspěchy, ke kterým Eurogroup přispěl, patří zákaz prodeje kosmetiky testované na zvířatech, dodržování dobrých životních podmínek pro hospodářská zvířata, což se týká především dostatečného životního prostoru, způsobech přepravování a usmrcování bez utrpení. Ovšem důležitý je také fakt, že se Eurogroup podařilo zařadit dobré životní podmínky pro všechna zvířata jako nedílnou součást strategie udržitelného rozvoje Evropské Unie.²²

Existence Eurogroup, jako „poradního“ orgánu EU je jistě prospěšná. Dokazuje to i fakt, že se problematika ochrany zvířat dostává čím dál více do popředí zájmů celé společnosti i mezinárodních společenství.

Rada Evropy je organizace, která si vytyčila za cíl „*dosáhnout větší jednotnosti mezi členskými státy, za účelem ochrany a realizace zásad a ideálů, které jsou jejich společným dědictvím, a usnadňování jejich hospodářského a sociálního pokroku*“²³. Z toho plyne, že Rada Evropy se spíše zaměřuje na lidsko-právní problematiku, nicméně jsou její aktivity zaměřeny i na ochranu zvířat. V návaznosti na tento fakt, je dobré zmínit několik mezinárodních smluv, které RE iniciovala. Tyto mezinárodní smlouvy se týkají všech právních kategorií zvířat, které jsou klasifikované na zvířata pokusná, hospodářská, volně žijící a zvířata v zájmových chovech. Tyto dohody utváří základ pro předpisy pro ochranu zvířat a jsou součástí předpisů České republiky a též figurují v obecných zásadách EU: Evropská dohoda o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely č. 116/2003 Sb. m. s.

²² Eurogroup for animals. [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Dostupné na <<http://eurogroupforanimals.org/about-us/>>.

²³ Cíle Rady Evropy. [online]. [cit. 22. 9.2014]. Dostupné na <<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/001.htm>>.

Evropská dohoda o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely č. 21/2000 Sb. m. s.

Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě č. 20/2000 Sb. m. s. Evropská dohoda o ochraně jatečných zvířat č. 114/2003 Sb. m. s.

Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu č. 19/2000 Sb. m. s.²⁴

3.2.2. Vnitrostátní úprava

Nástroje právní ochrany zvířat v České republice je v první řadě nutné rozdělit na nástroje veřejného práva a nástroje práva soukromého. Styčný bod právní ochrany zvířat je v našich končinách v právu veřejném. Veřejné právo představuje celá řada právních předpisů zabývajících se ochranou zvířat proti týrání. Soukromoprávní nástroje v oblasti ochrany zvířat jsou v občanském právu. Podle českého právního řádu se zvířata sama domáhat svých práv nemohou. Ochrana, kterou jim právo poskytuje je tudíž závislá na jednání lidí.

V platné veřejnoprávní úpravě ochrany zvířat proti týrání je k nalezení mnoho právních předpisů, které jsou děleny na přímou a nepřímou ochranu zvířat proti týrání. Přímá ochrana zvířat proti týrání obsahuje právní předpisy definující, zakazující a postihující vlastní týrání zvířat. K tomuto slouží zejména Zákon na ochranu zvířat proti týrání. Nepřímá ochrana zvířat soustřeďuje právní předpisy upravující zacházení se zvířaty jako s živými tvory, zahrnuje právní předpisy o šlechtění, stanovuje způsoby a podmínky chovu a plemenitby jako takové.

Výchozí bod pro ochranu zvířat proti týrání je v České republice zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání a jeho prováděcí vyhlášky.

3.2.2.1. Zákon na ochranu zvířat proti týrání

„Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zaslouhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.“ Tak zní preambule zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání (dále jen „ZOZPT“). ZOZPT je základní právní předpis, týkající se ochrany zvířat. Na základě tohoto zákona je postavena činnost všech státních orgánů ochrany zvířat na území České

²⁴ Dohody a smlouvy Rady Evropy, platné i v rámci EU. [online]. [cit. 22. 9. 2014]. Dostupné na <<http://www.ochranazvirat.cz/275/29/cz/file/>>.

republiky. Mezi tyto orgány patří především Ministerstvo zemědělství, Ústřední komise pro ochranu zvířat a orgány veterinární správy.

„ZOZPT“ byl vydán za účelem chránit zvířata před týráním, bolestí a utrpením, jejich bezdůvodným usmrcováním či poškozováním jejich zdraví člověkem. Je zpracován na základě přímo použitelných předpisů Evropské Unie.

3.2.2.2. Trestní zákoník

Týrání zvířat upravuje § 302 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který stanovuje, že kdo týrá zvíře zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, nebo surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, byl-li za čin uvedený výše, v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, nebo způsobí-li týranému zvířeti takovým činem trvalé následky na zdraví nebo smrt. Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin, uvedený výše, na větším počtu zvířat.

Dále je pro účely této práce důležitý § 303 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který je zaměřen na zanedbání péče o zvíře z nedbalosti. Uvádí, že kdo z hrubé nedbalosti zanedbá potřebnou péči o zvíře, které vlastní nebo o něž je povinen se z jiného důvodu starat, a způsobí mu tím trvalé následky na zdraví nebo smrt, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným výše, smrt nebo trvalé následky na zdraví většímu počtu zvířat.

Pokud je zjištěno porušování práv zvířat, je v moci kontrolního orgánu zahájit správní řízení, kterým může být dosaženo udělení pokuty, která může činit 50 000 Kč až 200 000 Kč (to v případě opakovaného provinění), odebrání zvířete nebo k podání podnětu k trestnímu stíhání zodpovědné osoby. Lze se důvodně domnívat, že takové tresty jsou nedostatečné, protože u osob, které jsou schopny zvíře týrat nebo jej dokonce zabít, je velká pravděpodobnost, že jim nebude činit obtíž, dopustit se i jiných trestných skutků. V roce 2012 bylo za týrání zvířat stíháno 13 osob a pravomocně odsouzených jich bylo 27 (jedná se o prolínání případů i z přelomu roku), naproti tomu v roce 2013 bylo za týrání

zvířat stíháno 13 osob, z toho jich bylo 21 pravomocně odsouzeno, opět se zde prolínají případy z minulého roku.²⁵

3.2.2.3. Nový občanský zákoník a postavení zvířete

S příchodem roku 2014 přichází zásadní zlom pro celou oblast civilního práva. Byl přijat nový občanský zákoník (dále jen „NOZ“). NOZ vešel v platnost v roce 2013 s účinností od 1. ledna 2014.

S přijetím NOZ, se razantním způsobem změnilo právní postavení zvířete, které je v něm zcela nově koncipováno. V předcházejícím zákoníku je zvíře bráno jako věc, naproti tomu v novém, je na něho pohlíženo jako na živého a cítícího tvora. Z toho plyne, že každý tvor, je-li schopen cítit stres a bolest, má od roku 2014 nové zastání v občanském zákoníku.

4. SUBJEKTY OCHRANY ZVÍŘAT

V nadcházejících podkapitolách jsou rozděleny subjekty ochrany zvířat na orgány veřejné správy a na nestátní subjekty ochrany zvířat. Podkapitola týkající se orgánů veřejné správy upřesňuje činnosti Ministerstva zemědělství, Ústřední komise pro ochranu zvířat, Veterinární správy a jiných ústředních orgánů státní správy a obcí. V podkapitole zabývající se nestátními subjekty na ochranu zvířat jsou zhodnoceny činnosti vybraných organizací na ochranu zvířat a jejich postoj ke šlechtění koček v zájmu vzhledu. Na základě této podkapitoly byla vypracována stať, která je postavena na autorkou vytvořeném dotazníkovém šetření, které se zabývalo veřejným míněním o těchto organizacích. Závěrem této kapitoly je pojednání o nestátních organizacích zabývajících se ochranou zvířat v návaznosti na výsledky dotazníkového šetření.

²⁵ *Informační bulletin Státní veterinární správy, Tabulka 11: Opatření k zajištění efektivnosti. č. 4 / 2014, příloha č. 13.* Pro tuto tabulku sdělil informace Státní veterinární správě odbor informatiky Ministerstva spravedlnosti ČR podle údajů státních zastupitelství a soudů.

4.1. Orgány veřejné správy

Ústřední orgány státní správy jsou stanoveny (resp. řízeny) kompetenčním zákonem. Zákon na ochranu zvířat proti týrání jim stanovuje jejich povinnosti a práva v činnosti na úseku této agendy. Orgány státní správy, které jsou povinny se činit na úseku ochrany zvířat, to znamená kontrolovat a trestat jsou Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany v rámci své působnosti, Státní veterinární správa, státní orgány příslušné ke schvalování projektů pokusů, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a obce.

4.1.1 Ministerstvo zemědělství

Ústředním orgánem státní správy ve věcech veterinární péče, péče o ochranu zvířat proti týrání a pro ochranu práv k novým plemenům zvířat je Ministerstvo zemědělství. V zákoně na ochranu zvířat proti týrání jsou stanoveny oblasti působnosti Ministerstva zemědělství (dále jen „Mze“). V § 20 zákona č. 246/1992 Sb., jsou ustanoveny především hlavní úkoly na úseku ochrany zvířat, organizování, řízení a kontrola plnění těchto ustanovení. Mze dále řídí výkon státní správy na poli ochrany zvířat. Zároveň spolupracuje s dalšími ústředními orgány státní správy - Akademií věd ČR, právníckými osobami, které se zabývají ochranou či chovem zvířat a také spolupracují s vysokými školami. Koordinuje a kontroluje plnění úkolů, které jsou spjaty s ochranou zvířat v zájmových chovech, což znamená, že například upravuje přepravu a schvaluje řád, jak má být se zvířaty v chovech zacházeno.

Ministr zemědělství pro plnění těchto úkolů zřizuje jako svůj odborný poradní orgán na úseku ochrany zvířat ústřední komisi.

4.1.1.2. Ústřední komise pro ochranu zvířat

Ústřední komise pro ochranu zvířat (dále jen „ÚKOZ“) se skládá z předsedy, členů ústřední komise a rady (ta koordinuje činnost výborů a řídí činnost ÚKOZ mezi jejími zasedáními). Předsedu a členy komise jmenuje a odvolává ministr zemědělství po poradě s ministrem pro životní prostředí. Tyto členy vybírá z odborníků navržených příslušnými

orgány a právníckými osobami, které se zabývají ochranou či chovem zvířat, a které se podílejí na plnění úkolů ochrany zvířat.

Komise je členěna na čtyři výbory. Výbor pro ochranu hospodářských zvířat, výbor pro ochranu pokusných zvířat, výbor pro ochranu volně žijících zvířat a výbor pro ochranu zvířat v zájmových chovech.

Způsob rozhodování ústřední komise stanovuje statut a jednací řád komise.

4.1.1.3. Veterinární správa a jiné ústřední orgány státní správy

Orgány veterinární správy a šíře jejich působnosti jsou uvedeny v § 22 zákona na ochranu zvířat.

Nejdůležitější činností Státní veterinární správy je monitorování a udržení nakažové situace zvířat. Dále pak veterinární ochrana, ochrana před týráním a ochrana pohody zvířat.

Stěžejním úkolem Ústřední veterinární správy na úseku ochrany zvířat, je zpracování a realizace Programu ochrany zvířat. Následně tento program koordinuje, kontroluje a vyhodnocuje. O aktuálním Programu ochrany zvířat zveřejňuje informace na webové stránce Státní veterinární správa. Dozoruje dodržování povinností stanovených ZOZPT a obecně závaznými právními předpisy vydanými na základě ZOZPT a v případech, kdy si to vyhradí. Od roku 2014 jsou používány nové metodiky ve struktuře činnosti a ve zpracování hodnotících dokumentů. „Víceletý plán kontrol“ a metodika kontroly podmíněnosti = „Cross Compliance v oblasti dobrých životních podmínek zvířat“ jsou novými základy činnosti. Na úseku dozoru nad ochranou zvířat spolupracuje s orgány ochrany zvířat Rady Evropy, EU a třetích zemí a na vyžádání jim poskytuje informace. Je povinná vést záznamy o povoleních dopravců a o povoleních dopravců pro dlouhotrvající cesty, o osvědčeních o schválení silničních dopravních prostředků a o schválení plavidel pro přepravu hospodářských zvířat. Nezanedbatelná je i organizace odborné přípravy a celoživotního vzdělávání úředních veterinárních lékařů.

Hlavními úkoly Krajské veterinární správy jsou vykonávání dozoru nad dodržováním povinností uložených chovatelům a ostatním fyzickým a právnickým osobám, vykonávat předpisy vydávané Evropskou unií, týkající se úprav o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností, a také z přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího ochranu zvířat při usmrcování²⁶, tzn., že vykonávají dozor nad plněním povinností fyzických a právnických osob, kterých se tyto předpisy týkají.

Krajská veterinární správa podává podněty k projednávání přestupků a správních deliktů, plynoucích z porušení povinností uložených chovatelům nebo fyzickým osobám či obcím s rozšířenou působností.

4.1.2. Obce a její orgány

V § 24 OZT je stanoveno, že obce smějí zřizovat, provozovat a rušit útulky pro zvířata a mohou obecně závaznou vyhláškou upravit pravidla pro pohyb psů na veřejném prostranství a vymežit prostory pro volný pohyb psů.

Úkoly a povinnosti pro obecní úřady obcí s rozšířenou působností upravuje § 24a OZT. Tento paragraf umožňuje obcím s rozšířenou působností rozhodovat o zvláštních opatřeních, projednávat přestupky týkající se úseku ochrany zvířat nebo projednávat správní delikty. Je zde možná spolupráce s policií ČR, která počíná většinou v případech, kdy zaměstnanci obecního úřadu vstupují do chovných objektů, útulků nebo do objektů, kde jsou zvířata usmrcována. Příslušní zaměstnanci obecního úřadu s rozšířenou působností mají také právo požadovat informace a dokumentaci nebo si dokumentaci během šetření pořizovat.

4.2. Nestátní organizace na ochranu zvířat

Nestátní organizace, jejichž hlavním cílem je ochrana zvířat, jsou v mnoha případech hlavními iniciátory zásahů státních orgánů. Vznášejí podněty a stížnosti na např. nevyhovující podmínky chovaných zvířat.

Každá z níže jmenovaných organizací má svůj konkrétní úkol na poli ochrany zvířat. Tyto organizace lze rozdělit do dvou skupin, pro účely této práce nazvané

²⁶ Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 o ochraně zvířat při usmrcování.

„praktické“ a teoretické“. „Praktickými“ se rozumí organizace, které pracují s živými zvířaty, pomáhají jednotlivcům (např. najít nový domov) a jejich práce je zaměřena spíše regionálně. „Teoretické“ organizace jsou takové, které se zabývají osvětou, zvířatům pomáhají ve formách kampaní, peticí, protestů atp... Nicméně nepomáhají jednotlivcům, ale spíše konkrétním druhům zvířat zneužívaných lidmi pro různé účely. Takovými druhy zvířat rozumíme pokusná zvířata, kožešinová zvířata nebo zvířata využívaná k zábavě.

Protože se lze domnívat, že skrytým týráním zvířat se lehce může stát i šlechtění domácích mazlíčků, je v následujících podkapitolách, kde jsou jednotlivé organizace na ochranu zvířat rozebrány, představen názor těchto organizací na šlechtění domácích mazlíčků. V rámci této práce byl na organizace Nadaci na ochranu zvířat, Ligu na ochranu zvířat a Svobodu zvířat vznesen dotaz, jak se ony staví ke šlechtění zvířat v rámci vzhledu. Zde jde hlavně o kočky, protože především kočky jsou šlechtěny čistě kvůli vzhledu, jejich povahy jsou neměnné. Cílem bylo zjistit, zda nějakým způsobem apelují na Český svaz chovatelů koček (ČSCH), který je nejvyšším orgánem pro řízení chovatelství koček a má tak zajišťovat, aby čeští chovatelé dodržovali zásady pro chov a plemenitbu koček.

Je dobře, že i v této problematice panuje jisté rozdělení na „teoretické“ a praktické“, a je tak zajištěna odbornost lidí, angažujících se na poli ochrany zvířat. Protože teoretik, který je schopen vytvořit efektivní protestní kampaň na ochranu kožešinových zvířat, by například nebyl schopen vést efektivně útulek. Toto rozdělení dle autorčina mínění dodává ochraně zvířat, kterou si tróufá nazvat oborem, jakousi odbornost se specializacemi, jako má každá jiná sféra.

4.2.1. Nadace na ochranu zvířat

Nadace na ochranu zvířat vznikla v roce 1994. O vznik Nadace se v první řadě zasloužila paní Marcela Lund, která měla bohaté zkušenosti v oblasti ochrany zvířat ze svých zahraničních aktivit. Jejím cílem bylo zajistit na území České republiky první profesionální organizaci, která bude hájit zájmy zvířat. Spoluzakladateli byly Česká zemědělská univerzita v Praze, Mendelova zemědělská univerzita v Brně a Veterinární a farmaceutická univerzita v Brně.²⁷ Jedná se o nevládní a neziskovou organizaci, která má

²⁷ Nadace na ochranu zvířat. O nadaci. [online]. [cit. 1. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.ochranazvirat.cz/1/czech/clanek/o-nadaci/>>.

právní subjektivitu nadace. Díky členství v mezinárodních organizacích, které se zabývají ochranou zvířat, vytvářením různých kampaní a projektů s touto tematikou se Nadace na ochranu zvířat podílí na celosvětových projektech. Za zmínku jistě stojí spolupráce Nadace s již zmiňovanou Eurogroup for animals. Zjednodušeně řečeno je Nadace její “pobočkou” na území České republiky. Je to velmi významné spojení vzhledem k tomu, že dnes je mezinárodní spolupráce na poli ochrany zvířat velmi důležitá. Nadace je financována z příspěvků a grantů, většinou ze zahraničních charitativních organizací a v neposledních řadách také z dárcovství občanů a firem. Registrovaných dárců je 800.²⁸

V roce 2005 byl společně s Nadací a paní Martou Kubišovou založen Institut Nadace na ochranu zvířat o.p.s.. Tento *“institut sdílí s Nadací stejné poslání (harmonizace vztahu člověk-zvíře-životní prostředí), které bude naplňovat prostřednictvím:*
- vzdělávací a osvětové činnosti v oblasti ochrany zvířat, přírody a životního prostředí
- informační a poradenské činnosti v oblasti ochrany zvířat, přírody a životního prostředí
- národní a mezinárodní spolupráce v oblasti ochrany zvířat, přírody a životního prostředí”.²⁹

Nadace se odlišuje od všech ostatních podobně zaměřených nadací tím, že uděluje granty z Nadačního investičního fondu. Grant může být udělen fyzické či právnické osobě, která bude splňovat grantová pravidla³⁰. Ta jsou zároveň kritériem k objektivnímu výběru žadatelů a programů, jejichž účel bude kompatibilní s grantovými programy vyhlášenými pro příslušný kalendářní rok. Grantový program vyhlášený Nadací na rok 2014 je Osvěta a vzdělávání v ochraně volně žijících zvířat v České republice. Jak už napovídá sám název, projekty v rámci tohoto programu jsou zaměřeny na realizaci osvětové kampaně o ochraně volně žijících zvířat v České republice a publikační projekty o ochraně volně žijících zvířat v České republice.³¹

²⁸ Nadace na ochranu zvířat. [online]. [cit. 1. 10. 2014].

Dostupné na <<http://www.ochranazvirat.cz/27/czech/rubrika/kdo-jsme/>>.

²⁹ Nadace na ochranu zvířat. [online]. [cit. 1. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.ochranazvirat.cz/27/czech/rubrika/kdo-jsme/>>.

³⁰ Nadace na ochranu zvířat. Grantová pravidla. [online]. [cit. 1. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.ochranazvirat.cz/30/czech/rubrika/grantove-programy/>>.

³¹ Grantový program na rok 2014. [online]. [cit. 1. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.ochranazvirat.cz/275/1495/cz/file/>>.

Nelze opomenout samostatné projekty, které Nadace na ochranu zvířat realizuje pod svou záštitou. Mezi nejvýznamnější jich lze řadit hned několik.

Osvětový výukový program pro první stupeň základních škol s názvem “Žijeme tady společně”, který má za úkol “*přiblížit dětem základní otázky a nejdůležitější problémy etického zacházení se zvířaty a ochrany zvířat obecně*”.³²

Celoevropská kampaň “Pomozme kuřeti”, která byla zaměřena na zlepšení životních podmínek jatečních kuřat ve velkochovech. Součástí této kampaně bylo také zvýšení informovanosti veřejnosti o utrpení těchto zvířat ve velkochovech a rady, jak se každý z nás může alespoň trochu zapříčinit o zlepšení jejich životních podmínek.³³ Je jistě dobře, že tato kampaň byla uskutečněna, už jen proto, že se širší veřejnost mohla dozvědět, v jakých podmínkách musí kuřata chovaná pro maso žít. Vzhledem k faktu, že kuřecí maso je jedním z nejprodávanějších artiklů v masném průmyslu a jateční kuřata v chovu jsou stále živé a cítící bytosti, by jim měl být umožněn kvalitní život, když už je tak krátký.

Mezinárodní kampaní je i kampaň “Pomozte zachránit tuleň!”, ta “*představuje úsilí ochranářských organizací o schválení zákazu obchodu s výrobky z tuleňů a jejich dovozu do EU na úrovni Evropského parlamentu (tzv. SEAL BAN). Zákaz dovozu tuleňích kožešin a masa z Kanady, s výjimkou vztahující se k Inuitům, může pomoci omezit masivní komerční lov tuleňů v Kanadě. Nadace na ochranu zvířat protestovala proti nesmyslnému a krutému zabíjení tuleňů prostřednictvím petice již v roce 1998*”.³⁴

Projekt “WAD – Pomozte naplnit misky v útulcích” byl založen na spolupráci se společností Mars Czech s.r.o., která je významným výrobcem krmiv pro domácí mazlíčky. Na tomto projektu se podílela široká veřejnost tím, že nákupem jistého zvířecího krmiva, přispívala na tento projekt. Zapojit se též mohla zasláním dárcovské SMS. Tato kampaň byla velmi úspěšná, a proto byla v průběhu let opakována.³⁵ Cílem této kampaně bylo

³² Projekt Žijeme tady společně. [online]. [cit. 1. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.ochranazvirat.cz/103/czech/rubrika/zijeme-tady-spolecne/>>.

³³ Projekt Pomozte kuřeti. [online]. [cit. 1.10.2014]. Dostupné na <<http://www.ochranazvirat.cz/33/czech/rubrika/pomozte-kureti/>>.

³⁴ Mezinárodní kampaň Pomozte zachránit tuleň!. [online]. [cit. 1. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.ochranazvirat.cz/115/czech/rubrika/kampan-pomozte-zachranit-tulene-/>>.

³⁵ Projekt WAD – Pomozte naplnit misky v útulcích. [online]. [cit. 1. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.ochranazvirat.cz/111/czech/rubrika/wad-pomozte-naplnt-misky-v-utulcich/>>.

informovat veřejnost o problematice zvířat v útulcích a také zlepšit situaci samotným zvířatům, která v útulcích žijí.

“Kontrola populace toulavých a opuštěných koček” je další aktivitou Nadace, která má za úkol se aktivně podílet na celostátní kampani poukazující na nutnost kastrace koček. Pro tento případ byl vypracován informační leták s názvem “5 pádných důvodů, proč nechat kočku vykastrovat”, který byl prostřednictvím dobrovolníků distribuován do domácností měst a vesnic. Součástí tohoto projektu je také finanční podpora útulků a dalších organizací vykonávajících kastraci koček.³⁶

“Hospodářská zvířata” je projekt, mezi jehož hlavními cíly je Nadací zařazeno: zlepšení životních podmínek hospodářských zvířat, prosazování úprav v české a evropské legislativě ve věcech zlepšení pohody hospodářských zvířat a v kladení většího důrazu na jejich práva. Obeznamení veřejnosti s životem hospodářských zvířat a doporučení, jak může zákazník ovlivnit své spotřebitelské chování ve prospěch těchto zvířat a v neposlední řadě pořádání seminářů pro veřejnost na téma “Jak správně jíst, aby to bylo co nejšetrnější ke zvířatům”.³⁷

“Labelling matters”³⁸ je organizace, která se snaží prosadit povinné značení živočišných potravin dle způsobu chovu hospodářských zvířat. Věří, že pokud bude mít spotřebitel možnost vybrat si, z jakého chovu a tím pádem z jakých životních podmínek produkt pochází, zvýší se tím ve společnosti důraz a zájem o welfare hospodářských zvířat a welfare zvířat samotných. „Labelling Matters” je reakcí na Strategii Evropské Unie v oblasti ochrany a dobrých životních podmínek zvířat pro období 2012–2015. V rámci této kampaně její stoupenci žádají prosazení povinného značení živočišných potravin v EU dle způsobu chovu hospodářských zvířat, jelikož povinné značení dle způsobu chovu je v členských zemích pouze u vajec. Evropská Komise na toto reagovala a byla nucena uznat, že takovéto značení by mohlo mít pozitivní vliv na welfare hospodářských zvířat. Podle “Labelling matters” je velká šance, že povinné značení potravin bude rozšířeno i na masné a mléčné výrobky. V roce 2013 uskutečnila “Labelling Matters” spotřebitelský průzkum v

³⁶ Projekt Kontrola populace toulavých a opuštěných koček. [online]. [cit. 1.10.2014]. Dostupné na <<http://www.ochranazvirat.cz/113/czech/rubrika/kontrola-populace-toulavych-a-opustenyh-kocek/>>.

³⁷ Projekt Hospodářská zvířata. [online]. [cit. 1. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.ochranazvirat.cz/126/czech/rubrika/hospodarska-zvirata/>>.

³⁸ “Labelling matters”. [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.labellingmatters.org/about-us.html>>.

České republice, Velké Británii a Francii. Z tohoto průzkumu vyplynulo, že 78%³⁹ spotřebitelů požaduje značení výrobků dle způsobu výroby, které označuje způsoby chovu využitě při výrobě potravin a žádají o rozšíření tohoto označení z vajec i na masné a mléčné produkty. Životní pohoda hospodářských zvířat při koupi potravin je důležitá pro téměř dvě třetiny spotřebitelů.⁴⁰ Z toho plyne, že i spotřebitelé by toto značení uvítali, protože i my, kupující, chceme vědět, z jakého prostředí “náš” jogurt či sýr pochází. Je neodiskutovatelné, že produkty, které pocházejí od zvířat vystresovaných, trápených nebo jakkoliv jinak nespokojených obsahují látky, které nikomu nejsou prospěšné.

Protože se Nadace na ochranu zvířat ztotožňuje s výše uvedeným, zapojila se do kampaně v České republice známé pod názvem “Na etiketě záleží”.

Nadace se angažuje i v dalších projektech, kterými jsou “Kilometry pro zvířata”, “Pes ve městě”, “Chov volně žijících druhů v zajetí a obchod s nimi”, “Projekt čistá Praha 4”, “Obecná deklarace na ochranu zvířat” a kampaň “Pomozte zachránit tuleně!”.

Práce Nadace je jistě nezanedbatelná, už jen proto, že jako jedna z mála poskytuje ostatním organizacím s podobným zaměřením, jako je to jejich, granty, kterých je na toto téma velmi málo. Nadace na ochranu zvířat má široké pokrytí, účastní se mezinárodních kampaní, v návaznosti na spolupráci s význačnými mezinárodními ochranářskými organizacemi (RSPCA⁴¹, Human Society International, WSPA⁴² a několika dalšími), podporuje i ty národní, kde často vystupuje jako hlavní garant.

V rámci vzneseného dotazu ohledně šlechtění zvířat v rámci vzhledu, na paní Pavlu Dorničovou, která je pracovnící Nadace na ochranu zvířat, bylo zjištěno následující: *„Pokud nemají změny vzhledu zásadní vliv na zdravotní stav zvířete a jeho životaschopnost, nelze proti tomu nic namítat. Naopak, chovatelská práce je velmi záslužná a zajímavá a přivede k chovu zvířat další zájemce. Vzhled je nepochybně pro*

³⁹ Výsledky spotřebitelského průzkumu “Labelling matters”. [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Dostupné na <<http://pomahame.spolecnostprozvirata.cz/2013/05/14/zadejme-znaceni-zivocisnych-potravin-dle-zpusobu-vyroby/>>.

⁴⁰ Výsledky spotřebitelského průzkumu “Labelling matters”. [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Dostupné na <<http://pomahame.spolecnostprozvirata.cz/2013/05/14/zadejme-znaceni-zivocisnych-potravin-dle-zpusobu-vyroby/>>.

⁴¹ Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals.

⁴² World Society for the Protection of Animals.

zájem o plemeno velice důležitý. Nelze však souhlasit s extrémny, které mají vliv na zdraví a životní pohodu zvířat, což může být například extrémní krátkolebost (problémy s dýcháním, s termoregulací), nadměrně velké a otevřené oči. Dalo by se říci, že každý extrém je špatně“. Nadace spatřuje hlavní problém v tom, jak si rozhodčí na výstavách těchto zvířat vykládají standardy. Pokud rozhodčí chtějí co nejkratší nos, křivé nebo krátké nohy, výrazné vrásky nebo velkou hlavu, chovatelé se o tyto standardy budou snažit a to bez ohledu na zdraví zvířat. Paní Dornicová dále dodává „*existuje již oficiální pojem „týrání chovem“, pod kterým jsou míněny právě výše uvedené extrémy. Nevím, jak je to u koček, ale u psů se tím již mezinárodní zastřešující kynologické organizace zabývají a vydávají k tomu stanoviska. Například na prestižní britské výstavě psů Cruft's byli vítězové a šampioni vybraných plemen vyšetřeni přítomným veterinářem a pokud vykazovali zdravotní problémy, nebyl jim titul přiznán. To je myslím důležitý krok k ozdravení plemen a doufáme, že tento trend bude dále pokračovat. V současné době v tomto smyslu s chovatelskými svazy nejednáme, ale problém sledujeme a zajímáme se o situaci v chovu psů i koček“.* Bohužel pojmem „týrání chovem“ se zabývá pouze Českomoravská kinologická unie, Český svaz chovatelů koček ne. Zde lze pouze konstatovat, že snad i ČSCH uváží, zda by se tento termín neměl začít skloňovat i v rámci Chovatelského řádu.

4.2.2. Liga na ochranu zvířat

Liga na ochranu zvířat (dále jen „Liga“) je spolek, který svou činnost uskutečňuje aktivní pomocí a to téměř na celém území České republiky.

Liga vznikla v roce 1990 a její pomyslnou zakladatelkou byla paní Matylda Dorazilová, která se jako jedna z prvních na území naší republiky projevovala ochrannářskou činností. Současným předsedou Ligy je pan Petr Ondráček.

Liga je financována obdobně, jako většina spolků s tímto zaměřením a to převážně ze sponzorských darů jejich stoupců nebo partnerů. Mezi ně se řadí jak fyzické, tak právnické osoby, města a obce, výtěžky z pořádání veřejných sbírek nebo výtěžky z aukcí uměleckých děl, jejichž věnováním Ligu podpořilo několik umělců, jako například prof. Jan Koblasa, Sára Saudková, Jan Saudek, Tomáš Bím a mnoho dalších.⁴³

⁴³ Financování Ligy na ochranu zvířat. [cit. 2. 10. 2014]. Dostupné na < <http://www.lozcr.cz/o-nas/>>.

Tento spolek je specifický tím, že má svých 14 organizací, které vystupují pod záštitou Ligy v různých městech České republiky. Tyto organizace jsou v Brně, Bzenci, Olomouci, Táboře, Jaroměři, Frýdlantu, Kutné Hoře, Marešech, Třebíči, Jablonci nad Nisou (o útulku Dášenska je možné se dočíst v kapitole 9.1.), Liberci, Plzni, Praze a Praze 4. Tyto organizace jsou nazvané vždy tak, že obsahují název Liga na ochranu zvířat plus region, ve kterém působí. Ve všech výše zmíněných městech má Liga své útulky či mini azyly, kde v první řadě pečují o psy a kočky, ale zároveň poskytují péči i volně žijícím živočichům a také zvířatům typu morčata, fretky atp..

Cílem Ligy a všech jejích organizací, je navrátit ztracená zvířata domů a opuštěným zvířatům najít nový domov, který by jim vynahradil vše zlé, co je za život potkalo. Slovy paní Dagmar Kubištové, která je místopředsdkyní Ligy a spoluzakladatelkou lučanského útulku „Dášenska“ pod záštitou Ligy: *„To už nejsou tisíce zachráněných zvířat, to už jsou miliony, takže je za námi skutečný kus odvedené, dobré a velké práce.“*⁴⁴

Další aktivitou, kterou se Liga a její regionální organizace v rámci svého programu zaobírají, je osvěta. Liga se snaží radit široké veřejnosti ve věcech týkajících se soužití lidí a zvířat, pomáhá lidem řešit problémy s jejich mazlíčky v podobě „poradny“, která je umístěna na jejich webových stránkách.⁴⁵ A v neposlední řadě jsou Liga a její členové nedílnou součástí osvětových kampaní ve školách, kde pořádají besedy s dětmi, kterým vysvětlují, co vše obnáší mít domácího mazlíčka, jak se o něho starat atp., protože pravdou je, že osvěta u školáků je nejdůležitější. Jedině tak se může lidské chování ke zvířatům do budoucna změnit: vychováváním generací, které budou zvířata vnímat jako cítící bytosti.

Vzhledem k tomu, že Ligu na ochranu zvířat řadíme jednoznačně mezi organizaci „praktickou“, bylo zbytečné vznášet zde dotaz v otázce šlechtění koček kvůli vzhledu. Avšak v podkapitole 9.1.1. Rozhovor s paní Dagmar Kubištovou, která je místopředsdkyní Ligy na ochranu zvířat je možné si přečíst její názor, kde na tuto otázku z části odpovídá.

⁴⁴ Výňatek z rozhovoru s paní Dagmar Kubištovou, aktivní členkou a místopředsdkyní Ligy na ochranu zvířat z 25. 9. 2014 v Lučanech nad Nisou.

⁴⁵ Poradna. [online]. [cit. 2. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.lozcr.cz/poradna/>>.

Na závěr lze o nadaci říci, že Liga a její členové, skutečně odvedli kus záslužné práce. Jsou to oni, kdo se stará o nemocná a opuštěná zvířata, která jsme “my” lidé opustili a nechali je napospas jejich vlastnímu osudu.

4.2.3. Svoboda zvířat

Svoboda zvířat (SZ) je celostátní nezisková organizace sídlící v Plzni a Praze. Na poli ochrany práv zvířat figuruje již 20 let. Její působnost je na českém území nezastupitelná, protože jako jediná svého druhu u nás, se angažuje v ochraně zvířat globálně. Spolupracuje i s mezinárodními organizacemi, a proto má její působnost větší rozsah. Jejím krédem je *“že každý život má svou vlastní neopakovatelnou hodnotu, která není závislá na momentálním hodnocení člověkem”*.⁴⁶

“Zhruba 90% příjmů představují dary od drobných dárců a členské příspěvky. Přibližně 3% tvoří granty, které jsou většinou určeny pro Sekci na ochranu koček. Zbytek získává SZ z prodeje propagačních předmětů a z organizování benefičních akcí”.⁴⁷

Cílů má SZ hned několik. Mezi tyto cíle řadí zlepšení životních podmínek zvířat, bojuje za správné zacházení se zvířaty za každých okolností, ne podle toho, jaký užitek lidem dávají a v neposlední řadě se snaží o to, aby lidé zvířata vnímali jako živé bytosti, které mají pocity a právo na důstojný život. Toho všeho se SZ snaží dosáhnout aktivním sbíráním podpisů do petičních archů, demonstracemi, vypracováváním a připomínkováním návrhů zákonů z hlediska ochrany zvířat, účastněním se správních řízení, tiskem osvětových letáků, přednáškami o pokusech na zvířatech a alternativních metodách, problematice zvířat v cirkusech nebo kožešinových zvířatech, na veřejných místech, základních, středních i vysokých školách.

Spolupráci SZ navazuje s organizacemi, které sledují podobné cíle, ať už se jde o české či zahraniční. V rámci mezinárodní spolupráce je SZ členem ECEAE, což je Evropská koalice za ukončení pokusů na zvířatech, dále je členem Free Alliance, to je koalice sdružující organizace na ochranu kožešinových zvířat z celého světa a ENDCAP,

⁴⁶ Výchozí myšlenka Svobody zvířat. [online]. [cit. 8. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.svobodazvirat.cz/o-nas/kdo-jsme.htm>>.

⁴⁷ Financování Svobody zvířat. [online]. [cit. 8. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.svobodazvirat.cz/o-nas/kdo-jsme.htm>>.

což jsou Evropské sítě za ukončení držení volně žijících zvířat v zajetí.⁴⁸ SZ se také snaží komunikovat s Ministerstvem zemědělství, Státní veterinární správou a dalšími státními orgány ochrany zvířat.

SZ aktivně provozuje hned několik kampaní. Zde jsou představeny ty principiální. Kampaň “Proti srsti” vede SZ již od roku 1999, jejím cílem je zákaz chovu na území ČR tzv. kožešinových zvířat. Koordinátorkou této kampaně je předsedkyně sdružení PhDr. Lucie Moravcová.

Jedná se o osvětovou kampaň, jelikož si mnoho lidí, ač je to k podivu, myslí, že kožichy se šíjí z přirozeně zemřelých zvířat, nikoli se zvířat, která jsou ve velkém chována na “kožešinových farmách”. Zde jsou zvířata nucena žít v otřesných podmínkách, které jsou na hony vzdálené přirozeným potřebám těchto zvířat. Welfare kožešinových zvířat prakticky neexistuje, jelikož život v klecích divokých zvířat, která nebyla domestikována, nenaplnuje jejich etologické⁴⁹ potřeby. Nehledě na to, že je vsutku nehumánní, aby v době, kdy oděvní průmysl dokáže vytvořit umělé kožešiny, které jsou nerozeznatelné od těch pravých, umírala nevinná zvířata.

Formy protestu, které proti celému tomuto zvířecímu utrpení zaujala SZ, jsou v podobě peticí na zákaz chovu kožešinových zvířat, které jsou pro veřejnost ke stažení na webovém portálu SZ a sbírání důkazů v podobě video nahrávek a fotografií zvířat přímo na těchto farmách. Podepsané petiční archy zašle SZ opětovně na Ministerstvo zemědělství. Tato kampaň má totiž dvě fáze, ta první v roce 2012 byla neúspěšná, jelikož ministr zemědělství, na základě důkazů a podepsaných petičních archů, které pracovníci SZ pořídili v kožešinových farmách, neshledal žádné důvody pro to, aby byl tento chov zakázán. Stejně tak se k těmto důkazům vyjádřila i Státní veterinární správa. Ovšem SZ mohla být alespoň částečně spokojená, jelikož se ukázalo, že veřejnost je na straně kožešinových zvířat. Protestní e-mail na Ministerstvo zemědělství zaslalo 30 000 lidí a papírovou petici Zákaz chovu kožešinových zvířat svým podpisem podpořilo 20 000 lidí.⁵⁰

⁴⁸ Koalice, které je SZ členem. [online]. [cit. 8.10.2014]. Dostupné na <<http://www.svobodazvirat.cz/onas/kdo-jsme.htm>>.

⁴⁹ Etologické – vrozené

⁵⁰ Počty petičních podpisů a odesílatelů e – mailu. [online]. [cit. 8. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.protisrsti.cz/dokumenty/vyrocnizpravy/SvZv%20Vyrocn%20zprava%202013%20web.pdf>>.

V současné době druhá vlna kampaně stále probíhá. V číslech se jedná o 5 000 norků, plynem zadušených na území České republiky. Celosvětově je na farmách ročně elektrickým proudem zabito 10 000 000 lišek. Na závěr je nutné dodat, že za jeden rok je kvůli kožešině zabito 90 000 000 zvířat, což je neskutečné číslo, ale ne překvapující, když uvážíme, že na jeden kožík z činčil je potřeba 150 mrtvých zvířat.⁵¹ Autorka považuje za nutné uvést zde země, které se rozhodly toto týrání nepodporovat a zamezily ho na svém území. Mezi země s úplným zákazem chovu těchto zvířat se řadí Velká Británie, Rakousko, Chorvatsko a Bosna a Hercegovina. Zemí, které zakázaly chov některých druhů kožešinových zvířat je také několik. Řadí se sem Holandsko, Dánsko a částečně také Švédsko, které od roku 2001 zpřísnilo standardy pro chov lišek. Tyto předpisy jsou natolik přísné, že chovy prakticky znemožňují. Díky tomu bylo dosaženo nulového počtu kožešinových farem s liškami na území Švédska. V ostatních zemích na evropském kontinentě funguje buď nepřímý zákaz těchto chovů nebo chov neexistuje žádný.

Kampaň “Za nahrazení pokusů na zvířatech” je uskutečňována ve spolupráci s Evropskou koalicí za ukončení pokusů na zvířatech. Je rozdělena do tří projektů zvaných “Oběti krásy”, “Nejbližší příbuzní” a “Humánní vzdělávání”. Tyto kampaně jsou blíže představeny níže. Koordinátorkou je místopředsedkyně sdružení Mgr. Barbora Bartušková Večlová.

Projekt “Oběti krásy” je založen na protestech proti testování kosmetiky a prostředků do domácností na zvířatech. Dne 11. března 2013 přišel úspěch tohoto projektu. Nabyl účinnosti zákaz dovozu a prodeje kosmetiky testované na zvířatech do EU. Samostatnou aktivitou SZ je nabízení českým společnostem vyrábějícím kosmetiku, certifikace HCS⁵² a HHPS⁵³, protože se domnívá, že i přes výše zmíněný zákaz mají tyto certifikáty stále svůj smysl, minimálně pro orientaci spotřebitele.

⁵¹ Počty usmrcených kožešinových zvířat. [online]. [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.ukaztetovlade.cz/>>.

⁵² HCS – Humánní kosmetický standard je celosvětově platný certifikát, jež je možné udělit společnostem, které nabízejí výrobky netestované na zvířatech. Pro získání tohoto certifikátu je nutné splnit podmínky stanovené HCS, dodržování těchto podmínek je kontrolováno pravidelnými audity. [online]. [cit. 8. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.netestovanonazvivatech.cz/faq/co-je-to-humanni-kosmeticky-standard-hcs.htm>>.

⁵³ Humánní prostředky pro domácnost, zde platí stejná pravidla jako u HCS. Mezi prostředky pro domácnost lze řadit prací prostředky, leštidla na nábytek, osvěžovače vzduchu atp...

Do projektu “Nejbližší příbuzní” se SZ dostala připojením se k Evropské koalici za ukončení pokusů na zvířatech. Tato kampaň je zaměřena proti pokusům na primátech. SZ předkládá jako hlavní argument schopnost primátů prožívat emoce, které jsou srovnatelné s těmi lidskými, jejich inteligenci a vnímavost a fakt, že již bylo nesčetněkrát prokázáno, že výsledky těchto pokusů není možno spolehlivě aplikovat na lidi. SZ se proto snaží apelovat na alternativní metody těchto pokusů. Jen v Evropské Unii je ročně použito 10 000⁵⁴ primátů pro laboratorní účely.

Projekt “Humánní vzdělávání” má za úkol šířit osvětu v alternativních přístupech vzdělávání na středních a vysokých školách, v podobě použití modelů a simulátorů, které jsou dnes již na takové úrovni, že dokážou simulovat kůži, lidské orgány nebo lidské končetiny. Tato problematika je poměrně náročná, jelikož je zde třeba řešit i finanční náklady vzdělávacích institutů. Většina simulátorů, modelů nebo i počítačových programů je pro ně relativně dostupná, přidanou hodnotou je etické počínání.

“Cirkusy bez zvířat” je kampaň, která je, a zřejmě ještě dlouho bude, aktuální. Vzhledem k tomu, že v rámci života zvířat pobývajících v cirkusovém zařízení, není ani možné pomyslet na welfare těchto zvířat. Aktivita SZ spočívá v návštěvách zvěřinců, kde mapují životní podmínky zvířat. Z těchto šetření bylo zjištěno, že životní podmínky zde nejsou uspokojivé. Nejvíce však trpí především původně volně žijící divoká zvířata, jako jsou medvědi, sloni, kočkovité šelmy atp... V případě, že SZ nabude podezření o pochybení, podává podněty k prošetření místí veterinární správě. Další aktivitou je tisk informačních letáků, které na vyžádání zdarma zasílají svým příznivcům, kteří potom ve svém volném čase letáky roznáší či nechávají k nahlédnutí na veřejných místech.

Zde je předloženo, co vše požaduje SZ v rámci této kampaně společně s jejím cílem:

„1. zákaz drezury volně žijících zvířat a přesné přehodnocení vhodnosti drezury domestikovaných zvířat

⁵⁴ Počet primátů použitých k laboratorním pokusům v EU. [online]. [cit. 8. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.pokusynazviratech.cz/projekty/nejblizsi-pribuzni/pokusy-na-primatch.htm>>

2. vytvoření právních podmínek, za jakých by bylo možné odebírat chovatelům v cirkusech jejich zvířata, pokud nebudou splňovat podmínky stanovené vyhláškou č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezury zvířat

3. zákaz používání volně žijících zvířat v cirkusech v nejkratším možném termínu, a současné vytvoření kvalitních životních podmínek ve spolupráci se státní správou, zoologickými zahradami a ochranářskými organizacemi

4. zlepšení práce veterinární správy při kontrolách v cirkusech

*Naším cílem je pomoci zvířatům, která nemají možnost žít v dobrých podmínkách a nemají ani šanci se proti tomu nijak bránit.*⁵⁵

V rámci kampaně vydala SZ také několik doporučení pro veřejnost, jak podpořit cirkusy bez zvířat. Základními pravidly jsou: nenavštěvovat cirkusy, ve kterých vystupují zvířata, nenavštěvovat ani zvěřince, vysvětlit svým potomkům, že zvířata v cirkusech nejsou šťastná atp... Předkládá sympatizantům návod, jak mohou aktivně pomoci přímo SZ, což spočívá v pořizování video nahrávek a fotodokumentací ze zvěřinců a cirkusů, které navštíví jejich město, zasláním dopisu svému starostovi a zastupitelům obce, aby se zasadili o neposkytování pronájmu pozemků cirkusům se zvířaty atp...⁵⁶

SZ se zabývá i jinými projekty, kterými jsou například ekovýchova, jejímž účelem je vychovat z budoucích generací občany, kteří budou žít v úctě k přírodě a lásce ke zvířatům. Tento program je nabízen pouze prvním a druhým stupňům základních škol.

Sekce na ochranu koček působící v Plzni a okolí, vznikla v roce 2000, jejím posláním je starost o bezprizorní kočky, které jsou opuštěné nebo zraněné. Jedná se o regionální záležitost, kterou se Svoboda zvířat řadí, i když pouze okrajově, mezi organizace pomáhající prakticky. Sekce čítá 15 členů, každý má svou lokalitu, ve které se o tato zvířata stará.

⁵⁵ Požadavky SZ v rámci kampaně Cirkusy bez zvířat. [online]. [cit. 8. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.cirkusybezzvirat.cz/kampan/>>.

⁵⁶ Pomoc veřejnosti v rámci kampaně Cirkusy bez zvířat. [online]. [cit. 8. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.cirkusybezzvirat.cz/pomoc/>>.

V návaznosti na jedno z hlavních témat předložené práce bylo i zde nutné oslovit Svobodu zvířat v souvislosti se šlechtěním koček za účelem vzhledu. SZ na ČSCH také neapeluje, nicméně šlechtění koček za účelem vzhledu nepovažuje za správné. Slovy místopředsdkyně sdružení Mgr. Barbory Bartuškové Večlové (koordinátorka kampaně Za nahrazení pokusů na zvířatech) „Šlechtění bych neklasifikovala asi úplně jako týrání, to spíše záleží případ od případu. Některé druhy šlechtění mohou zvířatům způsobovat utrpení. Z principu bychom ale, podle nás, zvířata neměli měnit jen tak, jak se nám hodí. Nepodporujeme vlastně jakékoli množení psů a koček, když jsou útulky přeplněné a někdy jsou i zvířata zabijena, protože je nikdo nechce“.

Největšími úspěchy SZ bylo prosazení zákazu testování kosmetiky a jejích složek na zvířatech na území České republiky a pomoc při prosazení celoevropského zákazu dovozu a prodeje kosmetiky testované na zvířatech. Dále napomohla uzavření kožešinových farem v Milevsku a Souměři. Aktivně se zasadila o prosazení zákazu dovozu kočičích a psích kožešin do EU. Uspořádání tří mezinárodních konferencí, pod názvy „Welfare v chovech kožešinových zvířat“, „Perspektivy chovu kožešinových zvířat v zemích EU“ a „Alternativy k pokusům na zvířatech ve vzdělávání.“⁵⁷

Předložením největších úspěchů této organizace chci dokázat, že i z větší části „teoretický“ způsob ochrany zvířat má své výsledky, a že Svoboda zvířat má na poli ochrany svou nezastupitelnou úlohu, byť jinou než výše zmiňované organizace.

4.2.4. Povědomí veřejnosti o nestátních organizacích na ochranu zvířat

V následující podkapitole bude přiblíženo povědomí a pohled veřejnosti na nestátní organizace zabývající se ochranou zvířat.

K tomuto účelu byl autorkou sestaven dotazník, který vyplňovali různí lidé, různého pohlaví, věku a vzdělání, na internetovém serveru www.vyplnto.cz. V příloze jsou k nahlédnutí grafy s odpověďmi na jednotlivé položené otázky.

⁵⁷ Úspěchy Svobody zvířat. [online]. [cit. 8. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.svobodazvirat.cz/onas/kdo-jsme.htm>>.

Složení respondentů bylo následující: 35 žen (53%) a 31 mužů (48%). Věkový průměr žen činil 30 let a věkový průměr mužů činil též 30 let. Úroveň dosaženého vzdělání byla u žen z 50% SŠ, z 45% VŠ a z 15% učňovské. Úroveň dosaženého vzdělání byla u mužů z 50% SŠ, z 20% VŠ a z 30% učňovské.

Základní otázka tohoto průzkumu byla, zda lidé vůbec nějaké organizace na ochranu zvířat znají. Z 66 respondentů takovou organizaci znalo 45 respondentů a 1 respondent byl dokonce členem organizace na ochranu zvířat (tento respondent nebyl do konečných výsledků zahrnut, protože se jedná o člověka z „oboru“). Žádnou organizaci neznalo 20 respondentů. Zde musím podotknout, že je celkem potěšující zjištění, že 69% dotazovaných, nějakou organizaci znalo. Navazovala logická otázka, jakou konkrétní organizaci anebo organizace respondent zná. Ligu na ochranu zvířat znalo 24 respondentů, Nadaci na ochranu zvířat 10 respondentů, Svobodu zvířat 6 respondentů, 3 respondenti měli povědomí jak o Lize na ochranu zvířat, tak o Nadaci na ochranu zvířat a i o Svobodě zvířat a 2 respondenti znali jiné organizace. Výsledek dovádí ke zjištění, že přílišné povědomí o těchto organizacích není. Šokující zjištění přinesla otázka, zda dotazovaný zná nějaké kampaně. 36 respondentů, tvořících 80% dotazovaných, kteří znali nějakou organizaci na ochranu zvířat, odpovědělo „ne“. Naproti tomu pouhých 9 respondentů, činících 20% z těch, kteří znali nějakou organizaci, také znali jejich kampaně a byli schopni je vyjmenovat. V závěrečné fázi dotazníku mne zajímalo, zda mají respondenti představu o tom, čím se nestátní organizace na ochranu zvířat zabývají. Odpověď na tuto otázku byla otevřená, respondent mohl napsat odpověď vlastními slovy. Vzhledem k výsledkům předchozích otázek nejspíše není překvapením, že tyto odpovědi byly více než všeobecné. Zazněly odpovědi typu: ochrana zvířat, ochrana přírody, ochrana ohrožených druhů zvířat a tak dále. Na úplný závěr byla položena otázka, jak tyto organizace respondent vnímá. Na výběr měl ze tří odpovědí. Odpovědět mohl takto: pozitivně – jsou potřeba, nezajímá mě to, negativně – je to zbytečná činnost. Zde odpovědělo 58% respondentů, že je vnímá pozitivně a jsou potřeba, 4 respondenti odpověděli, že je tato problematika vůbec nezajímá a 3 respondenti odpověděli, že tyto organizace vnímají negativně a je to podle nich zbytečná činnost.

Z tohoto dotazníkového šetření vyplývá, že povědomí široké veřejnosti o nestátních organizacích na ochranu zvířat není příliš velké. Je možné konstatovat, že vědomost o jejich existenci mají pouze lidé, které daná problematika zajímá. Buď se v ní sami angažují anebo jsou alespoň symaptizanté, kteří si informace aktivně vyhledávají. Ale ani tito lidé leckdy neznají přesné cíle a způsoby práce ani jednotlivé kampaně konkrétních organizací. Vyvstává zde tedy otázka: koho nebo jakou cílovou skupinu mají celosvětové kampaně na území ČR oslovit, když o nich veřejnost nic neví? Řešením by měla být větší spolupráce s medií. S politováním je nutné konstatovat, že mediální propagace i takto záslužných akcí je finančně velice nákladná, obzvláště pro neziskovou organizaci, financovanou pouze ze členských příspěvků, sponzorských darů a různých grantů. Autorka se domnívá, že by národní centrály jednotlivých organizací měly společně financovat občasně mediální kampaně, které by široké veřejnosti představily jejich práci a jejich cíle. Tím by se zároveň dostaly do povědomí veřejnosti. Veřejnosti, která je podpoří, ať už dárcovskou textovou zprávou, podpisem v petici, finanční podporou nebo jen tím, že o nich bude mluvit s těmi, kteří problematiku ochrany zvířat ignorují a považují ji za naprosto zbytečnou. Právě obeznámenost veřejnosti s cíli organizací na ochranu zvířat je v jejich projektech naprosto zásadní, protože primárním cílem všech organizací na ochranu zvířat je ochrana zvířat před lidmi.

5. „5 SVOBOD“ A WELFARE

V nadcházející podkapitole této práce, je představeno tzv. „5 svobod“, při jejichž dodržení by měla být udržena, alespoň v základních měřítkách, životní pohoda zvířat. Následuje podkapitola Welfare, v níž je objasněno, co welfare zvířat znamená a další podkapitoly, které mají vysvětlit, co značí dodržení welfare pro jednotlivé kategorie zvířat. Těmi jsou hospodářská zvířata, zvířata v zájmových chovech, zvířata chovaných k použití pro pokusy a autorčin dodatek, týkající se chráněných a volně žijících zvířat. Závěr celé kapitoly tvoří praktická část, ve které je na základě číselných údajů z bulletinu Státní veterinární správy rozebrána skutečnost, jak je welfare výše zmíněných zvířat dodržováno na území České republiky.

5.1. „5 svobod“

V roce 1964 vyšla v Anglii kniha s názvem *Animal Machines*, v českém překladu *Zvířecí stroje*. Autorkou knihy je Ruth Harrison, která byla velkou propagátorkou „animal welfare“. V knize je pojednáváno o problematice konvenčních velkochovů prasat, telat a slepic, a veřejnost tak byla poprvé podrobněji informována o životě zvířat v takovýchto chovech. Obsah knihy vyvolal velké pobouření a odsouzení veřejným míněním, a tak byla tehdejší anglická vláda nucena reagovat. V roce 1965 ustanovila tzv. Brambellovu komisi, která měla za úkol provádět inspekce ve velkochovech a zavádět alespoň minimální opatření. Svoje požadavky na kvalitu života hospodářských zvířat shrnula tato komise do pěti zásad, později známých jako „5 svobod“:

Osvobození od žízně, hladu a podvýživy – bezproblémový přístup k čerstvé vodě a krmivu dostatečným způsobem k zachování plného zdraví a síly

Osvobození od nepohodlí – poskytnutí vhodného prostředí, včetně přístřeší a pohodlného místa k odpočinku

Osvobození od bolesti, zranění a nemocí – pomocí prevence nebo rychlé diagnózy a léčení

Svoboda vykazovat prvky normálního chování – poskytnutí dostatečného prostoru, vhodného vybavení a společnosti zvířat stejného druhu

Osvobození od strachu a úzkosti – zabezpečení podmínek, jež vylučují mentální strádání⁵⁸

Z těchto opatření se časem stalo tzv. *5 svobod*, které vytvářejí pole pro působení Rady pro životní pohodu zvířat, v anglickém jazyce *Farm Animal Welfare Council*, zkr. *FAWC*, a které lze s úspěchem aplikovat na život všech zvířat chovaných člověkem.

5.2. Welfare

Pojem *Welfare* má mnoho definic, ať už se jedná o *welfare* lidí nebo zvířat. Každý tento pojem vnímá odlišně, doslovný překlad pro něj neexistuje. Obsah tohoto pojmu je však vždy zaměřen na kvalitu života jednotlivého zvířete. V této diplomové práci jsou zmíněny dvě definice. Od Johna Webstera, se kterou se dá dle autorčina názoru polemizovat, protože Webster uvádí, že *“pohoda zvířete je určena jeho schopností vyhnout*

⁵⁸ Webster, J. *Welfare: životní pohoda zvířat aneb strážlivé kázání o ráji*. s. 11.

se strádání a zachovat si zdatnost”.⁵⁹ Zvířata si tyto schopnosti jsou schopna zachovat v rámci života ve volné přírodě, ale ne v případě, kdy je jejich bytí v rukou člověka. Pro autorku je přijatelnější, definice Světové organizace pro zdraví zvířat, která zní: „... *welfare* zvířat znamená, jak se zvíře vyrovnává s podmínkami, v kterých žije. Zvíře je v dobrém stavu *welfare*, pokud je podle vědeckých ukazatelů zdravé, spokojené, dobře živené, v bezpečí, je mu umožněno chovat se přirozeným způsobem a jestliže netrpí nepříjemnými stavy, jako je bolest, strach a utrpení. Dobrá úroveň *welfare* zvířat vyžaduje prevenci nemocí a veterinární péči, odpovídající přístřešek, výživu, humánní zacházení a humánní porážku. *Welfare* zvířat se vztahuje ke stavu zvířete, zacházení, kterého se zvířeti dostává, lze popsat pojmy jako péče o zvíře, chov zvířat a humánní zacházení“⁶⁰. Tato definice je přijatelnější z důvodu, že odkazuje na vědecké ukazatele zdraví, spokojenosti a dobré výživy. Objektívni míra spokojenosti zvířete posuzována člověkem bude vždy vycházet z toho, co je „spokojenost“ pro člověka. Vzhledem k tomu, že se liší definice „spokojenosti“ i u jednotlivých lidí, lze s úspěchem pochybovat o správné definici „spokojenosti“ u jiného živočišného druhu.

V rámci Zákona na ochranu zvířat proti týrání (dále jen „ZOZPT“) jsou zvířata dělena na tři kategorie vymezenými účelem chovu, tedy nikoliv zoologicky. Jedná se o hospodářská zvířata, zvířata v zájmových chovech a pokusná zvířata, která díky novele zákona z roku 2012 byla předefinována zákonem ve znění platném od 1. ledna 2013 je v § 17 písm. f) na slovní spojení „zvířata chovaná pro použití k pokusům“. V následujících podkapitolách proto bude představena kvalita života výše zmíněných zvířat, dle kategorizace „ZOZPT“ a závěrem autorčiným dodatkem, kam zakomponovala volně žijící a chráněná zvířata.

5.2.1. Welfare hospodářských zvířat

Pro welfare hospodářských zvířat je nejdůležitější zajištění humánní techniky chovu, možnost realizovat základní vzorce chování druhu, dostatek kontaktů s ostatními členy svého druhu a dostatek přirozeného pohybu, šlechtění a produkce v zájmu druhu,

⁵⁹ Webster, J. *Welfare: životní pohoda zvířat aneb střízlivé kázání o ráji*. s. 10.

⁶⁰ Kapitola 7. 1. dokumentu „Terrestrial Animal Health Code (2012)“. [online]. [cit. 20. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.oie.int/>>. K nalezení také v Müllerová, H., Stejskal V. Ochrana zvířat v právu. s.86.

akceptovatelné metody porážky. I z tohoto důvodu mají jednotlivé druhy hospodářských zvířat chovatelské řády, které jsou majitelé a chovatelé povinni dodržovat.

Aby mohla mít společnost z těchto zvířat plnohodnotný užitek, je velmi důležité zajistit jim vhodné podmínky pro život. Vystresované a zubožené zvíře nemůže produkovat kvalitní mléko nebo vejce. Ze zvířat, která žijí v neadekvátním prostředí a jsou vystavována stresujícím situacím (pokud ne během chovu, tak při přepravě a před porážkou) nemůže pocházet ani kvalitní maso, protože tyto faktory mají vliv na fyziologické procesy (například vyčerpání glykogenových zásob) v těle a maso, které se pak dostává na pulty obchodů, není kvalitní.

Pracovní zvířata

Pracovními zvířaty se rozumí zvířata, která jsou využívána na práci. To jsou například tažní koně (využití v lesnictví pro dopravu nákladů z míst nepřístupných mechanizaci, v menší míře v drobném zemědělství), pracovní psi (služební plemena využívaná Policií, Záchranným složkami, Celní správou; asistenční psi, lovečtí psi, pastevečtí psi).

V zájmu welfare těchto zvířat je nutné dodržet nepřetěžování prací, zajistit dostatečný odpočinek stejně jako vhodné a kvalitní krmivo a napájení, vyhovující ustájení, a respektovat jejich fyzický stav (věk, nemoc). U pracovních psů je to ještě o něco složitější, jelikož pes je sociální tvor stejně jako lidé. Proto je důležité u welfare pracovních psů dbát nejen na výše vyjmenované aspekty, ale také jim umožnit kontakt buď se svým druhem, nebo zástupně s člověkem.

Zvířata v zábavě

Jsou všechna zvířata, která jejich majitelé či provozovatelé používají ke svému ekonomickému zisku v zábavním průmyslu. Samotný výraz “zábavní průmysl” nutně hovoří o tom, že zde welfare nemůže být dodržováno. Donucovací způsob výcviku, každodenní stres při vystoupení a přepravě, pracovní zatížení bez ohledu na zdravotní stav, naprosto potlačené přirozené chování. To vše je každodenní součástí života těchto zvířat. Přitom tento způsob prezentace zvířat postrádá jakýkoliv naučný smysl, právě z důvodů naprosto nepřirozeného prostředí a chování předváděných zvířat. V současné době, kdy je poměrně snadno dostupné seznámení se s divokými volně žijícími zvířaty v jejich téměř

přirozeném prostředí (Zoologické zahrady), je tato forma zábavy přežitkem. Do stejné odsouzeníhodné kategorie lze řadit i pojízdná akvária a zvěřince. Jistě stojí za zmínku, že v Německu či Rakousku platí zákaz vystupování volně žijících zvířat na městských plochách.

Státní veterinární správa za rok 2013 provedla inspekci podmínek chovu zvířat v cirkusech v celkem 25 případech. Byly zjištěny 2 závady a v obou případech byla uložena bloková pokuta. Co se týče veřejného vystupování cirkusových zvířat, tak provedla 96 kontrol, kdy při 16 kontrolách byly zjištěny závady. Ke správnému řízení úřadům obcí s rozšířenou působností bylo podáno 11 podnětů. Uloženo bylo 5 pokut a v příkazním řízení 2 blokové pokuty. Nejčastěji zjištěné nedostatky byly v nezabezpečení podmínek pro chov zvířat a jejich drezúře, omezování výživy a napájení zvířat a vyvolávání nepřiměřeného stresu.⁶¹

Zoologické zahrady, spravované zákonem č. 141/2008 Sb., by se měly snažit poskytovat svým zvířatům maximální možný komfort, který překračuje welfare. Simulace přírody jim dovoluje realizovat základní vzorce chování volně žijícího zvířete. Nezastupitelnou úlohu mají zoologické zahrady i ve výzkumu, který je leckdy v přirozeném prostředí zvířete nemožný. Právě takovéto výzkumy umožňují vytvořit lepší podmínky pro reprodukci, a proto se mohou významnou měrou podílet na záchraně ohrožených druhů tím, že reintrodukují odchovaná mláďata do jejich přirozeného prostředí. Jako příklad lze uvést ZOO Dvůr Králové, která se podílí na vypouštění mláďat ohrožených druhů, nejen v ČR, ale jako český specialista na faunu Afriky, i do rezervací v Africe. Vzhledem k tomu, že ohrožených druhů stále přibývá, jsou záchranné chovy v některých zoologických zahradách v současné době nenahraditelné. I zde je možné polemizovat, protože odpůrci zoologických zahrad přicházejí s tvrzením, že reintrodukce je nemožná, protože v zoologické zahradě nelze zvíře naučit lovit. Tudíž je jeho vypuštění do volné přírody rozsudkem smrti.

Zoologickou zahradu lze provozovat pouze na základě licence vydané Ministerstvem životního prostředí. Nad vyhovujícími podmínkami pro chov živočišných druhů a nad profesní dovedností personálu vykonává dohled stát. V současné době je v České republice

⁶¹ Informační bulletin Státní veterinární správy, č. 4 / 2014, s. 20

licencovaných 16 zoologických zahrad, kterým Ministerstvo pro životní prostředí poskytuje dotace ze státního rozpočtu.

Státní veterinární správa v roce 2013 provedla 36 kontrol v ZOO. Závady byly zjištěny ve dvou případech, a to v nevhodných podmínkách chovu a v nedostacích ve vedení evidence.⁶²

5.2.2. Welfare zvířat v zájmových chovech

Zvířata v těchto chovech slouží především k zájmové činnosti nebo jako lidský společník. Jeho účelem není hospodářský ani pracovní výsledek. V zájmových chovech nelze chovat volně žijící zvířata. Chovatelé jsou povinni zajistit a odpovídat za jejich dobrý zdravotní stav, zabránit bolesti, utrpení nebo poškození zdraví a učinit opatření proti opuštění vymezeného prostoru při zachování jejich základních potřeb (viz kapitola chovatelství).

V rámci kontrol Státní veterinární správy bylo v zájmových chovech provedeno celkem 1730 kontrol, z nichž ve 426 případech bylo zjištěno porušení platných předpisů. Podnět ke správnému řízení byl podán v 262 případech, bylo vydáno 149 příkazných nařízení a uloženo bylo 71 bokových pokut. V nejčastěji zjištěných nedostacích se jednalo o nevhodné podmínky chovu, vystavování zvířat nepřiměřenému stresu, omezování výživy a napájení, nezajištění opatření proti úniku, nevhodné (bolestivé) prostředky a způsob uvázání zvířat, omezování svobody pohybu, zanedbání péče o zdraví, nevyžádání si odborné pomoci od veterinárního lékaře a opuštění zvířete. Všechny tyto nedostatky se vztahují k porušení legislativy zákona č. 246/1992 Sb., zákona na ochranu zvířat proti týrání.⁶³

⁶² Informační bulletin Státní veterinární správy, č. 4 / 2014, s. 14

⁶³ Informační bulletin Státní veterinární správy, č. 4 / 2014, s. 19

5.2.3. Welfare zvířat chovaných k použití pro pokusy

Welfare pokusných zvířat je téměř totéž jako welfare hospodářských zvířat. Nicméně je sporné prosazování welfare právě u zvířat, která jsou primárně určena pro experimenty, jež welfare principiálně popírají.

Legislativu řeší i Směrnice Evropského parlamentu a rady 2010/63/EU ze dne 22. září 2010 o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely.⁶⁴ Směrnice zavedla jistá omezení při pokusech na zvířatech. Stanovuje, za jakých podmínek smějí být pokusy prováděny, určuje dobré životní podmínky pro pokusná zvířata, které zahrnují vhodnou péči a vhodné zacházení. V rámci této směrnice by jakéhosi welfare těchto zvířat mělo být docíleno, nicméně dle autorčina mínění je toto sporná problematika.

Za rok 2013 provedla Státní veterinární správa celkem 12 kontrol v chovných a dodavatelských zařízeních pokusných zvířat, které byly zaměřené na podmínky chovu, vedení dokumentace, odbornou způsobilost personálu, kontrolu péče o zvířata v souvislosti s vydáváním osvědčení pro chovatele, dodavatele a uživatele pokusných zvířat. Při těchto revizích nebyl zjištěn žádný nedostatek. Kontrol v laboratorních pracovištích, kde jsou pokusy na zvířatech realizovány, bylo celkem 100. V 63 případech byly provedeny kontroly přímo při uskutečnění pokusů. Kontroly byly zaměřeny na dodávání a používání pokusných zvířat a na dodržování podmínek chovu. Pouze v jednom případě byl zjištěn nedostatek a to ve formě chybějícího oprávnění uživatele pokusných zvířat, a proto byl podán podnět ke správnímu řízení obci s rozšířenou působností.⁶⁵

5.2.4. Vlastní dodatek

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, v § 2 odst. 2 písm. b) zajišťuje mimo jiné výslovnou i obecnou ochranu volně žijících živočichů a zvláštní ochranu těch druhů, které jsou vzácné či ohrožené.

„V oblasti právní úpravy ochrany druhů volně žijících živočichů nalezneme celou řadu přímých souvislostí s ochranou zvířat proti týrání, neboť obě oblasti spolu úzce souvisí a

⁶⁴ Směrnice Evropského Parlamentu a rady 2010/63/EU. [online]. [cit. 28. 09. 2014]. Dostupné na <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:276:0033:0079:CS:PDF>>.

⁶⁵ Informační bulletin Státní veterinární správy, č. 4 / 2014, s. 14

na ochranu druhů může přímo logicky i časově navazovat ochrana jedinců těchto druhů (jako jejich reprezentantů), pokud se tyto jednotlivci ocitnou v situaci, kdy s nimi nakládá člověk“.⁶⁶

Volně žijící zvířata

Žijí ve svém přirozeném prostředí s minimálními zásahy člověka. Zde je třeba dodržovat korektní metody lovu, humánní metody řízení populace, zajetí a fixace. Tato zvířata lze chovat jen velmi obtížně. Stále si udržují svoje přirozené prvky chování, bez ohledu na to, v jaké fázi zralosti se dostala do lidské péče. Není ani jednoduché splnit všechny legislativní záležitosti. Divoká zvířata proto není doporučováno chovat. Výjimkou jsou zvířata handicapovaná, která by ve svém přirozeném prostředí nepřežila. O tato zvířata se starají Záchranné stanice, které je mohou, na základě souhlasu orgánu ochrany přírody, předat do domácí péče.

Záchranné stanice

První záchranná stanice vznikla v roce 1983 v Bartošovicích na Moravě.⁶⁷ V současné době Národní síť záchranných stanic čítá 28 členských stanic⁶⁸, které jsou financovány Lesy České republiky s.p., celostátní sbírkou „Zvíře v nouzi“, samosprávnými orgány krajů, obcí a měst a ze státního rozpočtu. Záchranné stanice mají za úkol zajistit pomoc dočasně handicapovaným volně žijícím zvířatům a umožnit jejich plnohodnotný návrat do volné přírody. V zákoně č. 114/1992 Sb., je v § 3 odst. 1 písm. e) je obsažena definice pojmu záchranné stanice „e) záchranná stanice je zařízení, které zajišťuje kompletní péči o živočichy dočasně neschopné přežít ve volné přírodě s cílem navrátit je do volné přírody, živočichům trvale neschopným přežít ve volné přírodě poskytuje, jeli to vhodné a účelné vzhledem k jejich zdravotnímu stavu, odpovídající dlouhodobou péči,

⁶⁶ Müllerová, H., Stejskal, V. *Ochrana zvířat v právu*. s. 413.

⁶⁷Záchranná stanice v Bartošovicích na Moravě. [online]. [cit. 28. 09. 2014]. Dostupné na <<http://www.zvirevnuzi.cz/konference-narodni-sit-zachrannych-stanic-system-zachrany-handicapovanych-zivocichu/>>.

⁶⁸Počet Záchranných stanic v současné době. [online]. [cit. 28. 09. 2014]. Dostupné na <<http://www.zvirevnuzi.cz/konference-narodni-sit-zachrannych-stanic-system-zachrany-handicapovanych-zivocichu/>>.

*poskytuje informace o příčinách ohrožení a vhodných způsobech ochrany živočichů a může spolupracovat při provádění opatření k předcházení, zraňování nebo úhynu živočichů“.*⁶⁹

V Záchranných stanicích bylo v roce 2013 provedeno Státní veterinární zprávou 34 kontrol. Pouze v jednom případě byla zjištěna závada (nevhodné podmínky chovu). Zde byl podán podnět pro zahájení správního řízení.⁷⁰

Chráněná zvířata

V České republice jsou všechny druhy volně žijících zvířat jistým způsobem chráněny Zákonem o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb., (dále jen „ZOPK“). Více ohrožené druhy jsou vyjmenovány na Seznamu zvláště chráněných druhů živočichů, který je přílohou č. III. 395/1992 Sb..⁷¹ Jedná se o zvířata, která jsou ohrožena vyhynutím druhu, vyskytují se pouze v malém počtu nebo jsou vědecky či kulturně významná. Tento seznam je pravidelně aktualizován. *„Pro efektivní rozvoj aktivních nástrojů druhové ochrany byl Ministerstvem životního prostředí, Ministerstvem financí a donorskými státy Norskem, Lichtenštejnskem a Islandem připraven v rámci EHP fondů 2009-2014, tzv. Norských fondů dotační program Malé grantové schéma Záchranné programy pro zvláště chráněné druhy II (realizace 2014-2016) zaměřený na uskutečnění stávajících a přípravu nových záchranných programů a programů péče a doplnění informací nezbytných k ochraně vybraných zvláště chráněných druhů“.*⁷²

Zvláště chráněné druhy rozdělujeme do tří kategorií (kategorizace vychází z mezinárodně používaných kategorií IUNC⁷³):

- druhy ohrožené
- druhy silně ohrožené
- druhy kriticky ohrožené

⁶⁹ Zákon č. 114/1992 Sb.,

⁷⁰ Informační bulletin Státní veterinární správy, č. 4 / 2014, s. 20.

⁷¹ Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb., [online]. [cit. 10. 9. 2014]. Dostupné na [www: <http://www.nppodyji.cz/zakon-o-ochrane-prirody-a-krajiny >](http://www.nppodyji.cz/zakon-o-ochrane-prirody-a-krajiny).

⁷² Norské Fondy. [online]. [cit. 10. 9. 2014]. Dostupné na [www: <http://www.mzp.cz/cz/zvlastni_ochrana_druhu >](http://www.mzp.cz/cz/zvlastni_ochrana_druhu).

⁷³ World conservation union – Mezinárodní organizace na ochranu přírody.

Zvířata z tohoto seznamu mají ZOPK chráněné i prostředí, ve kterém žijí, aby byly zaručeny optimální podmínky pro jejich život. Paradoxně tak může dojít k situaci, kdy se díky optimálním podmínkám k reprodukci, některý z ohrožených druhů přemnoží a začne s devastací svého přirozeného prostředí. Díky velkému počtu kusů na ploše, začne vyhledávat nová teritoria (vesměs obděláná zemědělská půda, chovné rybníky atd.) a nový druh obživy (devastuje populaci živočichů, kteří mu běžně slouží k obživě, a vyhledává nové druhy). Překvapivě tak díky ochrannářské legislativě dochází k hospodářským škodám, protože pachatelem je zvláště chráněné zvíře, které jako takové, není možné beze změny legislativy eliminovat. Podobná situace nastává, když je v dobrém úmyslu do krajiny vysazeno zvíře, které v daném prostředí nemá přirozeného nepřítele.

5.3. Analýza dodržování welfare zvířat

Na základě výše uvedených skutečností o welfare jednotlivých skupin zvířat, kde byly předloženy informace o tom, co by mělo představovat welfare těchto zvířat, ať už se jedná o skupiny zvířat uvedených v ZOZPT nebo podskupin takovýchto zvířat, byly vytvořeny tyto závěry.

Celkem bylo Státní veterinární správou provedeno 7 969 kontrol a zkontrolováno bylo 18 524 534 zvířat.

V případě hospodářských zvířat byly za rok 2013 nejčastějšími případy nedodržení legislativy nedostatky při zajištění vhodných podmínek péče o zvířata. To znamená porušení podmínek výživy a napájení, nekvalifikovaná péče, nedodržení podmínek evidence a identifikace.

V zájmových chovech vyplývá nejvíce porušení z neznalosti podmínek chovu. Opakovaně se vyskytují neevidované chovy se značnými počty zvířat v nevyhovujících podmínkách, s nekontrolovatelnou produkcí mláďat - množirny. Pouze malý podíl nedostatků byl zjištěn u řádně evidovaných chovů, kde je zajištěna nejen náležitá péče, ale i průběžný veterinární dozor.

Z bulletinu Státní veterinární správy a na základě tabulek, které jsou k nahlédnutí v příloze, vyplývá, že oproti roku 2012 stoupl počet kontrol v zájmových chovech, kde se vyskytovalo nejvíce nedostatků. Jinak počty kontrol klesly. Celkově klesl počet chovů, kde

byly zjištěny závady. Z tohoto vyplývá, že velké množství závad pramení z neznalosti chovatelů. Pokud chovatel dostane fundovanou informaci, o správném způsobu péče o chov, ve většině případů se snaží dříve vytýkané chyby odstranit.

Pravděpodobně na tuto situaci má vliv i zvýšení finančních sankcí za porušování pohody zvířat. Pro rok 2014 jsou chovatelům stanovena motivační kritéria pro režim přímé podpory v rámci společné zemědělské politiky. I tato kritéria by měla zemědělce motivovat k dodržování welfare hospodářských zvířat.

Kontroly Státní veterinární správy jsou plánované nebo realizované na základě podnětů od občanů na podezření týrání zvířat. Z tohoto faktu lze vyvodit, že je současná společnost, a zde si lze troufat tvrdit, že na základě osvěty a častější medializace nejkřiklavějších případů týrání zvířat, více všímavá ke svému okolí. Proto byla při kontrolách zjištěna i porušení ustanovení trestního zákona. V roce 2013 bylo za týrání zvířat stíháno 13 osob a pravomocně odsouzených jich bylo 21 (jedná se o prolínání případů i z přelomu roku).

Je nutné zdůraznit, že se kontroly nevztahují na domácí mazlíčky, protože na ně legislativa nepamatuje. Kontrolní orgán ani policie nemají možnost ani v případě závažného týrání zvířat vstoupit do objektu, který uživatel kvalifikuje jako obydlí. V těchto případech nelze efektivně řešit případy týraných zvířat v obydlí. Prezentovaná čísla v předchozích částech práce se týkají jenom zvířat v organizovaných chovech, kam může kontrolní orgán vstoupit. Pakliže by kontroly mohly zahrnout všechny případy, kde je podezření z týrání, čísla, kterými jsou vykazovány nedostatky, by byla mnohem vyšší.

6. ÚTULKY

Nedílnou součástí spjatou s ochranou zvířat jsou útulky, které jsou v této problematice nepostradatelné. Náplní útulků je péče o zvířata, která do nich byla umístěna jejich majiteli, kteří se o ně již nechtěli nebo nemohli starat, a o zvířata toulavá⁷⁴ a opuštěná⁷⁵.

Útulky je možné dělit podle zřizovatele, kterým může být dle § 24 odst. 1 “ZOZT” obec s rozšířenou působností nebo soukromý subjekt.

Ve veterinárním zákoně v § 46 písm. c) je uvedeno, že obec může sama nebo ve spolupráci s jinou obcí nebo jinou osobou zřídit a provozovat útulek pro odchycená zvířata. Z toho vyplývá, že obce mohou samy zřizovat útulky či uzavírat smlouvy s jinými právními subjekty, což většinou bývají soukromé útulky.

Útulek pro zvířata musí mít předepsanou právní formu, což může být s.r.o., OSVČ nebo nezisková organizace. Veškeré práva a povinnosti jsou stejná, jako pro všechny podnikatelské a nepodnikatelské subjekty těchto forem.

Svou činnost útulek provozuje pod dohledem Krajské veterinární správy, která zde půl roku po založení vykonává neohlášené kontroly. Po uplynutí této doby jsou útulky kontrolovány jednou za rok a to Státní veterinární správou. Dalším orgánem, který je zmocněn provádět v útulcích inspekci, je například odbor životního prostředí příslušné spádové oblasti.

V § 25 odst. 3 “ZOZT” jsou vymezeny povinnosti pro provozovatele útulků. Je v něm uvedeno, že provozovatel je povinen poskytnout pracovníkům orgánů ochrany zvířat, provádějícím dozor nad dodržováním právních předpisů na úseku ochrany zvířat, tyto informace a doklady: provozní řád (ten si každý provozovatel už při zakládání útulku musí stanovit), zabezpečení ochrany pohody zvířat a organizaci práce a pracovních postupů

⁷⁴ Definice je k nalezení v § 3 písm. h) zákona č. 246/1992 Sb., kde se říká, že toulavým zvířetem je „zvíře v lidské péči, které není pod trvalou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a které se pohybuje volně mimo své ustájení, výběhové prostory nebo mimo domácnost svého chovatele“.

⁷⁵ Definice je k nalezení v § 3 písm. i) zákona č. 246/1992 Sb., kde je uvedeno, “že opuštěným zvířetem zvíře původně v lidské péči, které není pod přímou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a ze zjištěných skutečností vyplývá, že ho jeho chovatel opustil s úmyslem se jej zbavit nebo ho vyhnal“.

stanovených zvláštními právními předpisy. Seznam přijatých zvířat s uvedením počtů, druhů, popisů, včetně identifikačních znaků, hmotnosti, data a místa nálezu zvířat nebo uvedení jejich původních chovatelů, evidenci úniku zvířat z útulku, doklady o odborné způsobilosti. Seznam vydaných zvířat a jejich nových chovatelů, včetně data předání, adresy (adresy pobytu vydaných zvířat, jsou pro pracovníky útulku velmi důležité, jelikož adoptovaná zvířata u nových majitelů neohlášeně navštěvují v rámci kontroly, zda je o zvíře náležitě pečováno), kde budou chována nebo míst, kde byla zvířata opětně vypuštěna do původního prostředí.⁷⁶

Je nutné si uvědomit, že provoz útulků je nákladnou záležitostí, jelikož se sem zvířata dostávají většinou ve zbědovaném stavu, a tak je nutné lékařské ošetření, které je finančně velmi nákladné. Zvířatům je třeba hradit vakcinaci, odblěšení, odčervení, krmivo, léky, v případě potřeby operace a také kastrace, která je prováděna zejména u koček a kocourů. Nutno podotknout, že kastrace v těchto případech a kastrace všeobecně není týráním, jelikož jsou kočky domácí přemnožené. Lidé je nejsou schopni uhlídat a nastávají situace, kdy majitelé těchto koček musí řešit, co udělají s nechtěnými koťaty. A tak dochází k topení koťat nebo jejich vyhození do popelnice či odhození kočky s koťaty v lese. Takových případů jsou tisíce ne-li statisíce a lze jim předcházet právě zmiňovanou kastrací. Pracovníci útulků jsou schopni na toto téma hovořit hodiny a mají velmi přesvědčivé argumenty. Osvětovou činnost, kterou v tomto směru vyvíjejí, veřejnost stále dostatečně nevnímá a spoléhá na vyřešení problému samotnou přírodou. Tím se opět dostáváme k tomu, že za zvířata, která jsme k sobě připoutali, neseme také zodpovědnost. Jinak než apelováním na zodpovědnost majitelů koček nelze tuto situaci řešit. V neposlední řadě se na nákladech útulků podílejí mzdy zaměstnanců, režijní náklady (voda, plyn, elektrická energie, telefon), benzín, protože práce zde vyžaduje časté výjezdy do terénu a administrativní náklady jsou též nezanedbatelné.

Při výčtu všech položek, které musí taková nezisková organizace uhradit, je jasné, že financovat útulek není nic jednoduchého, a že před lidmi, kteří se vydali tímto směrem v oblasti ochrany zvířat, směrem, kdy pomáhají přímo v terénu a v konkrétních situacích, je nutno pocítovat respekt, i když se to někomu nemusí líbit, prokazují společnosti, která není schopná zvířata ctít a chovat se k nim jako k živým a cítícím bytostem, službu.

⁷⁶ Zákon č. 246/1992 Sb., § 25 odst. 3 OZT

Neodiskutovatelným faktem je, že útulky jsou důležitou součástí ochrany zvířat, jelikož jsou to právě ony, kdo se postará o zvířata, která se vinou člověka nekontrolovatelně rozmnožila a nikdo je nechce, o zvířata, jejichž “páníček” si až pozdě uvědomil, že zvíře není hračka, kterou může zahodit, a v neposlední řadě také o zvířata, která byla týrána, zneužívána a jakkoliv jinak trýzněna.

Podle Informační zprávy o programu ochrany zvířat provedla Státní veterinární správa v roce 2013 v útulcích celkem 180 kontrol. Ani v jednom útulku nebyla zjištěna závada.

6.1. Útulek Dášenska

Obecně toho bylo o útulcích napsáno mnoho, a proto se autorka předložené diplomové práce rozhodla, přiblížit jeden konkrétní vybraný útulek z hlediska jeho fungování a problémů. To vše je doplněné v následující podkapitole rozhovorem s paní Dagmar Kubištovou, která je spoluvlastníkem autorkou vybraného útulku Dášenska.

Útulek Dášenska se nachází v Lučanech nad Nisou, byl zřízen v roce 1997. Vlastníky jsou paní Dagmar Holanová a paní Dagmar Kubištová, která je také členkou a místopředsedkyní Ligy na ochranu zvířat. Útulek Dášenska je zaštitěn Ligou na ochranu zvířat, což je, jak už je uvedeno v podkapitole 4.2.2., zájmová nezisková organizace. Útulek slouží jako přechodný domov pro psy, kočky a drobné zvířectvo (zakrslé králíčky, potkany, morčata atd...).

Útulek Dášenska poskytuje přímou pomoc zvířatům v nouzi. Buď umístěním v útulku anebo v případě, že se jedná o volně žijící zvířata, která jsou zraněná, převozem do Záchranných stanic pro hendikepovaná zvířata, se kterými spolupracují. Vzhledem k tomu, že spolumajitelka útulku paní Dagmar Kubištová, je aktivní členkou a místopředsedkyní Ligy na ochranu zvířat, pořádá v rámci osvěty besedy ve školách, Dny otevřených dveří v útulku, exkurze školáků do útulku, taneční zábavy pro přátele a milovníky zvířat a spoustu dalších zajímavých akcí, které jsou velmi přínosné, protože právě díky těmto akcím, se lidem dostává do povědomí, jak se správně chovat ke zvířatům.

Od roku 1997 kdy byl útulek zřízen, jím prošlo přes 3500 psů, 1500 koček a kolem 300 jiných zvířat.⁷⁷ V rámci umístění opuštěných zvířat do nových rodin, spolupracuje útulek Dášenska s médii. Konkrétně s Jabloneckým deníkem, kde je k nalezení pravidelná nabídka zvířat, v regionální televizi v pořadu o zvířatech jsou též představena zvířata, která jsou opuštěná a hledají novou rodinu a dvakrát ročně útulek navštěvuje štáb České televize v rámci natáčení pořadu “Chcete mě?”. Všechny tyto formy propagace zvířat umístěných v útulku se setkaly s velkou odezvou a zvířatům to často pomáhá najít nového majitele i za hranicemi Libereckého kraje.

6.1.1. Rozhovor s paní Dagmar Kubištovou

Paní Dagmar Kubištová je spolumajitelkou lučanského psiho útulku “Dášenska” a zároveň je místopředsedkyní organizace na ochranu zvířat - Ligy na ochranu zvířat ČR. Ona a její tým se angažují nejen ve svém útulku, ale také poskytují první pomoc zvířatům přímo v terénu. Společně s Krajskou veterinární správou se účastní místních šetření a kontrol tam, kde bylo nahlášeno podezření z týrání zvířat, asistují při odebírání zvířat majitelům a v neposlední řadě se podílejí na osvětě, týkající se právě týrání zvířat. Spolupracuje s regionálním deníkem, díky kterému je veřejnosti zprostředkováváno aktuální dění v případech týrání zvířat a porušování zákona v Jablonci nad Nisou a jeho blízkém okolí.

Paní Dagmar Kubištová je významnou osobností Jablonecka na poli ochrany zvířat.

1. Jaká je Vaše spolupráce s městem, dostáváte například nějaké granty?

“Granty jsou víceméně občasné, nejedná se o nic pravidelného. Liberecký kraj jednou za dva roky vypíše grant “Podporu útulkům”. Rekonstrukce našeho útulku byl projekt vhodný pro přidělení dotace. Ale to je opravdu výjimečné. Před třemi lety jsme žádali grant z fondu starosty. Dostali jsme příspěvek na krmení ve výši 10 000,- Kč. Tyto příspěvky jsou ale jednorázové a nenárokovatelné.”

2. Jaká je skladba sponzorů?

⁷⁷ Počty zvířat. [online]. [cit. 28. 09. 2014]. Dostupné na <<http://www.dasenska-utulek.cz/o-nas/#!>>.

“Sponzorují nás společnosti, které mají ráda zvířata a chtějí nějak pomoci. Takových by ale podle mého názoru mělo být víc. Největší počet dárců je z řad běžných občanů, kteří nám vozí krmivo, deky, pelíšky, podporují nás ale i finančně. Někteří lidé nám pravidelně měsíčně posílají na účet částky od stokoruny po zhruba pět set korun. Někteří přispívají na konkrétního pejska, jiní se objeví jednou za čas a přivezou plné auto krmení, takže je to různé.”

3. Jak funguje spolupráce ze strany města a obcí v případě, že je na jeho území odchyceno zvíře, je za něho město povinno platit pobyt v útulku?

“Když je pejsek odchycen, tak ho město ubytuje v útulku. Takže ano, město je povinno platit za něho náklady. Město se musí postarat o zvířata, takže platí to, co musí.” (viz otázky č. 14 a 15)

3. Je všeobecně známo, že Váš útulek je zaštitěn Ligou na ochranu zvířat. Je to velké plus?

“Rozhodně ano. Myslím, že je to i jakési lákadlo pro sponzory. V podstatě každý útulek je živ díky sponzorům a hodným lidem, kteří přispívají a v případě, že je útulek zaštitěn Ligou na ochranu zvířat, kde jsem členkou a místopředsedkyní, tak mají jakousi záruku toho, že se u nás zvířata mají dobře a že peníze jdou, tam kam mají a fungujeme tak, jak máme. V republice je řada soukromých útulků, které mají špatnou pověst kvůli špatným podmínkám, které v nich panují. Zaštitění Ligou je jakousi zárukou kvality. Jako organizace v Jablonci fungujeme od roku 1995, takže už máme leccos za sebou. Máme dobrou pověst. I celorepublikově je Liga slyšet hodně. Pod Ligou je zaštitěno 15 útulků, takže účinnost opravdu máme. To už nejsou tisíce zachráněných zvířat, to už jsou miliony, takže je za námi skutečný kus odvedené, dobré a velké práce.”

5. Jaký je poplatek za zvíře, které si odtud někdo odvede a co obsahuje?

“Za malého pejska je to 250,- Kč a 500,- Kč za velkého psa. Je to manipulační poplatek, chcete-li symbolický příspěvek útulku za to, že si od nás vzali zvířátko zkontrolované a zdravé. Pejsky vydáváme odčervené, vykastrované a očkované. Rozhodně se nejedná o prodej, psy předáváme na adopční smlouvu. Dříve jsme dávali pejsky zdarma. Ale někteří zájemci byli hodně nedůvěryhodní. Takovým lidem jsem pejska dát nechtěla, takže jsem musela neustále hledat výmluvy, proč jim pejska nemohu vydat. Potom, co jsme zavedli

tyto poplatky, již takové situace nenastávají, jelikož jakmile se zmíním o poplatku, pro některé lidi to přestává být zajímavé a odejdou s tím, že peníze s sebou nemají, ale že se vrátí. Samozřejmě, že se nevrátí. Zkrátka jsem chtěla, aby si lidi na tyto poplatky zvykli a své rozhodnutí vzít si od nás pejska dobře zvážili a nebrali to tak, jako že si dojdou pro psa, který je zadarmo. Není zadarmo.”

6. Je mezi útulky spolupráce v rámci regionů nebo zde existuje jistá rivalita?

“ Spolupráce je, útulky spolu vždy spolupracují, když jsou k sobě blízko. My jsme například ve spojení s libereckým útulkem. Tam je výborná spolupráce, protože si dáváme například echa o typech lidí, kterým už třeba v Liberci pejska vydali a nebyli s nimi úplně spokojeni nebo zvíře opustili nebo taky týrali. Takže si dáváme takováhle avíza. Není mezi námi rivalita ani konkurence, naopak si pomáháme.”

7. Jaký je Váš názor na šlechtění zvířat?

“ Kosmetické šlechtění se mi nelíbí vůbec. Změny psů k obrazu lidskému, odbarvování zvířat atd. to je špatně a je to i zákonem zakázáno. Jsem zásadně proti, to by vůbec nemělo být, pes má být takový, jaký se narodil. Chápu, že někteří majitelé o pejska pečují, že s ním chodí každý měsíc do psího salonu, kde ho nechají koupat a kompletně čistit, i tak si ale v některých případech myslíme své, protože to pro jejich srst a kůži není úplně v pořádku. Ale dobře, když ho chtějí mít doma.

Co se týče přešlechtění ras, tak dnes už je všeobecně známý fakt, že když je pes přešlechtěný, tak je i ke všemu náchylnější. Dopadá to potom tak, že jsou pejsci čím dál více nemocní, mají problémy s kůží atd. Chovatelé by se nad sebou měli zamyslet.”

8. V poslední době jsou ožehavým tématem v médiích takzvané množírny, setkáváte se u vás i s takovými pejsky?

“To je dnes opravdu problém. Legislativa na množírny vůbec nepomyslela. Je to problém nejen u nás, ale i po celé Evropě. Nejhorší na tom je, že my víme o konkrétních množírnách, ale Krajská veterinární správa tam nemá možnost vstupu, takže nemohou zkontrolovat chov ani očkování natož životní podmínky zvířat, která tam jsou držena. Jelikož my jsme oficiální útulek, tak k nám Krajská veterinární správa chodí každý rok. Zde zkontroluje úplně vše. Což je v pořádku, kontrola musí být, ale měl by být metr na všechny

strany stejný. Protože pokud mi taková kontrola přijde a zjistí, že jeden pes nemá v pořádku očkování, tak já za to mohu dostat pokutu a na druhé straně, množárna za to nezaplatí ani korunu, protože je dovnitř vůbec nepustí.

Ano, máme tu fenečku, která přišla v naprosto zdevastovaném stavu, jak psychickém, tak fyzickém. Dalo nám práci ji vykurýrovat.“

9. Stává se vám, že vám do útulku lidé přivedou zvíře s tím, že je nemocné a buď na něho už nemají peníze, nebo do něho již nechtějí investovat?

“Ano, to se stává. Ale většinou neřeknou narovinu, že je pes nemocný. Řeknou, že ho našli a pak většinou zjistíme, že to byl jejich původní pes, a že mají nějaké problémy, většinou finanční. To je přesně problém přešlechtování. Lidé si pořizují čistokrevné pejsky a pak mají problémy ufinancovat jejich zdravotní stav, protože například problém s kůží je finančně velmi nákladný. Návštěvy veterinární ordinace jdou do tisíců. A to je důsledek neustálého přešlechtování.”

10. Nyní bych ráda přešla k Lize na ochranu zvířat. Co bylo dříve, stala jste se nejprve členkou Ligy a pak vznikl Váš útulek nebo naopak?

“Liga vznikla v roce 1992, já jsem se přihlásila v roce 1995 a v roce 1997 jsme vystavěli útulek. Když jsem se v roce 1995 stala členkou Ligy, bylo to jako nastoupit do rozjetého vlaku. Dva roky jsem přemýšlela nad tím, jak zvířatům pomoci více. Jako členka Ligy jsem se dostávala do situací, kdy bylo třeba brát si zvířata domů a to mě dovedlo k myšlence, že je potřeba útulek. Navíc jsem zvířatům chtěla pomáhat na profesionální úrovni, chtěla jsem se aktivně podílet a být přímo u toho, když se zvířeti pomáhá. Pokud bydlíte v paneláku, tak těch možností, jak zvířatům pomáhat moc nemáte. A tak jsme prodali, co se dalo, a koupili dům, abychom mohli zřídit útulek.”

11. Liga na ochranu zvířat je rozdělena do regionů, každá má svůj rajon, kde vykonává své poslání. Naproti tomu Svoboda zvířat se účastní mezinárodních kampaní, které rozšiřuje v rámci republiky. Máte také nějaké celorepublikové kampaně?

“Svoboda zvířat nemá útulky. Má tuším jeden kočičí depozit, ale na rozdíl od nás dělá různé kampaně o kožešinách, laboratorních zvířatech atd.. My jim v tomto směru “nelezeme do zelí”, nicméně s tím, co hlásají, naprosto souhlasíme, Ale Liga se touto

letáčkovou formou neprezentuje. My pomáháme hlavně v terénu. Časově by to ani nebylo možné. Myslím, že toto rozdělení je správné, protože pokud by tu měla být pouze jedna organizace, která by měla dělat všechno, nebyla by zdaleka tak efektivní. Takhle to máme všichni pěkně rozdělené a fungující.”

12. Jakou formou tedy provádíte osvětu? Navštěvujete školy nebo chodí školáci na exkurze sem k vám do útulku?

“Každá Liga ve svém regionu chodí po tamních školách, kde dělají přednášky. Já sama také chodím do škol a samozřejmě, že děti chodí také sem k nám. To je samo o sobě osvěta. Děti přijdou a vidí vše na vlastní oči. Přijdou do styku s pejsky, venčí je a ukazujeme si, jak se chovat ke zvířatům. Děti samotné mají zájem a ptají se. Ve školách děláme přednášky o útulku, mluvíme o chování ke zvířatům a pořádáme vlastní akce, jako je například “Voříškyáda” nebo “Venčení”. To vše spadá pod osvětu o ochraně zvířat. I když to někomu může připadat nenápadné, tak právě tento způsob považujeme za správný, jelikož se jedná o nenásilnou formu toho, jak se učit zacházet se zvířaty a lásce k nim.”

13. Jaký je Váš názor legislativu?

“Ten bod o tom, že zvíře přestává být věcí, se nám nelíbí. Pokud někdo si myslí, že když už zvíře není považováno za věc, že se jeho postavení zlepšilo, není tomu tak. Nám původní znění nevadilo, protože od roku 2013 platí trestní zákon o zanedbání péče z nedbalosti, takže s tímto zákonem Policie mohla operovat. Fakt, že zvíře již není považováno za věc, je hlavně problémem pro opuštěná⁷⁸ zvířata, protože do té doby se o opuštěné zvíře, tedy věc, musela postarat obec⁷⁹. Nyní to jejich povinností není. My jsme se tedy báli, že pokud už zákon obcím nebude ukládat za povinnost postarat se o volně pobíhajícího psa, začnou toho obce zneužívat a přestanou volat k nám do útulku, protože už jim to zákon neukládá. Je to výhodnější, nemusí už za zvíře v útulku nic platit a ještě mají o starost méně.

Takže v praxi to znělo asi takto: lidé z nějaké vesničky mi zavolali, že tam mají pejska, já jsem jim doporučila, aby se obrátili na pana starostu a řekla jsem jim, že je to nalezená

⁷⁸ Definice je k nalezení v § 3 písm. i) zákona č. 246/1992 Sb., kde je uvedeno, „že opuštěným zvířetem zvíře původně v lidské péči, které není pod přímou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a ze zjištěných skutečností vyplývá, že ho jeho chovatel opustil s úmyslem se jej zbavit nebo ho vyhnal“.

⁷⁹ O nalezenou věc, se obce a města musí postarat.

věc a o nalezenou věc se obce musí postarat. Potom mi volal pan starosta zpátky, poslal objednávku o umístění zvířete v útulku a musel za něho uhradit náklady. Dnes je to tak, že se může stát, že někdo zavolá na obecní úřad s tím, že se po obci potuluje pes a starosta mu řekne, že není jeho povinností se o takové zvíře postarat, že zvíře již není věcí a zákon mu to již neukládá.

Takže jsme se báli, že od roku 2014, kdy ten zákon začne platit, si to někteří starostové a starostky takto vyloží a budou na to hřešit. Naštěstí se zatím nic takového nestalo. I když právě dnes mi podobný případ volali z jedné obce. Paní na obecním úřadě ohlásila, že tam tři dny běhá pejsek a na obecním úřadě jí bylo řečeno “no tak ho tu nechte běhat, protože my nemáme povinnost se o toho psa postarat”. A v tom to spatřujeme hlavní nevýhodu nového právního postavení zvířete. Aktivisti chtěli uchránit zvířata tím, že zvíře nebude věc, ale už nemysleli na to, že ublíží opuštěným zvířatům. V podstatě to vůbec nemuselo být, protože zvíře je podle Zákona na ochranu zvířat jednoznačně živý tvor. Takže i dávno před tím, než tento zákon začal platit, každý kdo týral zvíře, tak za to mohl jít klidně do vězení. Nebyly tam tak vysoké pokuty, ale v každém případě, člověk, který úmyslně usmrtil pejska, a byly k tomu důkazy, mohl skončit u přestupkového řízení, kde musel zaplatit pokutu anebo mohl jít i do vězení.

Pokud by se starostové hromadně chytli toho, že jejich povinností již není se o opuštěné zvíře postarat, tak jsme postaveni před situací, že pejska přijmeme, ale nebudeme za něho mít uhrazené náklady. To si můžeme dovolit jen jednou za čas. Nemůžeme si dovolit brát pejsky, aniž bychom za to měli nějaké finance. Mohli bychom to udělat párkrát, ale nemohlo by se to stát běžnou praxí. Jsme útulek, který pejskům svítí, topí, děláme odchyty, takže z poplatků financujeme i energie, benzín... Je dost pravděpodobné, že některé útulky by právě kvůli nedostatku financí musely skončit.

My jsme se toho ale tolik nebáli, protože jsme známý útulek s dobrou pověstí a máme sponzory. Ale v případě, že by se město Jablonec rozhodlo za pejsky neplatit, tak to i pro nás bude problém, velký problém. My bychom byli schopni přežít na krmení, to ano, protože na krmení lidi slyší. A pokud bychom rozhlásili, že nemáme na krmení, tak by nám ho lidi přivezli. Ale horší by to bylo s penězi, protože my potřebujeme mít peníze na provozní náklady, což jak jsem již říkala, jsou teplo, světlo, benzín kvůli odchytům, potřebujeme zaplatit telefon. Naštěstí se to zatím nijak zvlášť neděje. Neslyšela jsem od nikoho, že by se s tímto od obce setkával nějak často, ale samozřejmě že se tu a tam najde

nějaký starosta, který zvířata nemá rád a hodí se mu "do krámu" že nemusí za psa platit. Nikdo z nás, kdo vedeme útulky, to neděláme pro peníze, ale peníze jsou k tomu potřeba. Bez nich to prostě nejde."

14. V jakých cenových relacích se pohybují poplatky, které obce za nalezené zvíře útulku zaplatí?

"Každý útulek má určenu svou sumu, ale v průměru je to okolo 100,- Kč na den. My městům a obcím účtujeme pouze měsíc pobytu pejska tady u nás. To jsou tedy průměrně 3000,- Kč za měsíční pobyt jednoho pejska. Myslím, že je to pro města a obce zanedbatelná částka, nehledě na to, že účtujeme skutečně jen ten jeden měsíc, a i kdyby tu ten pejsek byl půl roku nebo rok, žádné další peníze nepožadujeme. To už jde za námi a je to jen náš problém!"

Smyslem celého rozhovoru bylo přiblížit činnost útulku z pozice člověka znalého praxe. Z rozhovoru plyne, že je více než nutné, aby i soukromé útulky obce více podporovaly a měly na jejich existenci zájem, protože pokud jsou mezi námi lidé, kteří se o svá zvířata nedokáží postarat, útulky budou potřeba. Je nutné si uvědomit, že zajistit finance na tyto činnosti není snadné, a že se tyto neziskové organizace nemohou spoléhat jen na dary veřejnosti. Z rozhovoru též vyplynulo, že pro útulek je dobré, pokud je zaštitěn nějakou známou organizací. Skrze takovou organizaci může být více zviditelněn, dodá mu to na důvěryhodnosti a lépe se mu potom získávají finanční i hmotné dary od veřejnosti.

Tato problematika bude vždy choulostivá. „Obor“ ochrana zvířat nikdy nebude finančně atraktivní sférou. Vždy bude stát na dobré vůli lidí a jejich zarputilosti. Zároveň bude vždy závislá na dobrovolných finančních darech. To samé se týká i organizací, které se nezabývají „praktickou“ ochranou zvířat, ale bojují za práva zvířat a zbrojí proti jejich zneužívání. I zde se celá činnost kromě agility týká především získávání finančních prostředků. Tyto organizace mají vysoké náklady na tiskoviny, kterými osvětově působí na širokou veřejnost.

7. CHOVATELSTVÍ A ŠLECHTITELSTVÍ

Kapitola Chovatelství a Šlechtitelství má upozornit na to, že týrání nemusí být pouze špatné zacházení se zvířaty (bití, nedodržování „5 svobod“...). Lze se domnívat, že v některých případech může být i šlechtění formou týrání zvířat. A „týrána“ jsou pak i zvířata, kterým se dostává jinak nadstandardní péče. Předložená práce je zaměřena pouze na šlechtění koček. U koček totiž dochází ke šlechtění výhradně kvůli fyzickému vzhledu a často bez ohledu na zdravotní následky, které si kočka nese celý život. Na rozdíl od psů, kteří jsou šlechtění také z důvodů kladných povahových vlastností.

Nejprve je představeno chovatelství, následuje šlechtitelství, na které navazují podkapitoly věnující se pozitivům a negativům šlechtitelství. Na základě těchto podkapitol, je autorkou vytvořeno vlastní administrativní řešení pro negativa chovatelství a šlechtitelství. Závěrem je kapitola, ve které autorka vyhodnocuje jí sestavený dotazník, nazvaný „Psi a kočky“, který byl zaměřen na širokou veřejnost, jeho cílem bylo zjistit, zda lidé upřednostňují šlechtěná plemena či nikoliv a jaký mají respondenti názor na šlechtění psů a koček.

7.1. Chovatelství

Zásady chovatelství koček vycházejí z Chovatelského řádu ČSCH - SCHK⁸⁰. V současné době ve znění platném od 1. ledna 2013, resp. 6. dubna 2013. V Chovatelském řádu, v článku jedna, základní ustanovení v odst. 1 je výslovně uvedeno, že „*Chovatelství koček je řízeno odbornými orgány ČSCH - Sdružení chovatelů koček v ČR). Orgány Sdružení se řídí Stanovami a dalšími předpisy ČSCH a ČSCH-SCHK. Chovatelský řád v souladu s veterinárním zákonem stanoví, že chovatelem se rozumí každý člen ČSCH, který zvíře vlastní nebo drží, je pověřen nebo povinen se o zvíře starat, ať trvale či na přechodnou dobu. (Pokud je třeba z chovatelského hlediska odlišit toho, kdo zvíře drží nebo vlastní, od toho, u koho se zvíře narodilo (tzn. původního chovatele, je v textu označován jako majitel). Ve smyslu uvedeného zákona je chovatel povinen chovat zvířata takovým způsobem, v prostředí a podmínkách, jaké vyžadují jejich biologické potřeby, fyziologické funkce a zdraví. Chovatel je povinen předcházet poškození zdraví zvířat. Ve*

⁸⁰ ČSCH – SCHK - Český svaz chovatelů – Svaz chovatelů koček.

*smyslu zákona na ochranu zvířat proti týrání je zakázáno chovat zvířata, jestliže chovatel vytvořil takové podmínky chovu, že v dalších generacích budou na základě dědičnosti zvířatům chybět části těla nebo orgány anebo budou orgány znetvořené nebo funkčně nezpůsobilé. Chovatel je zodpovědný za to, že nebude úmyslně odchovávat zvířata s genetickými vadami.*⁸¹

Zodpovědnost a etika chovatele je základem zdravého chovu. Generace již šlechtěných koček v sobě nesou mnoho defektních genů. Některé jsou vázány na konkrétní plemeno, jiné se objevují nahodile bez prvotního dědičného zatížení. První variantu se snaží řešit právě chovatelské řády a jejich metodické pokyny, kde jsou např. uvedeny povinné genetické testy pro konkrétní plemena před zařazením jednotlivých zvířat do chovu. U všech bílých koček je to vyšetření sluchu, u všech chovných kocourů test fyziologické velikosti varlat sestouplých v šourku, u všech chovných kocourů i koček kontrola absence pupeční kýly. Další povinné testy se týkají plemen Korat, Norská lesní kočka a Barmská kočka. Korat je absolutně čistá rasa (plemeno vzniklo bez zásahu člověka), kde je nekompromisní zákaz křížení s jinými plemeny, a přesto může být nositelem gangliozidózy⁸². „Norská lesní kočka může být nositelem glykogenní strádavé choroby typu IV, kde se pozitivní kořata v cca 80% rodí mrtvá a zbývajících cca 20% umírá před dosažením pohlavní dospělosti. U Barmské kočky a jejího sesterského plemene Americké barmské kočky se může projevit defektní gen nesoucí letální lebeční a obličejový defekt v homozygotním stavu“⁸³. V chovatelském řádu a jeho metodických pokynech jsou dále uvedeny doporučené testy, které by měly potvrdit či vyloučit dědičné zatížení nemocí, pro dané plemeno typické. Domnívám se, že právě zde je prostor pro povinný zásah veterinárního lékaře, který by výsledky testů zapsal do PP a tím mohl pozitivní zvíře rovnou vyloučit z chovu. V současné době zaštiťuje jednotlivé chovatele Svaz chovatelů koček (potažmo Český svaz chovatelů), který je vlastně pouze administrativní organizací a do PP wpisuje „Nevhodný k chovu“ pouze když poradce písemně neschválil plemenitbu,

⁸¹ Výňatek z Chovatelského řádu ČSCH - SCHK. I. Základní ustanovení.

⁸² Gangliozidóza – degenerativní onemocnění nervového aparátu.

⁸³ Zodpovědnost chovatele. [online]. [cit. 27. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.nchk.estranky.cz/clanky/genetika/populacni-dynamika-psich-a-kocicich-plemen-a-defektni-geny-spojene-s-plemeny.html>>.

když chovatel předem neobdržel stanovená pravidla řízené plemenitby anebo, když si to majitel nepřejí. O jiných možnostech chovatelský řád nemluví.

Dá se předpokládat, že ani striktní dodržování chovatelského řádu by nevyloučilo narození defektních koťat. V současné době se ale chovatelství některých plemen koček, ale i psů, potýká s fenoménem tzv. množiren, která produkují módní plemena (momentálně se jedná o britské kočky a čivavy). Jedná se o stav, kdy „chovatel“ vlastní mnoho koček, které bez ohledu na ustanovení chovatelského řádu (Čl. III, odst. 1 až 4), neustále nakrývá, a které neustále rodí. Koťata z takovýchto „chovů“ jsou možná levnější, ale určitě jsou nemocnější ať již z důvodu nevhodného páření či z nedostatku péče. Lidé se domnívají, že koupí zvířete z tohoto chovu, dopřejí nějakému chudáčkovi šťastnější budoucnost. Koupě je naopak kontraproduktivní, protože chovatel se chová podle zákona trhu: kde je poptávka, je i nabídka. Pobuřující je i to, že ani státní kontrolní orgány nemohou zasáhnout. I když o takovýchto množinách vědí, nemohou na základě ústavního práva o nedotknutelnosti obydlí, zkontrolovat např. sklep obytného domu chovatele, kde se většinou množírny nacházejí.

7.2. Šlechtitelství

Šlechtění, plemenitbu a evidenci hospodářských zvířat řeší zákon č. 154/2000 Sb., ve znění zákonů č. 162/2003 Sb., č. 282/2003 Sb., č. 444/2005 Sb., 130/2006 Sb., č. 182/2008 Sb., č. 227/2009 Sb., č. 291/2009 Sb. a č. 32/2011 Sb.

*“Šlechtěním se označuje proces řízeného rozmnožování živočichů, s cílem zlepšovat vybrané fenotypové vlastnosti na základě genetických zákonitostí”.*⁸⁴

Systematický chov koček lze datovat od druhé poloviny 19. století. Cestovatelé ze svých cest začali do svých domovin přivážet neobvykle vypadající kočky (perské, siamské, bengálské...). Kočky s exteriérovými zvláštnostmi byly cíleně kříženy, aby byla vyšlechtěna vzhledově mimořádná zvířata. Soustavně jsou kočky šlechtěny zhruba 150 let. V současné době je šlechtění koček v České republice řízeno Chovatelským řádem ČSCH -

⁸⁴ Definice šlechtění. [online]. [cit. 10. 10. 2014]. Dostupné na <<http://user.mendelu.cz/urban/vsg3/selek/selek3.html>>.

SCHK⁸⁵, který dohlíží na plemenné standardy. Cíleně jsou kříženy kočky standardních plemen, náhodně vzniklé mutace nebo jsou přikřížována divoká plemena koček. I oficiálně uznaná plemena však mohou být z hlediska ochrany zvířat považována za sporná. Například Skotská klapouchá kočka⁸⁶ se sklopenými ušními boltci, Sphynx - kočka bez srsti nebo kočky, u kterých bylo šlechtěním docíleno lebečních deformací tzv. krátkolebé. *“Je otázkou etiky šlechtitelů a chovatelů, aby nově vytvářené tělesné tvary nepřinášely takto vyšlechtěným jedincům omezení přirozených tělesných funkcí a tím i fyzické nebo psychické strádání”*.⁸⁷

Vzhled zvířete by neměl být nadřazen kvalitě života šlechtěného zvířete. Nežádoucí odchylky nebo-li genetické vady, můžeme rozdělit do dvou skupin: genetické vady způsobující neschopnost organismu přežít a nežádoucí genetické vady (odchylky). Dědičné mohou být i odchylky chování. *“Geneticky podmíněné choroby a defekty: ataxie – porucha koordinace pohybu, hluchota – ve vazbě na bílou barvu srsti, pahýlovitý nebo chybějící ocas, zálolek na ocase, trpasličí růst, achnodroplazie – zkrácení končetin, rozštěp pysku a patra. Choroby a defekty, u nichž se rodí dispozice k nim: neplodnost, nystagmus – chvění očí, předkus a nepravidelné utváření čelisti, displazie – vadné utváření kyčelních nebo loketních kloubů”*.⁸⁸ Vzhledem k tomu, že i páření jedinců ze standardních plemen bez šlechtitelských cílů vede k riziku narození poškozených koťat, jeví se potom experimentální šlechtění se šlechtitelským cílem jako značně pochybné. Než je splněn šlechtitelský cíl, narodí se množství koťat nesoucích nežádoucí vlohy a znaky. Chovatel ví, že vrhy jsou pokusné, a že je zde velký předpoklad narození postižených koťat. Je neetické, že i přes tuto znalost plánuje nezdravé potomstvo, protože se sice mohou narodit koťata, která pouze nebudou splňovat předepsaný barevný standard, a tak mohou prožít kvalitní život. Ale mohou se narodit koťata s funkčními odchylkami, jako jsou vady smyslových orgánů, neurologické a nervové poruchy. Tato zvířata sice nejsou vesměs

⁸⁵ Chovatelský řád Českého svazu chovatelů – Svaz chovatelů koček: Zásady pro chov a plemenitbu koček

⁸⁶ Zde je nutné zmínit, že tyto kočky není možné na výstavách vystavovat. Na výstavách nesmí být vystavovány kočky trpící osteochondrodysplazií (vrozené poruchy chrupavek, kostí a vaziva). To ovšem nemění nic na faktu, že je toto plemeno hojně chováno.

⁸⁷ MVDr. Květa Mahelková. [online]. [cit. 10. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.ifauna.cz/kocky/clanky/r/detail/449/geneticke-vady-u-kocek>>.

⁸⁸ Výňatky z chorob jmenovaných MVDr. Květou Mahelkovou. [online]. [cit. 10. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.ifauna.cz/kocky/clanky/r/detail/449/geneticke-vady-u-kocek>>.

přímo ohrožena na životě, ale kvalita jejich života bude limitována mírou jejich postižení. Třetí varianta takového vrhu je, že kořata budou fyzicky handicapována, a to třeba i tak, že toto postižení nebude slučitelné se životem. I toto experimentální šlechtění řeší chovatelský řád, nicméně vždy záleží na každém jednotlivém chovateli a jeho morálce, zda zvířata z experimentálních chovů vyřadí z plemenitby.

Na základě mého dotazníkového šetření vyplynulo, že pouze 12,08% respondentů považuje šlechtění přímo za týrání, ale zároveň 53,93% respondentů se domnívá, že šlechtění může vést k vrozeným indispozicím, které zvířatům neumožňují žít plnohodnotný život.⁸⁹

7.2.1. Pozitiva šlechtění

V historii vznikala přirozeným vývojem nová plemena s vyšší užitkovostí i bez znalostí šlechtění. V současné době je teoretickým základem genetika populací, která vede k intenzivnímu zušlechťování hospodářských zvířat. V minulosti se šlechtění věnovalo pouze pár jedinců, kteří vycházeli ze svých znalostí a dovedností. Dnes tomu tak není a šlechtěním hospodářských zvířat se zabírají společnosti, které v procesu šlechtění aplikují vědecké poznatky a nové technologie. Význam jednotlivců v tomto oboru tak značně klesá. Nově je měřena přesná užitkovost zvířete, pomocí výpočtů docházejí vědci k vědeckým předpovědím, jsou zaváděny nové biotechnologie. Pozitiva šlechtitelství lze spatřovat ve zvyšování genetického pokroku u skotu. V návaznosti na tento obor je nutné říci, že díky němu se rozvíjejí i jiné vědní obory, těmi jsou technika chovu, matematika, ekonomika, výše zmiňovaná biotechnologie nebo výpočetní technika. Tato práce nepojednává o šlechtění zvířat všeobecně, ale je zaměřena na šlechtění koček, jak již plyne z textu výše, a proto by bylo vhodné zařadit do této podkapitoly pozitiva šlechtění koček. Ta však nejsou tak jednoznačná, jako je tomu například u mléčného skotu, kde jsou kvalitativní a kvantitativní výsledky vidět na první pohled. Z drobných zvířat by zde autorka uvedla psy, kteří jsou šlechtěni se záměrem co nejvíce vyvinout jejich schopnosti a povahové vlastnosti, které jsou člověku prospěšné. Co se šlechtění koček týče, je zřejmé, že se jedná o šlechtění pouze za účelem originálního vzhledu, protože jejich vlastnosti nejsou pro

⁸⁹ Hrašová, M., *Psi a kočky (výsledky průzkumu)*, 2014. [online]. [cit. 7. 9. 2014]. Dostupné na <<http://psi-a-kocky.vyplnto.cz>>.

člověka natolik důležité, aby bylo nutné je cíleným šlechtěním ještě posilovat. Kočky jsou šlechtěny čistě pro vzhled. Takže pozitiva, která by zde mohla být vyzdvížena, jsou ta, že bylo vyšlechtěno velké množství nádherných koček, které jsou fyzicky neobvyklé a poutají pozornost.

7.2.2. Negativa šlechtění

Jak již bylo uvedeno v předchozím textu, dosažení šlechtitelského cíle (ať již je jeho účelem zvýšení užitkovosti či odolnosti, posílení konkrétních vlastností či vzhledové odlišnosti) provází řada experimentálních vrhů. Mláďata narozená z těchto vrhů mají vesměs „vadu“, která je sice odlišuje od standardu, ale není šlechtitelským cílem a dokonce může mít negativní vliv na kvalitu života konkrétního zvířete. Záleží pak pouze na uvážení experimentátora, jak s takovými mláďaty naloží. Pokud je šlechtitelským cílem pouze dosažení změny vzhledu či pouze posílení výrazných fyziognomických rysů kočky, je toto šlechtění poněkud tristní. Totéž platí o šlechtění různých mutací (mainská bezocasá kočka).

Příkladem posílení fyziognomických rysů šlechtěním nám může být plemeno Exotická kočka. Jedná se o plemeno vyšlechtěné v Americe v 60. letech dvacátého století zkřížením perské a americké domácí kočky⁹⁰. Plemeno bylo uznáno v Americe v roce 1964 a mezinárodně v roce 1984. Standard Exotické kočky, dle FIFe⁹¹: hlava musí být kulatá a masivní na krátké a silné šíji. Uši mají být malé a kulaté, nasazeny nízko na hlavě. Oči velké, kulaté a široce posazené. Nos je krátký a široký. Tělo je velké s krátkými a silnými končetinami. Nohy jsou krátké a silné, s velkými kulatými tlapkami. Ocas je krátký, bez zakřivení a rovnoměrně pokryt srstí. Srst je hustá, krátká a její textura je hedvábně měkká.⁹² Jak vyplývá z textu, předkem je Perská kočka se všemi zápory, které jsou u

⁹⁰ Americká domácí kočka je totožná s Evropskou domácí kočkou. Kontinentální název.

⁹¹ FIFe – Mezinárodní federace chovatelů koček

⁹² Celkový vzhled Exotické kočky, dle standardu FIFe. [online]. [cit. 26. 10. 2014]. Dostupné na <<http://catexpo.cz/plemena-kocek-cleneni-charakteristika/atlas-plemen-kocek-podle-fife/exoticka-kocka-exotic-cat/>>⁹² FIFe – Mezinárodní federace koček>.

⁹² Celkový vzhled Exotické kočky, dle standardu FIFe. [online]. [cit. 26. 10. 2014]. Dostupné na <<http://catexpo.cz/plemena-kocek-cleneni-charakteristika/atlas-plemen-kocek-podle-fife/exoticka-kocka-exotic-cat/>>.

kočky Exotické ještě posíleny. Kočky Perské a Exotické jsou postihovány nemocí ledvin (PKD)⁹³, exotické s jejich extrémně krátkými nosy nemají slzné kanálky spojené s nosem, proto mají permanentně uslzené oči a problémy s dýcháním. Ten způsobují i zúžené nozdry, které je v extrémních případech nutno operativně zvětšit. Jako „krátkolebé“ mají i zkrácenou čelist, což jim znesnadňuje příjem potravy a tekutin. Při ztrátě dolního špičáku pak následuje permanentně vyplazený jazyk, který je delší než čelist. Nezdegenerované americké domácí kočky mohly být teoreticky přínosem pro ozdravení plemene, které bylo zatíženo genetickými vadami perské kočky. Nestalo se tak. Exotická kočka je ve skutečnosti přešlechtěné plemeno, které se potýká i s neurologickými poruchami. Jejich diagnostika není jednoduchá, protože právě u šlechtěných zvířat je i pro fundovaného odborníka obtížné rozlišit příčinu a důsledek nemoci. I kořata z jednoho vrhu mohou vykazovat extrémní odchylky ve zdravotním stavu: deformace lebky, daná standardem u jednoho nebude vyvolávat žádné zdravotní obtíže, u druhého kotěte veterinární lékař usoudí, že zvíře s takto zdeformovanou lebkou nemůže žít a rozhodne o eutanazii.

Chovatelský řád je sice velice striktní ve způsobu křížení v rámci plemen, zakazuje i vystavování „zdeformovaných“ (klapouchých nebo bezocasých) koček, ale vše je v rukou jednotlivých chovatelů a jejich poradců. Paradoxně zde hraje roli i módnost a společenská prestiž jednotlivých plemen.

7.3. Vlastní řešení negativ šlechtění a chovatelství

V zájmu ochrany těchto zvířat i jejich budoucích majitelů, by autorka této práce doporučila, aby veterinární lékaři vydávající očkovací průkaz zvířete, měli zároveň povinnost i pravomoc zapisovat do průkazu původu zjištěné anomálie ve zdravotním stavu zvířete, eventuálně vyřadit takové zvíře z chovu. Ani tento postup by ovšem v případě amorálnosti chovatele nezaručoval manipulaci s daty rodičů konkrétních kořat, a tak by i nadále byla produkována kořata, která by do chovů přinášela „špatné geny“. Průkaz původu by měl Chovatelský svaz vydávat pouze na základě dobrozdání veterinárního lékaře. Průkaz původu není vydáván při narození, ale s odstupem několika měsíců od narození, tedy v době, kdy má kotě za sebou již tři povinná očkování a je tudíž pod

⁹³ PKD – Polycystické onemocnění ledvin. Tato nemoc je dědičná, vede k selhání ledvin a smrti nemocného.

kontrolou veterinárního lékaře. Ten by měl odhalit zřejmé abnormality a v případě pochybností nařídit cílená vyšetření. Na základě svých pozorování, případně výsledků vyšetření, by veterinární lékař vystavil dobrozdání, na základě kterého by byl teprve vystaven Průkaz původu. Zde by již mohlo být jasně vyznačeno vyjmutí z plemnitby. Vzhledem k tomu, že dnes jsou již vyznačované nemoci typické, pro konkrétní plemena, měly by být výsledky testů nejzávažnějších z těchto onemocnění součástí rodového stromu. Seriózní chovatelé při prodeji koťat, běžně předávají negativní výsledky testů rodičů zvířete, aby měl kupující jistotu, že jeho zvíře s největší pravděpodobností touto nemocí trpět nebude. To je téměř běžná praxe při prodeji Mainských mývalích koček, protože ze statistických údajů vyplývá, že až 20%⁹⁴ z nich trpí HCM, což je „*kardiomyopatie srdečního svalu spojená s jeho dysfunkcí, při které dochází ke změně velikosti srdeční komory současně se změnou stažlivosti srdečního svalu. U koček dochází zejména ke vzniku hypertofické kardiomyopatie (HCM)*“.⁹⁵ Jedná se o onemocnění srdečního svalu, kdy dochází ke zbytnění srdeční svaloviny a zvětšení srdečních síní, které pak ovlivňují práci srdečního svalu. Bývá tak častou příčinou náhlého srdečního selhání s následným úmrtím zvířete. Nejnověji je tato genetická choroba prokázána i u plemene Ragdoll. „*Kočka nemocná HCM se nenarodí s touto nemocí, ale vzhledem k potvrzené dědičnosti a v současné době zjištění jediného genu (MYBPC – mutace) odpovědného za abnormální změny srdečního svalu, můžeme HCM považovat za genetickou vadu. Kočky se narodí s chybnou genetickou výbavou, ale vývoj této nemoci je pomalý, často se první příznaky onemocnění projeví po 12 – 24 měsících života u pozitivního homozygota (tzn. Obě vadné alely genu, tzn. HCM/HCM), někdy i později. Běžné bývá zjištění nemoci mezi čtvrtým a šestým rokem u heterozygota (jedna vadná alela genu, tzn. n/HCM). U rizikových plemen je v případě chovných koček důležité pravidelné kardiologické vyšetření (především echokardiografické) provedené specialistou – kardiologem v intervalech 12-24 měsíců. Toto vyšetření má velký význam pro budoucí chovné linie.*“⁹⁶

Každá kočka má ve svém Průkazu původu, který slouží jako „občanský průkaz“, uvedené evidenční číslo, které je jí přidělené Svazem chovatelů koček. Toto číslo slouží

⁹⁴ Mainská mývalí kočka. [online]. [cit. 10. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.goisovka.cz/hcm/doporuceni-pro-testovani-a-chov/>>.

⁹⁵ HCM. [online]. [cit. 10. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.goisovka.cz/>>.

⁹⁶ HCM. [online]. [cit. 10. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.goisovka.cz/hcm/co-je-to-hcm/>>.

jako „rodné číslo“. Autorka proto navrhuje, aby s těmito identifikačními znaky povinně pracovali i veterinární lékaři, kteří by měli povinnost do centrálního registru ČSCHK doplňovat zjištěné diagnózy, které by mohly ovlivnit budoucí potomstvo. Autorka se domnívá, že tento registr by mohl být i cennou diagnostickou pomůckou v případě nejednoznačných příznaků nemoci.

Demonstrace představy fungování centrálního registru v praxi:

V chovatelské stanici koupím kotě (kočku) např. Mainské mývalí kočky s Průkazem původu pro budoucí chov. Půjdu je zaregistrovat ke mnou vybranému veterinárnímu lékaři, kde předložím Průkaz původu kotěte. Veterinární lékař se zaregistruje jako ošetřující lékař kotěte na základě evidenčního čísla („rodné číslo“) zvířete. Tím se zároveň dostane k rodinné anamnéze. Z ní zjistí, že otec zvířete je negativní na HCM na rozdíl od matky, která je na HCM pozitivní, a protože ví, že nejpravděpodobněji se příznaky této nemoci projeví ve věku 12 - 24 měsíců života zvířete, doporučí mi s plemenitbou počkat. A i po dosažení tohoto věku by měl doporučit cílené vyšetření před plánovanou plemenitbou. Je potom na mně, jako majiteli - chovateli, zda se jeho doporučením budu řídit nebo budu riskovat vrhy koťat se „špatnými geny“. V registru by se též měla objevit morbidita a mortalita narozených koťat.

Druhý příklad fungování registru: v chovatelské stanici koupím kotě např. exotické s Průkazem původu. Půjdu je zaregistrovat ke mnou vybranému veterinárnímu lékaři, kde předložím Průkaz původu kotěte. Veterinární lékař se zaregistruje jako ošetřující lékař kotěte na základě evidenčního čísla („rodné číslo“) zvířete. Tím se zároveň dostane k rodinné anamnéze. Zjistí, že oba rodiče jsou naprosto zdraví jedinci. Kotě i přes to vykazuje neurologické poruchy v podobě špatné koordinace pohybů, křečí a chvění očí. Veterinární lékař doporučí časově i finančně velmi náročné neurologické vyšetření, které nebudu ochotna absolvovat. V tuto chvíli by měl moje kotě raději vyřadit z chovu. U jeho rodičů by měl uvést poznámku o narození takto postiženého kotěte a dle vlastního uvážení doporučit či nedoporučit další plemenitbu.

Evidenční číslo by bylo přístupné i pro chovatele, kteří by tak měli zpětnou vazbu o odchovaných koťatech, ke svým chovným kočkám a kocourům a podle později zjištěné morbidity koťat by měli omezit další plemenitbu rodičů.

Současné Průkazy původu obsahují evidenční číslo zvířete a rodokmen předchozích pěti generací⁹⁷. Nicméně se z něj dozvíme pouze jméno, plemeno a barvu srsti předků zvířete. Navrhuji proto, aby byla evidenčnímu číslu dána větší důležitost. Na jeho základě by bylo možné vstoupit do centrálního registru, kde by se dalo zjistit více, než výše zmiňované indicie. Připouštím, že takto přísná evidence čistokrevných zvířat by mohla vést k nárůstu generací čistokrevných koček, ale bez Průkazů původu. V praxi by to zřejmě vypadalo tak, že chovatel své zvíře, které je označené jako nevhodné k chovu oficiálně z chovu vyloučí, ale nikdo již nezaručí, že jej nebude používat pro produkci sice čistokrevných, ale pravděpodobně nějakým způsobem defektních koťat.

7. 4. Vyhodnocení dotazníku „Psi a kočky“

V rámci této diplomové práce bylo uskutečněno dotazníkové šetření na téma „Psi a kočky“, jeho cílem bylo zjistit, zda lidé upřednostňují šlechtěná plemena či nikoliv a jaký mají respondenti názor na šlechtění psů a koček.

Dotazníku se účastnilo 356 respondentů, z toho 250 žen a 106 mužů. Věkový průměr žen činil 27,5 let a stejně tak tomu bylo i u mužů. Úroveň dosaženého vzdělání byla u žen z 40% SŠ, z 40% VŠ a z 20% učňovská. Úroveň dosaženého vzdělání u mužů byla 50% SŠ, z 35% VŠ a z 15% učňovská. Jak již bylo předesláno, dotazník byl primárně určen pro majitele psů a koček, nicméně se jej účastnili i respondenti, kteří žádné zvíře nevlastnili, ale nebyli tímto faktem limitováni, jelikož pro tuto skupinu byl dotazník větven k všeobecným otázkám týkajících se šlechtění plemen. Nutno zmínit, že dotazník byl založen na uzavřených otázkách. Respondent byl tedy povětšinou nucen vybrat si z nabídky „ano“, „ne“, „nevím“.

První otázka se týkala zjištění, zda respondent vlastní psa, kočku, obojí anebo nevlastní žádné zvíře. Psa vlastnilo 142 respondentů, kočku 97, obojí 65 a 52 respondentů nemělo žádné zvíře. Pro majitele zvířat byl dotazník větven k otázkám týkajících se jejich „mazlíčků“ a až po zodpovězení těchto otázek na ně byly směřovány otázky týkající se šlechtění. Následovala otázka, zda se jedná o čistokrevné plemeno, 160 respondentů

⁹⁷ Průkaz původu je k nahlédnutí v příloze

odpovědělo „ne“ a 148 respondentů „ano“. Respondenti, kteří odpověděli „ano“ se následně dostali k otázce, zda má jejich zvíře čistokrevného plemena průkaz původu. „Ano“ odpovědělo 81 respondentů a „ne“ 70 dotazovaných. Další otázka zněla: „Hraje pro Vás roli v rozhodování, zda navštívit veterinárního lékaře pořizovací cena zvířete?“ „Ne“ odpovědělo 283 respondentů a „ano“ zodpovědělo 21 respondentů (do těchto počtů jsou již započítáni všichni respondenti, kteří vlastnili zvíře, bez ohledu na to, zda mají zvíře s PP či ne). Následoval dotaz směřující ke šlechtění, který zodpovídali již všichni respondenti bez výjimky. Na otázku „Domníváte se, že šlechtěná zvířata jsou více náchylná ke zdravotním problémům než zvířata z náhodných spojení?“ odpovědělo „ano“ 162 respondentů, „nevím“ 75 respondentů a „ne“ 64 dotazovaných. Další dotaz se týkal mínění respondentů o majitelích šlechtěných zvířat, zda mají s těmito zvířaty vyšší finanční výdaje (krmivo, návštěvy veterinárního lékaře...). 154 dotazovaných odpovědělo, že „ano“, 87 dotazovaných odpovědělo „ne“ a 63 dotazovaných zvolilo odpověď „nevím“. Dotaz, zda se respondenti domnívají, že šlechtění může vést k vrozeným indispozicím, které zvířatům neumožňují vést plnohodnotný život, byl zodpovězen takto: „ano“ 192, „nevím“ 104 a „ne“ odpovědělo 60 respondentů. Sporná otázka zda respondenti považují šlechtění ras za týrání zvířat, byla zodpovězena v následujících hodnotách: „ne“ 238 respondentů, „nevím“ 75 respondentů a „ano“ odpovědělo 43 respondentů. Autorka se domnívá, že u těchto dvou otázek došlo k paradoxu, neboť 192 respondentů připouští, že šlechtění zvířat může vést k indispozicím, které neumožňují vést plnohodnotný život, ale na straně druhé 238 respondentů nepovažuje šlechtění za týrání. Paradox vidí autorka v tom, že respondenti nevidí rovnítko mezi nemožností žít plnohodnotný život a týráním. Uzavřené otázky byly zakončeny dotazem, zda by respondent při příštím nákupu domácího „mazlíčka“ upřednostnil čistokrevnou rasu, či nikoliv. „Ne“ zodpovědělo 148 dotazovaných, „ano“ 109 dotazovaných a „nevím“ 99 dotazovaných. Závěrem byla otevřená otázka, kde byl prostor pro případné respondentovy dodatky k dané problematice.

Jak již bylo zmíněno, cílem předloženého dotazníku bylo zjistit, zda lidé upřednostňují šlechtěná plemena či nikoliv a jaký mají názor na šlechtění psů a koček. Z dotazníku tedy vyplývají následující zjištění. Majitele čistokrevných zvířat převýšil počet majitelů zvířat z náhodných spojení o 12 lidí, což není nijak zvlášť vypovídající číslo. Dalo by se to přisuzovat pořizovací ceně zvířete nebo „laskavosti“ respondentů, což vyplývá z poslední otevřené otázky. Zde mnoho respondentů uvedlo, že má kočky a psy

z útulku a nevidí tedy důvod kupovat si zvíře od chovatele, když je zde tolik opuštěných zvířat. Také výsledky položeného dotazu, zda by respondenti při příštím pořizování si domácího „mazlíčka“ upřednostnili zvíře čistokrevné či nikoliv, vypovídají o tom, že „ne“, jelikož takto odpovědělo 41,57% dotazovaných, 30,62% „ano“ a 27,1% nevědělo. Je tedy zřejmé, že respondenty lze rozdělit do dvou skupin. První skupinu tvoří respondenti, kteří hledí na to, aby jejich zvíře bylo krásné, a aby měli záruku původu. U psů se jedná především o garanci povahy a vzhledu, u koček jde výhradně o vzhled. Druhou skupinu tvoří lidé, kteří mají zvířata rádi a přicházejí k nim způsobem, že je najdou například u popelnice nebo cíleně navštěvují útulky, ze kterých zvířata adoptují. Z dotazníku nevyplývaly jednoznačné odpovědi, jelikož se odpovědi liší vždy pouze o pár respondentů a na těchto základech nelze příliš vyvozovat výsledky. V otázce týkající se toho, co si respondenti myslí o šlechtění zvířat, byly odpovědi jednoznačnější. 50,66% dotazovaných, se domnívá, že majitelé šlechtěných zvířat s nimi mají vyšší výdaje než majitelé zvířat z náhodných spojení. Lze se tedy domnívat, že toto číslo by již mohlo, alespoň z části, vypovídat, když vezmeme v úvahu, že zbývajících 49,34% respondentů je rozdělených v kategoriích „ne“ a „nevím“. V případě odpovědí na otázku, zda si respondenti myslí, že šlechtění může vést k vrozeným indispozicím, odpovědělo 53,93% „ano“. I zde tento názor převažoval. Odpovědi na otázku, zda respondenti považují šlechtění ras za týrání, se odpovědi lišily výrazněji: 66,85% respondentů si myslí, že ne, 21,07% neví a 12,08% si myslí, že ano. Toto je diskutabilní otázka. Autorka se na základě studií a vlastní zkušenosti s přešlechtěným zvířetem domnívá, že se o skryté týrání jedná, a proto se s tímto výsledkem neztotožňuje.

8. ZÁVĚR

Pochopit a zajistit spokojený život jiného živočišného druhu (zvířete), není pro člověka snadné. Vždy bude vycházet, ze svých kritérií pro spokojený život. Nicméně autorka se domnívá, že „5 svobod“, které byly stanoveny člověkem, by zvířatům welfare mohlo zajistit alespoň částečně. Člověk, který k sobě zvíře domestikací připoutal, je povinen se o tato zvířata starat a chránit je. Tam, kde selhává jednatel, přichází stát a nestátní organizace, aby zakročily v případech, kdy zvíře strádá nebo je vystaveno utrpení.

Cílem diplomové práce bylo přiblížit konkrétní nestátní organizace, zabývající se ochranou zvířat v České republice, způsob jejich práce, financování, zjistit, jak se tyto organizace staví ke šlechtění koček za účelem vzhledu a také zanalyzovat, jak jsou nestátní organizace na ochranu zvířat vnímány veřejností. Tohoto cíle bylo dosaženo. Při dotazníkovém šetření, však autorka zjistila, že široká veřejnost o těchto organizacích nemá přílišné povědomí. Proto doporučuje spolupráci těchto organizací v cílených mediálních kampaních, aby si veřejnost byla schopna spojit název organizace s vykonanou a vykonávanou činností. V nespolední řadě by v rámci mediálních kampaní byly veřejnosti předkládány konkrétní programy a možnosti jednotlivce ke spolupráci s těmito organizacemi.

Podružným cílem předložené práce bylo dokázat, že šlechtění koček za účelem vzhledu může být skrytou formou týrání. Uskutečnění tohoto cíle dokazuje kapitola Chovatelství a šlechtitelství, kde je poukázáno na rizika dědičných nemocí a anomálií, které jsou u některých plemen velmi pravděpodobné. Podle autorky a studijní odborné literatury je více než zřejmé, že šlechtění koček za účelem změny vzhledu s sebou nese zdravotní rizika. V rámci splnění tohoto cíle, bylo uskutečněno dotazníkové šetření, jehož záměrem bylo zjistit, zda lidé upřednostňují zvířata s Průkazy původu či ne, a jak se ke šlechtění všeobecně staví veřejnost. Byl zjištěn zajímavý fakt, kdy 53,84% respondentů se domnívá, že šlechtěná zvířata jsou více náchylná k onemocněním, než zvířata z náhodných spojení. Zhruba stejný počet respondentů míní, že šlechtění může vést k vrozeným indispozicím, které zvířatům neumožňují žít plnohodnotný život. Avšak 66,85% respondentů, nepovažuje šlechtění zvířat za možný zdroj týrání. Toto zjištění je zajímavé

z hlediska toho, že se polovina respondentů shodla na tom, že šlechtěná zvířata jsou více náchylná k onemocnění, a že šlechtění vede k vrozeným indispozicím, které zvířatům často neumožňují žít plnohodnotný život, ale zároveň více jak polovina uvedla, že šlechtění nepovažuje za týrání. Zde vyvstává otázka, zda tato otázka byla špatně položena nebo jestli respondenti skutečně nepovažují nekvalitní život za týrání.

V návaznosti na toto téma, bylo autorkou vytvořeno administrativní řešení - model, který by mohl být schopen omezit negativa šlechtění. Každá kočka má ve svém Průkazu původu, který slouží jako „občanský průkaz“, uvedené evidenční číslo, které je jí přidělené Svazem chovatelů koček. Toto číslo slouží jako „rodné číslo“. Autorka proto navrhuje, aby s těmito identifikačními znaky povinně pracovali i veterinární lékaři, kteří by měli povinnost do centrálního registru Českého chovatelského svazu doplňovat zjištěné diagnózy, které by mohly ovlivnit budoucí potomstvo. Autorka se domnívá, že tento registr by mohl být i cennou diagnostickou pomůckou v případě nejednoznačných příznaků nemoci. Takovýto registr by mohl fungovat všude, kde je šlechtitelství a chovatelství módních plemen masovou záležitostí, tedy ne jen pro kočky, ale i pro psy. Pro lepší pochopení navrhovaného řešení jsou v textu demonstrovány modelové příklady.

V průběhu přípravy této práce došla autorka k závěru, že týrání zvířat může mít mnoho forem a podob, že se vždy nutně nemusí jednat o fyzické týrání. Může se jednat o podávání nevhodné stravy, o neschopnost majitele rozloučit se s nemocným zvířetem včas (bez zbytečného utrpení umírajícího zvířete), může se jednat i o nedostatek lékařské péče z důvodu nehorázných cen za veterinární ošetření. Vzhledem k tomu, že v této práci jsou jako modelová zvířata použity kočky, autorka považuje za nutné zde zmínit i výstavy koček jako zdroj týrání. Při návštěvě výstavy koček byla autorka šokována, jak chovatelé, kteří kočky chovají „z lásky“, dokážou své milované zvíře na dva dny zavřít do klece velikosti větší krabice, kde kočka pobývá, spí, jí i vyměšuje. Kočky zde trpí strachem z davu cizích lidí, strachem z přítomnosti stejně vyděšených cizích koček, nepohodlím, nemohou se normálně pohybovat, nechovají se přirozeně ani v rámci „gaučové přirozenosti“. Je burcující vidět tak čistotné zvíře, jakým kočka bezesporu je, spát v misce s výměškou. Autorka se domnívá, že vyjmenované skutečnosti jednoznačně popírají zásady „5 svobod“ a to za souhlasu jak majitelů, tak za aktivní účasti Českého chovatelského svazu – Českého svazu chovatelů koček. A to vše jen z důvodu předvést, jak vzhledově

mimořádné zvíře vlastní a jak mimořádní by mohli být potomci, za předpokladu spojení s vzhledově mimořádným zvířetem ze sousední klece.

Život a práva zvířat nebudou nikdy na úrovni života člověka. Vždy budou znevýhodněna, protože budou vždy zastupována člověkem. Ale ten by díky svým rozumovým schopnostem měl zvířata uznávat a chránit, už jen proto, že jsou součástí stejného ekosystému jako on. Nehledě na etickou odpovědnost ochraňovat slabší. Autorka chápe, že v době kdy v různých částech světa zuří války, hlad a nemoci, není světovou prioritou ochrana zvířat. Nicméně ochraně zvířat by se měly učit děti ve školách v celém civilizovaném světě, a to nejen stylem, že zvířatům se nesmí ubližovat, ale přímo jim vštěpovat, že zvířata je nutné chránit. Je třeba zajistit, aby ochrana zvířat a přírody jako takové, nebyla záležitostí několika nadšených aktivistů, ale aby měla celospolečenskou oporu a vážnost. Řečeno slovy prisuzovanými klasikovi Karlu Havlíčku Borovskému: „Nečině se chovat, je nazpět jít“

9. POUŽITÉ ZDROJE

Knižní publikace:

- BARTOŠ, L., JEBAVÝ, L., RÖDL, P., HOŘAVOVÁ, P., *Ochrana, chov a využití pokusných zvířat: Chov, zoohygiena, experimentální práce a legislativní normy*. Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, 2007, 255 s. ISBN 80-730500-0-5.
- ČEJKA, J., *Zvířata jsou naši bližní: výbor z děl světových humanistů a křesťanských myslitelů*. Praha: Práh, 2010. 247 s. ISBN 978-80-725-2317-7.
- DREWERMANN, E., *O nesmrtelnosti zvířat. Naděje pro trpící stvoření*. Košice: Knižná dielňa Timotej, 1998, 79 s. ISBN 80-88849-13-6.
- KOMÁREK, S., *Ochlupení bližní. Zvířata v kulturních kontextech*. Praha: Academica, 2011, 280 s. ISBN: 978-80-200-1904-2.
- MAHELKOVÁ, K., *Zvěrolékař pro kočku aneb kočka ve zdraví a nemoci*. Brno: Fauna Magazin, spol. s.r.o., 2004, 167 s. ISBN: 80-903389-0-9.
- MASSON, J., *Když sloni pláčou*. Praha: Rybka, 1999, 312 s. ISBN: 80-86182-20-7.
- MÜLLEROVÁ, H., STEJSKAL, V., *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, 492 s. ISBN: 978-80-200-2317-9.
- OPPOVÁ, A., VAČKÁŘ, P., *Hlas pro němou tvář*. Praha: Ewa Edition, spol. s.r.o., 1997, 61s. ISBN: 80-85764-27-X.
- PATTERSON, Ch., *Věčná Treblinka*. Praha: Práh, 2003, 264 s. ISBN: 80-7252-084-9.
- PRCHALOVÁ, J., *Právní ochrana zvířat*. Praha: Linde, 2009, 327 s. ISBN: 978-80-7201-763-8.
- SAX, B., *Zvířata ve Třetí říši. Domácí mazlíčci, obětní beránci a holocaust*. Praha: Dokořán, 2003, 240 s. ISBN: 80-86569-49-7.
- SINGER, P., *Osvobození zvířat*. Praha: Práh, 2001, 259 s. ISBN: 80-7252-042-3
- SPURNÁ, J., DOUSEK J., *Zájmové chovy a ochrana zvířat*. Praha: LexisNexis CZ, 2004, 94 s. ISBN: 80-86199-88-6.

- VEČEREK, V., DOUSEK, J., BURDA, Z., VEČERKOVÁ, E. a SÝKOROVÁ, I., *Ochrana zvířat*. Brno, 2001, 156 s. ISBN: 80-7305-412-4.
- WEBSTER, J., *Welfare: Životní pohoda zvířat aneb střízlivé kázání o ráji*. Praha: Práh, 1999, 264 s. ISBN: 80-238-4086-X.
- WEBSTER, J., *Životní pohoda zvířat: Kulhání k ráji*. Praha: Práh, 2009, 291 s. ISBN: 978-80-7252-264-4.

Odborné články a texty:

- MAHELKOVÁ, K. *Genetické vady u koček*. 2010, [online]. [cit. 10. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.ifauna.cz/kocky/clanky/r/detail/449/geneticke-vady-u-kocek>
- MORAVCOVÁ, Lucie. Závěrečná zpráva. Kožešinová zvířata. 2013, [online]. [cit. 30.10.2014]. Dostupné z: http://www.protisrsti.cz/dokumenty/Zaverecna_zprava_CVVM_2013.pdf
- RYDVAL, T. *Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice*. Aplikované právo. 2006, roč. 4, č. 2, s. 32.
- STEJSKAL, V., ZICHA, J., *Judikatura Soudního dvora Evropské Unie v oblasti ochrany přírody*. Praha, 2011, 88 s. ISBN: 978-80-7212-562-3.
-

Právní předpisy:

- Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., *na ochranu zvířat proti týrání*.
- Zákon České národní rady č. 114/1992 Sb., *o ochraně přírody a krajiny*.
- Zákon České národní rady č. 308/2011 Sb., *o veterinární péči*.
- Zákon České národní rady č. 141/2008 Sb., *o zoologických zahradách*.

Nařízení a směrnice vydané EU:

- Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 1223/2009 ze dne 30. listopadu 2009 *o kosmetických přípravcích*.
- Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009 *o ochraně zvířat při usmrcování*.

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1007/2009 ze dne 16. září 2009 o obchodování s produkty z tuleňů.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/63/EU ze dne 22. září 2010 o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely.
- Směrnice Komise 2002/4/ES ze dne 30. ledna 2002 o registraci zařízení pro chov nosnic, kterou stanoví směrnice Rady 1999/74/ES.
- Směrnice Rady 98/58/ES ze dne 20. července 1998 o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely.

Internetové zdroje:

- *Eurogroup for Animals* [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Dostupné z: <http://eurogroupforanimals.org/about-us/>
- *Genetické testy u zvířat* [online]. [cit. 10. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.genomia.cz/cz/test/pkd/>
- *HCM* [online]. [cit. 10. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.goisovka.cz>
- *Hrašová, M., Psi a kočky (výsledky průzkumu)*, 2014 [online]. [cit. 7. 9. 2014]. Dostupné z: <http://psi-a-kocky.vyplnto.cz>
- *Hrašová, M., Organizace na ochranu zvířat v České republice (výsledky průzkumu)* [online]. [cit. 26. 10. 2014]. <http://organizace-na-ochranu-zvirat.vyplnto.cz>
- *Humánní kosmetický standard* [online]. [cit. 8. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.netestovanonazviratech.cz/faq/co-je-to-humanni-kosmeticky-standard-hcs.htm>
- *Humánní standard pro prostředky pro domácnost* [online]. [cit. 8. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.netestovanonazviratech.cz/faq/co-je-to-humanni-standard-pro-prostredky-pro-domacnost-hhps.htm>
- *Judikatura Soudního dvora Evropské Unie v oblasti ochrany přírody* [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Dostupné z: http://arnika.org/soubory/dokumenty/ucast-verejnosti/Vzory_a_podn/Judikatura%20SD%20EU%20ochrana%20p%C5%99%C3%ADrody.pdf
- *Labelling matters* [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.labellingmatters.org/about-us.html>

- *Liga na ochranu zvířat* [online]. [cit. 14. 9. 2014]. Dostupné z: <http://www.lozcr.cz/o-nas/>
- *Nadace na ochranu zvířat* [online]. [cit. 10. 10. 2014]. Dostupné z: <http://denikneziskovky.cz/nadace-na-ochranu-zvirat-zapojit-se-muze-kazdy/>
- *Nadace na ochranu zvířat* [online]. [cit. 1. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.ochranazvirat.cz/>
- *Ochrana pohody zvířat – welfare* [online]. [cit. 22. 09. 2014]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/svs/portal/pohoda-zvirat-welfare/>
- *OSN, mezinárodní úmluvy v oblasti ochrany zvířat týkající se ČR* [online]. [cit. 22. 9. 2014]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/mezinarodni-pravo/?kap=65>
- *Počty usmrcených kožesinových zvířat* [online]. [cit. 30. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.ukaztetovlade.cz>
- *Podmínky k zřízení útulku* [online]. [cit. 25. 9. 2014]. Dostupné z: <http://www.kockaapravo.cz/zakony-clanek.php?id=9>
- *Podmínky k zřízení útulku* [online]. [cit. 25. 9. 2014]. Dostupné z: <http://www.utulky.estranky.cz/clanky/utulek.html>
- *Pokusy na primátech* [online]. [cit. 8. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.pokusynazviratech.cz/projekty/nejblizsi-pribuzni/pokusy-na-primatch.htm>
- *Požadavky SZ v rámci kampaně Cirkusy bez zvířat* [online]. [cit. 8. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.cirkusybezzvirat.cz/kampan/>
- *Sbírka zákonů republiky Československé* [online]. [cit. 22. 9. 2014]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/tridni-justice/zakon88-89-1950.pdf>
- *Směrnice Evropského parlamentu a rady* [online]. [cit. 26. 9. 2014]. 2010/63/EU Dostupné z: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:276:0033:0079:CS:PDF>
- *Směrnice a nařízení ES* [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Dostupné z: http://europa.eu/index_cs.htm
- *Standardy Exotické kočky* [online]. [cit. 26. 10. 2014]. Dostupné z: <http://catexpo.cz/plemena-kocek-cleneni-charakteristika/atlas-plemen-kocek-podle-fife/exoticka-kocka-exotic-cat>

- *Světová organizace pro zdraví zvířat* [online]. [cit. 20. 10. 2014]. Dostupné z: <http://oie.int/>
- *Výroční Zpráva Svobody zvířat* [online]. [cit. 8. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.protisrsti.cz/dokumenty/vyrocnizpravy/SvZv%20Vyrocn%C3%AD%20zprava%202013%20web.pdf>
- “*Výsledky výzkumu „Labelling matters“*“ [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Dostupné z: <http://pomahame.spolecnostprozvirata.cz/2013/05/14/zadejme-znaceni-zivocisnych-potravin-dle-zpusobu-vyroby/>
- *Zodpovědnost chovatele* [online]. [cit. 27. 10. 2014]. Dostupné z: <http://www.nchk.estranky.cz/clanky/genetika/populacni-dynamika-psich-a-kocicich-plemen-a-defektni-geny-spojene-s-plemeny.html>

10. PŘÍLOHY

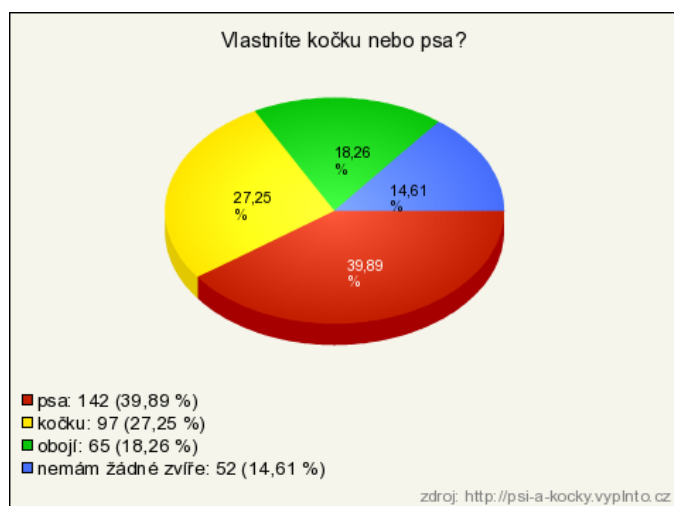
Příloha č. 1 – *Dotazníkové šetření na téma „Psi a kočky“, jehož cílem bylo zjistit, jestli lidé upřednostňují zvířata s PP a co si myslí o šlechtění zvířat.* Průzkumu se účastnilo 366 respondentů.

Otázka č. 1

Vlastníte psa nebo kočku?

Odpověď	Počet	%
psa	142	39,89 %
kočku	97	27,25 %
obojí	65	18,26 %
nemám žádné zvíře	52	14,61 %

Graf. č. 1. Procentuelní vyjádření, kolik respondentů vlastní psa, kočku, obojí nebo nevlastní žádné zvíře

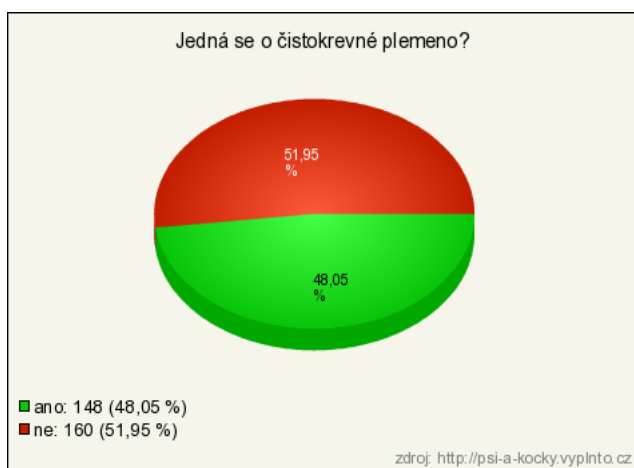
Zdroj: *Vlastní dotazníkové šetření na webovém portálu <http://www.vyplnto.cz>.*

Otázka č. 2

Jedná se o čistokrevné plemeno?

Odpověď	Počet	%
ne	160	51,95 %
ano	148	48,05 %

Graf č. 2. Procentuelní vyjádření, kolik respondentů vlastní čistokrevné plemeno a kolik nevlastní

Zdroj: *Vlastní dotazníkové šetření na webovém portálu <http://www.vyplnto.cz>.*

Otázka č. 3

S průkazem původu? (tato otázka byla pomocí větvení dotazníku směřována pouze na respondenty, kteří v předešlé otázce odpověděli „ano“).

Odpověď	Počet	%
ano	81	53,64 %
ne	70	46,36 %

Graf č. 3. Procentuelní vyjádření, kolik respondentů vlastní zvíře s průkazem původu a kolik respondentů nemá zvíře s průkazem původu

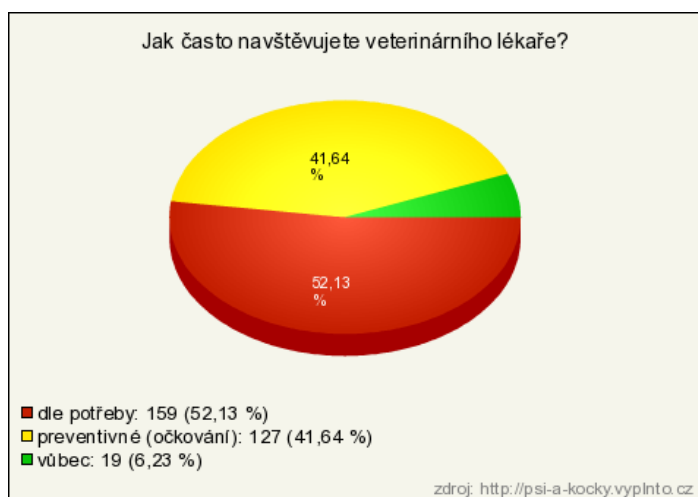
Zdroj: *Vlastní dotazníkové šetření na webovém portálu <http://www.vyplnto.cz>.*

Otázka č. 4

Jak často navštěvujete veterinárního lékaře?

Odpověď	Počet	%
preventivně (očkování)	127	41,64 %
dle potřeby	159	52,13 %
vůbec	19	6,23 %

Graf č. 4. Procentuelní vyjádření respondentů, jak často navštěvují veterinárního lékaře

Zdroj: *Vlastní dotazníkové šetření na webovém portálu <http://www.vyplnto.cz>.*

Otázka č. 5

Hraje pro vás roli v rozhodování, zda navštívit veterináře pořizovací cena zvířete?

Odpověď	Počet	%
ne	283	93,09 %
ano	21	6,91 %

Graf č. 5. Procentuelní vyjádření respondentů, zda pro ně hraje pořizovací cena zvířete, při rozhodování, zda navštíví veterinárního lékaře

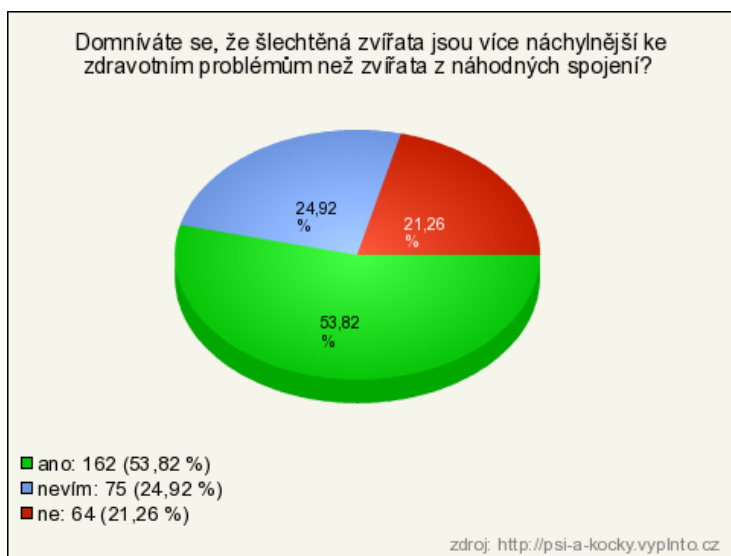
Zdroj: *Vlastní dotazníkové šetření na webovém portálu <http://www.vyplnto.cz>.*

Otázka č. 6

Domníváte se, že šlechtěná zvířata jsou více náchylná ke zdravotním problémům než zvířata z náhodných spojení?

Odpověď	Počet	%
ano	162	53,82 %
ne	64	21,26 %
nevím	75	24,92 %

Graf č. 6. Procentuelní vyjádření respondentů, zda si myslí, že jsou šlechtěná zvířata více náchylná ke zdravotním problémům, než zvířata z náhodných spojení

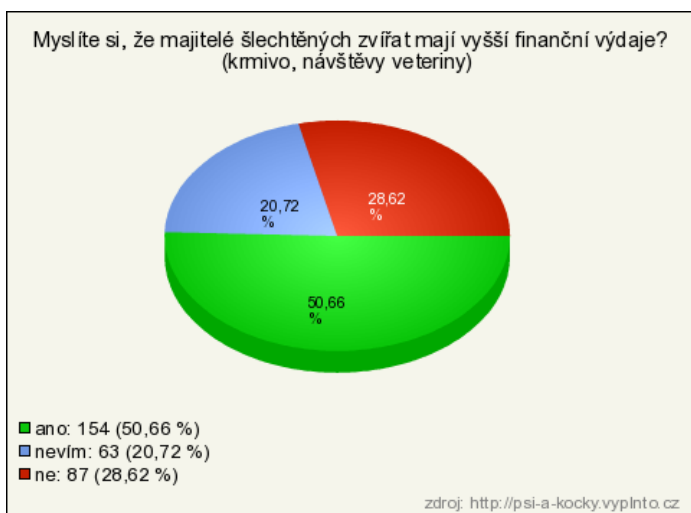
Zdroj: *Vlastní dotazníkové šetření na webovém portálu <http://www.vyplnto.cz>.*

Otázka č. 7

Myslíte si, že majitelé šlechtěných zvířat mají vyšší finanční výdaje (krmivo, návštěvy veterinárních ordinací)?

Odpověď	Počet	%
ano	154	50,66 %
ne	87	28,62 %
nevím	63	20,72 %

Graf č. 7. Procentuelní vyjádření respondentů, zda se domnívají, že majitelé šlechtěných zvířat mají s těmito zvířaty vyšší finanční výdaje

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na webovém portálu <http://www.vyplnto.cz>.

Otázka č. 8

Navštěvujete aktivně zvířecí výstavy? (otázka byla pomocí větvení dotazníku směřována pouze na respondenty, odpověděli v otázce č. 3 „ano“).

Odpověď	Počet	%
ne	289	95,07 %
ano	15	4,21 %

Graf č. 8. Procentuelní vyjádření respondentů, zda aktivně navštěvují zvířecí výstavy

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na webovém portálu <http://www.vyplnto.cz>.

Otázka č. 9

Navštěvujete výstavy za účelem najít vhodného partnera pro Vaše zvíře? (otázka byla pomocí větvení dotazníku směřována na respondenty, kteří v předešlé otázce odpověděli „ano“).

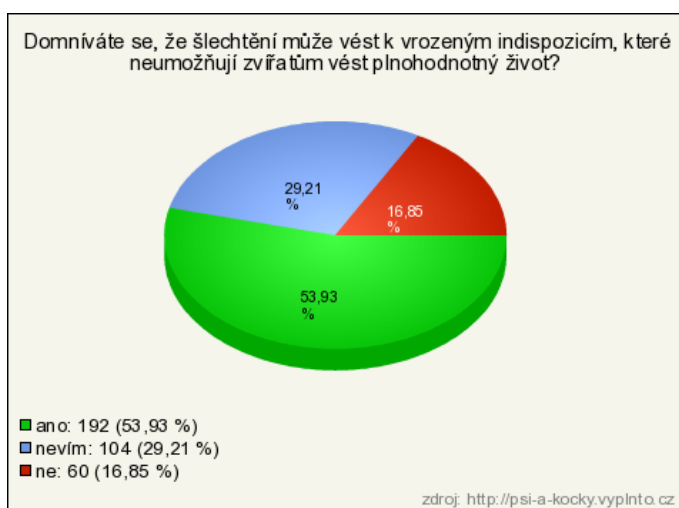
Odpověď	Počet	%
ne	11	73,33 %
ano	4	26,66 %

Otázka č. 10

Domníváte se, že šlechtění může vést k vrozeným indispozicím, které neumožňují zvířatům vést plnohodnotný život?

Odpověď	Počet	%
ano	192	53,93 %
nevím	104	29,21 %
ne	60	16,85 %

Graf č. 9. Procentuelní vyjádření respondentů, zda se domnívají, že šlechtění může vést k vrozeným indispozicím, které zvířatům neumožňují žít plnohodnotný život

Zdroj: *Vlastní dotazníkové šetření na webovém portálu <http://www.vyplnto.cz>.*

Otázka č. 11

Považujete šlechtění ras z týrání zvířat?

Odpověď	Počet	%
ne	238	66,85 %
nevím	75	21,07 %
ano	43	12,08 %

Graf č. 10. Procentuelní vyjádření, zda respondenti považují šlechtění za týrání zvířat

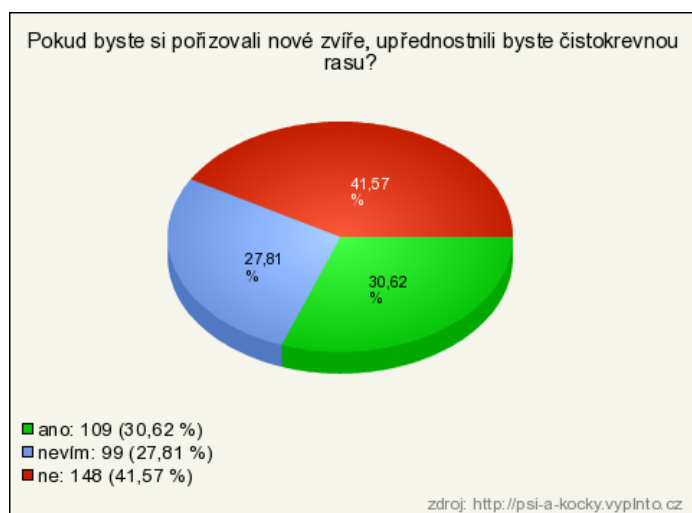
Zdroj: *Vlastní dotazníkové šetření na webovém portálu <http://www.vyplnto.cz>.*

Otázka č. 12

Pokud byste si pořizovali nové zvíře, upřednostnili byste čistokrevnou rasu?

Odpověď	Počet	Lokálně
ano	109	30,62 %
nevím	99	27,81 %
ne	148	41,57 %

Graf č. 11. Procentuelní vyjádření respondentů, zda by při příštím nákupu zvířete upřednostnili čistokrevnou rasu

Zdroj: *Vlastní dotazníkové šetření na webovém portálu <http://www.vyplnto.cz>.*

Příloha č. 2 – Dotazníkové šetření na téma „Organizace na ochranu zvířat v České republice“, jehož cílem bylo zjistit, jaké má česká veřejnost povědomí o nestátních organizacích na ochranu zvířat. Průzkumu se zúčastnilo 66 respondentů.

Otázka č. 1

Znáte nějaké organizace na ochranu zvířat působící v České republice?

Odpověď	Počet	%
ano	45	68,18 %
ne	20	30,3 %
ano, jsem členem takovéto organizace	1	1,52 %

Graf č. 12. Procentuelní vyjádření respondentů, zda znají nějakou organizaci na ochranu zvířat

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na webovém portálu <http://www.vyplnto.cz>.

Otázka č. 2

Které organizace znáte? (otázka byla pomocí větvení dotazníku směřována na respondenty, kteří v předešlé otázce odpověděli „ano“).

Odpověď	Počet	Lokálně
Liga na ochranu zvířat	24	53,33 %
Nadace na ochranu zvířat	10	22,22 %
Svoboda zvířat	6	13,33 %
všechny výše uvedené znám	3	6,67 %
Jiné	2	4,44 %

Graf č. 13. Procentuelní vyjádření respondentů, které organizace znají

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na webovém portálu <http://www.vyplnto.cz>.

Otázka č. 3

Znáte nějaké jejich kampaně?

Odpověď	Počet	%
ne	36	80 %
ano	9	20 %

Graf č. 14. Procentuelní vyjádření respondentů, zda znají nějaké kampaně org. na ochr. zvířat

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na webovém portálu <http://www.vyplnto.cz>.

Otázka č. 4

Které kampaně znáte? (v této otázce musel respondent odpověď napsat svými slovy).⁹⁸

- Dárcovské sms
- Jablonecký Voříšek, Kampaň proti množárnám, Chcete mě?
- kampaň proti kožešinovým chovům, proti pokusům na zvířatech
- Koupí některých výrobků přispívání na týraná zvířata. Projekty na podporu lepších a humánnějších chovů zvířat v potravinářství, a zlepšení podmínek jejich převozu. Adopce týraných zvířat, chrtů.
- Názvy si nepamatují, jednalo se o veřejné sbírky, sbírky věcí do útulků, informace veřejnosti o množárnách nebo co dělat, když máme podezření na týrání zvířat v okolí.
- Otevři Oči - propagace materiálů - letáčky s popisem způsobu získání a chování kožešinových zvířat, nálepky a placky "maso=mrtvé zvíře)...
- proti množárnám
- Proti srsti
- x kožešinám, x pokusům, x cirkusům atd

⁹⁸ Vzhledem k faktu, že pouze 9 respondentů mělo povědomí o některých z kampaní organizací na ochranu zvířat, jsou zde tyto odpovědi vypsány celé.

Otázka č. 5

Co si myslíte, že je náplní organizací zabývajících se ochranou zvířat? (otázka se týkala všech respondentů, avšak byla nepovinná a stejně jako v předešlé otázce, musel respondent napsat odpověď svými slovy).

Otázka č. 6

Jak vnímáte tyto organizace?

Odpověď	Počet	%
pozitivně - jsou potřeba	58	89,23 %
nezajímá mě to	4	6,15 %
negativně - je to zbytečná činnost	3	4,62 %

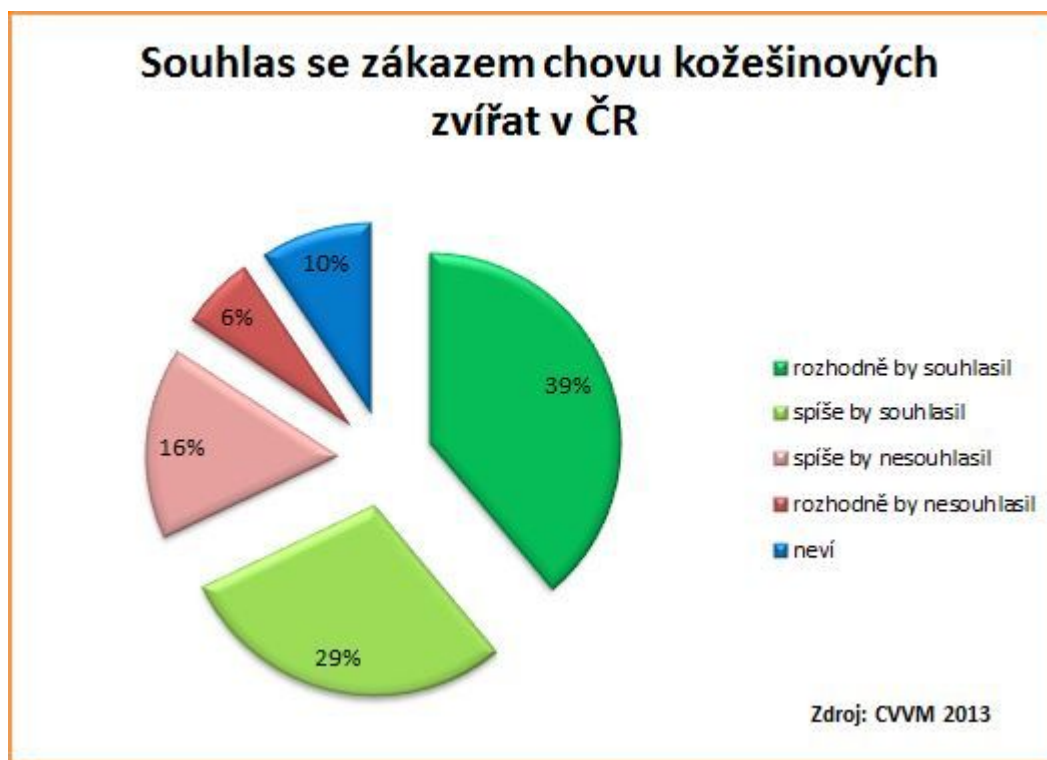
Graf č. 15. Procentuelní vyjádření respondentů, jak vnímají org. na ochr. Zvířat

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření na webovém portálu <http://www.vyplnto.cz>.

Příloha č. 2 – Souhlas se zákazem chovu kožešinových zvířat v ČR.

Graf č. 16. Souhlas se zákazem chovu kožešinových zvířat

Zdroj: Závěrečná zpráva z výzkumu Kožešinová zvířata. Na základě dat CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. pro Svobodu zvířat. Zpracovala: PhDr. Lucie Moravcová. 2013.

Příloha č. 4 - Tabulka č. 1 - Porovnání počtu kontrol a počtu zjištěných závad Státní veterinární správou za roky 2012 a 2013.

	Počet kontrol za rok 2012	Počet kontrol za rok 2013	Rozdíl	Počet kontrol se závadami 2012	Počet kontrol se závadami 2013	Rozdíl
Stáje a prostory pro chov hospodářských zvířat	3 323	2 687	-636	229	279	-20
Vnitrostátní přeprava hospodářských zvířat	318	237	-81	10	7	-3
Mezinárodní přeprava hospodářských zvířat	544	303	-241	3	2	-1
Porážení hospodářských zvířat	121	142	21	2	4	2
Přeprava ostatních zvířat	825	596	-229	17	1	-16
Chovy zájmových zvířat	1 655	1 730	75	378	426	48
Chovy zvířat vyžadující zvláštní péči	522	571	49	17	18	1
Obchody se zájmovými zvířaty	758	723	-35	15	14	-1
Útulky pro záchranné stanice a handicapovaná zvířat	209	214	5	0	1	1
Zoologické zahrady	30	36	6	0	2	2
Cirkusy - chov	13	25	12	1	2	1
Pokusy na živých zvířatech	72	100	28	0	1	1

Zdroj: *Vlastní zpracování na základě Informačního bulletinu Státní veterinární správy, Tabulka 10: Porovnání roku 2013 s rokem 2012 č. 4 / 2014, s. 21-22.*

Příloha č. 5 - Tabulka č. 2 – Opatření k zajištění dodržování požadavků Státní veterinární správy ze strany provozovatelů potravinářských a krmivářských podniků a ostatních příslušných výrobců a provozovatelů podniků. Porovnání roků 2012 a 2013.

Opatření	Počet za rok 2012	Počet za rok 2013	Rozdíl
Počet blokových pokut	111	106	-5
Celková částka blokových pokut v Kč	70 700	96 900	26 200
Počet příkazních řízení	294	308	14
z toho počet pokut příkazem	277	290	13
z toho celková částka pokut příkazem v Kč	593 900	818 950	225 050
z toho počet vydaných závazných pokynů příkazem	17	18	1
Počet správních řízení	85	52	-33
z toho počet pokut ve správním řízení	82	43	-39
z toho celková částka pokut ve správním řízení v Kč	729 700	313 200	-416 500

Zdroj: *Vlastní zpracování na základě Informačního bulletinu Státní veterinární správy, Tabulka 11: Opatření k zajištění efektivity. č. 4 / 2014, s. 22.*

Příloha č. 6 - Tabulka č. 3 – Výsledky kontrol podle druhu činnosti se zvířaty za rok 2013.

Činnost	Provedeno akcí	Zkontrolováno zvířat	ZJIŠTĚNÉ ZÁVADY		Blokové pokuty	Peněžité plnění ve SŘ	Nepeněžité plnění ve SŘ	Podněty	Nevyžaduje právní koncovku
			Počet akcí	Počet zvířat					
Chov zvířat	5 068	15 787 827	726	213 033	101	306	32	338	1
Porážky	675	387 773	2	11	1	1	0	0	0
Usmrcování	26	211 970	1	0	0	0	0	1	0
Silniční přeprava	754	1 263 974	11	4 410	1	5	0	4	0
Železniční přeprava	1	3	1	3	0	0	0	1	0
Letecké přeprava	2	1 598	1	1 594	0	1	0	0	0
Lodní přeprava	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Veřejné vystoupení	441	45 514	23	535	3	8	0	14	0
Obchod se zvířaty	638	573 186	11	315	0	3	0	8	0
Pokusy	98	31 098	1	0	0	0	0	1	0
Projekt pokusu	63	212 960	1	103	0	1	0	0	0
Veterinární činnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Útulky	171	5 077	0	0	0	0	0	0	0
Záchranné stanice	32	1 554	33	33	0	0	0	1	0
Celkem	7 969	18 524 534	779	220 037	106	325	32	368	1

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Informačního bulletinu Státní veterinární správy, Tabulka 11: Opatření k zajištění efektivnosti. č. 4 / 2014, příloha č. 2.

Příloha č. 7 - Tabulka č. 4 – Soudní projednávání § 203 – týrání zvířat

ROK	Stíháno	Obžalováno	Zkrácené přípravné řízení	Navrženo k potrestání	Odsouzeno
2000	56	50	-	-	20
2001	53	37	-	-	22
2002	36	28	6	5	17
2003	40	33	4	4	14
2004	39	32	12	12	31
2005	16	12	3	3	15
2006	16	11	3	3	4
2007	21	16	3	3	17
2008	26	21	6	6	23
2009	22	20	7	7	19
2010	19	15	15	14	20
2011	16	13	19	18	25
2012	13	10	21	20	27
2013	13	11	20	20	21
CELKEM	723	538	119	115	423

Zdroj: *Vlastní zpracování na základě Informačního bulletinu Státní veterinární správy, Tabulka 11: Opatření k zajištění efektivnosti. č. 4 / 2014, příloha č. 13*

* Pro tuto tabulku sdělil informace Státní veterinární správě odbor informatiky Ministerstva spravedlnosti ČR podle údajů státních zastupitelství a soudů.

Nutno zdůraznit, že trestní řízení probíhají i přes přelom roku, proto nesouhlasí počet obžalovaných s počtem odsouzen

Příloha č. 8 - Tabulka č. 5 – Přehled darovaného krmiva v průběhu kampaně WAD – pomozte naplnit misky v útulcích.

Výsledky Evaluace Pomozte naplnit misky v útulcích	2009	2010	2011	2012	2013
počet naplněných psích misek krmivem Pedigree	121 071	137 545	140 382	135 956	146 022
počet naplněných kočičích misek krmivem Whiskas	111 729	127 126	129 985	116 954	134 400
darované krmivo Pedigree	28 tun	32,3 tun	32,9 tun	32 tun	33,6 tun
darované krmivo Whiskas	6,7 tun	7,6 tun	7,8 tun	7 tun	7,4 tun
počet obdarovaných psů v útulcích	963	590	993	717	879
počet obdarovaných koček v útulcích	251	431	461	510	777
počet obdarovaných útulků	18	23	23	23	24

Zdroj: *Přehled darovaného krmiva.* [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Dostupné na <http://www.ochranazvirat.cz/111/czech/rubrika/wad-pomozte-naplnt-misky-v-utulcich/>.

Příloha č. 9 - Rozhovor s Mgr. Lubošem Raisnerem, ředitelem Městské Policie v Jablonci nad Nisou, uskutečněný dne 6. 10. 2014.

1) Jak má správně postupovat běžný občan v případě nalezení bezprizorního zvířete?

„Celá věc je dána ustanoveními Zákona na ochranu zvířat č. 246/1992 Sb. Konkrétně se jedná o § 13b předmětného zákona, který upravuje postup péče o toulavá zvířata.

V praxi to znamená následující:

Občan, který nalezne toulavého psa (nebo jiné zvíře), kontaktuje buď městskou policii, nebo přímo útulek pro opuštěná zvířata. Pokud přijede hlídka MP, pokusí se na místě zjistit majitele zvířete. Pokud majitel je zjištěn, zvíře se mu předá. V případě, že majitel zjištěn není, pes putuje do útulku pro opuštěná zvířata. Umístění a pobyt zvířete v útulku hradí dle zákona obec“.

2) Jak postupujete a jaké máte pravomoci v případě ohlášení týrání zvířete?

„Strážníci MP jsou povinni prověřit každé konkrétní oznámení o protiprávním jednání. Tato povinnost vyplývá přímo z ustanovení § 7 zákona č. 553/1991 Sb. o obecní policii.

V případě, že se oznámení o týrání zvířete potvrdí, je strážník povinen dle § 10, zákona č. 553/1991 Sb. o podezření, že byl spáchán trestný čin bez zbytečného odkladu informovat Policii ČR.

V tomto případě (tedy týrání zvířete) se jedná o podezření ze spáchání trestného činu „Týrání zvířat“ dle ustanovení § 302 zák. č. 40/2009 Sb. Trestního zákoníku.

To znamená, že strážník při podezření ze spáchání trestného činu podle povahy věci nejprve například zamezí dalšímu páčání protiprávního jednání a dále podle situace na místo okamžitě přivolá hlídku Policie ČR, která si věc na místě převezme k dalšímu šetření, nebo věc předá formou úředního záznamu. Úřední záznam sepisuje a předává Policii ČR strážník v obou případech“.

3) Spolupracujete s veterinárními ordinacemi a Krajskou veterinární správou?

„Spolupráce s veterinárními ordinacemi, zejména s ordinací MVDr. Baudyšem, neboť sem do záchytného kotce převážíme psy určené k dalšímu transportu do útulku či při zranění zvířete, Krajskou veterinární správou, ale například i s Českým mysliveckým svazem a Českým rybářským svazem a jednotlivými chovateli zvířat je při řešení běžných činností a událostí nezbytná. Záleží však vždy na konkrétním případě. Nejvýznamnějším partnerem je však Útulek pro opuštěná zvířata Dášenska v Lučanech. Tato organizace je významnou spojnicí mezi městskou policií a ostatními výše jmenovanými institucemi. Statutární město Jablonec nad Nisou má s uvedeným útlukem uzavřenou smlouvu o zajištění odchytu a následné péči o opuštěná nebo ztracená zvířata na území města Jablonec nad Nisou a dalších službách“.

4) V případě zásahu u bezprizorního zvířete, dohledáváte majitele nebo rovnou kontaktujete útulek?

„V případě zásahu u bezprizorního zvířete, pokud to okolnosti zákroku dovolí, je zpravidla dohledáván majitel. Útulek je kontaktován až v případě, kdy majitel není zjištěn“.

5) Pokud dohledáte majitele zvířete, hradí váš zásah on nebo je to v rámci rozpočtu MP?

„V případě dohledání majitele zvířete městské policii nikdo žádný poplatek za zásah nehradí. Činnost městské policie je hrazena z rozpočtu. Pokud ale strážník zjistí, že došlo k protiprávnímu jednání (např. porušení OZV č. 1/2014), může být majiteli zvířete udělena bloková pokuta. Jiný správní delikt plynoucí z porušení příslušných ustanovení zákona na ochranu zvířat předáváme příslušnému správnímu orgánu.

Cena za odchyt a umístění zvířete v útulku je stanovena a hrazena statutárním městem Jablonec nad Nisou dle uzavřené smlouvy o zajištění odchytu a následné péči o opuštění nebo ztracená zvířata na území města Jablonec nad Nisou a dalších službách mezi statutárním městem Jablonec nad Nisou a Útulkem pro opuštěná zvířata Dášenska v Lučanech nad Nisou“.

6) Máte k dispozici údaje o počtu zásahů kvůli opuštěným nebo týraným zvířatům (počet/rok, lokalita)?

Ve statistice MP vedeme údaje o „Zákrocích při odchytu zvířat“. Z výroční zprávy z roku 2013 je patrné, že zákroků při odchytu zvířat bylo na území Jablonce nad Nisou provedeno v letech:

2010	-	104
2011	-	319
2012	-	276
2013	-	254

7) Vidíte v bezprizorních zvířatech problém vzhledem k bezpečnosti a zdraví občanů města?

„Pohyb bezprizorních zvířat může v konkrétních případech představovat určitá specifická rizika. Jedná se například o útoky na osoby a jiná zvířata a o ohrožení bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích“.

Příloha č. 10 - Zájmy spotřebitelů při koupi živočišných výrobků.

Při průzkumech Eurobarometru bylo zjištěno, že v České republice:

82% spotřebitelů velmi zřídka či nikdy nedokáže rozeznat z etikety, zda maso či mléko, které si kupují, pochází z chovu, který je šetrný ke zvířatům⁹⁹

75% spotřebitelů říká, že současné etikety jim neumožňují poznat produkty vyrobené šetrně ke zvířatům¹⁰⁰

58% spotřebitelů by změnilo obchod, kam chodí obvykle nakupovat, aby si koupilo potraviny vyrobené šetrně ke zvířatům¹⁰¹

66% spotřebitelů si myslí, že svým výběrem nakupovaných potravin mohou ovlivnit životní pohodu zvířat¹⁰²

Zdroj: *Zájmy spotřebitelů. [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.ochranazvirat.cz/127/czech/rubrika/na-etikete-zalezi/>>.*

⁹⁹ Průzkum Eurobarometru. [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Special Eurobarometer 229, Attitudes of consumers towards the welfare of farmed animals – Published 2005 –. Dostupné na <http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/euro_barometer25_en.pdf>.

¹⁰⁰ Taktéž. [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Special Eurobarometer 270, Attitudes of EU citizens towards Animal Welfare – Published 2007. Dostupné na <http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_270_en.pdf>.

¹⁰¹ Taktéž. [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Special Eurobarometer 270, Attitudes of EU citizens towards Animal Welfare – Published 2007 Defra. Dostupné na <<http://www.defra.gov.uk/statistics/foodfarm/food/eggs/>>.

¹⁰² Evropská komise. [online]. [cit. 14. 10. 2014]. Dostupné na <http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/docs/brochure_aw_strategy_cs.pdf>.

Příloha č. 11 - Ragdoll

Zdroj: *Ragdoll*. [online]. [cit. 25. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.ragdoll-breeder.com/gallery.htm>>.

Příloha č. 12 - Mainská mývalí kočka

Zdroj: *Mainská mývalí kočka*. [online]. [cit. 25. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.krmivo-brit.cz/brit-klub/katalog-plemen/kocky/polodlouhosrstekocky/mainska-myvali/>>.

Příloha č. 13 - Skotská klapouchá kočka

Zdroj: *Skotská klapouchá kočka.* [online]. [cit. 25. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.cat-breed-info.com>>.

Příloha č. 14 - Sphynx

Zdroj: *Sphynx.* [online]. [cit. 25. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.vetstreet.com/cats/sphynx>>.

Příloha č. 15 - Manská bezocasá kočka

Zdroj: *Manská bezocasá kočka. [online]. [cit. 25. 10. 2014]. Dostupné na <<http://www.kockykocky.cz/manska-kocka-manska-bezocasa-kocka-65>>.*

Příloha č. 16 - Exotická kočka

Zdroj: *Vlastní zdroj*

Příloha č. 17 – Norská lesní kočka

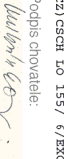

Zdroj: *Norská lesní kočka.* [online]. [cit. 8. 11. 2014]. Dostupné na <http://www.chovzvirat.cz/zvire/3384-norska-lesni-kocka/>.

Příloha č. 18 – Korat

Zdroj: *Korat.* [online]. [cit. 8. 11. 2014]. Dostupné na <http://toateanimalele.ro/Pisici/Korat/Korat.php>.

Příloha č. 21 – Průkaz původu vydaný v roce 2006

		Jméno kočky: Drake, Sunny Day Keanu, CZ Datum narození: 10.05.2006 Plemeno a barva: Exotická Křemová biskolor tečkovaná Chovatel: Jaroslava Kulháková, Kolín IV		Pohlaví: kocour Kod EMS: EXO e 03 24 (CZ) ČSCh IO 155/ 6/ EXO Podpis chovatele: 		Datum vystavení: 09.10.2006 Vystavil: L. S. 	
		Rodiče Parodiče III. generace IV. generace					
Otec EC Dominik Kocobřátky, CZ (CZ) ČSCh IO 961/ 1/ PPR PPR n. 02 62	IC Rembrandt Pause Ynobe, CZ (CZ) ČSCh IO 992/98/ PPR PPR e 02 62	EC Garfield Grey Orange Blue, PL, DM ČPK 797/07/PR (FD) směr IO 09 PPR a 02 52	IC Tasia Pause Ynobe ČPK 1742/94/PRR PPR g 03	EC Re Golia del Fiore Nero, DM ČPK 1792/PR IC Tasia z Pohádky ČPK 1848/90/PRR PPR g 03	EC Re Golia del Fiore Nero, DM PPR a IC Tasia z Pohádky ČPK 1848/90/PRR PPR g 03	EC Pashaepride Fire Bolt, DM (CFA) PPR d EC Bařka od Elizy*PL PPR f 03	IC Malody Muczygla*PL (FD) směr IO 153 PPR f 03
Matka IC Heřtla Píranoso, CZ (CZ) ČSCh IO 63/ 3/ EXO EXO g 24	GFC Han Solo Jamar, CZ (CZ) ČSCh IO 62/ 0/ EXO EXO a 03 24	DM (CZ) ČSCh IO 0/98/EXO IO 55902 EXO n. 24	EC Zaffeano, DM (CZ) ČSCh IO 0/98/EXO IO 55902 EXO n. 24	EC Pal di Carola del Fiore Nero, DM ČPK 882/91/PRR PPR d CH Marilyn Jamar ČPK 1265/98/PRR PPR a 03	Valentin IO 51093 EXO f 21	EC Pal di Carola del Fiore Nero, DM PPR d CH Marilyn Jamar ČPK 1265/98/PRR PPR a 03	Machala Top Secret of Paganovall MRE 105973 PPR d 03
	IC Baby-Love Panda*PL (CZ) ČSCh IO 40/98/ EXO EXO d 03 22	EC Hammet TSK AV Paganovall, DM (CFA) PPR 6091/EXO CFA112900, SRS56397 EXO d 03 22	Machala PPR 13848/PRR PPR e 02	CH Rambo's Rocky Top Tennessee CFA 110-589/6600984 PPR d 03	CH Squire's Hotline of Paganovall MRE 105973 PPR d 03	CH Machala Moon Doll CFA 0149-68868001093 PPR f 03	CH Machala Moon Doll PPR f 03

Zdroj: Vlastní zdroj

